

Bakgrunn for utredningsprogram

Søker/sak:	Statnett SF/ 420 kV kraftledning Ørskog - Fardal	Middelthuns gate 29
	Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane / Ørskog, Stordal, Sykkylven, Ørsta, Volda, Stranda, Hornindal, Eid, Stryn, Gloppen, Naustdal, Jølster, Bremanger, Flora, Førde, Gaular, Høyanger, Balestrand,	Postboks 5091 Majorstua 0301 OSLO
Fylke/kommune:	Leikanger, Sogndal	Telefon: 22 95 95 95 Telefaks: 22 95 90 00 E-post: nve@nve.no Internett: www.nve.no
Ansvarlig:	Tormod Eggan	Org. nr.: NO 970 205 039 MVA
	Siv Sannem Inderberg,	Bankkonto: 0827 10 14156
Saksbehandlere:	Randi Margrethe Tornås	
Dato:		
Vår ref.:	NVE 200601370 – 289	KTN: 1/06
Sendes til:	Alle hørings- og orienteringsinstanser	

Statnett SF - 420 kV kraftledning Ørskog – Fardal: Bakgrunn for utredningsprogram

Innhold

1 Meldingen.....	2
2 Behandling	3
2.1 Høring.....	3
2.2 Møter	4
3 Innkomne merknader.....	5
3.1 Kommuner.....	5
3.2 Regionale myndigheter.....	17
3.3 Sentrale myndigheter.....	21
3.4 Lag og foreninger	21
3.5 Nettselskaper	29
3.6 Uttalelser fra grunneiere og rettighetshavere, berørte naboer, lokale lag og foreninger	32
Sogndal.....	32
Balestrand.....	33
Høyanger	34
Gaular	34
Førde.....	36
Jølster	37
Gloppen	38
Naustdal.....	40
Flora	40

Bremanger	40
Eid kommune	41
Hornindal kommune.....	44
Stordal kommune	48
Stranda kommune.....	48
Stryn kommune	51
Sykkylven kommune.....	52
Volda kommune	54
Ørskog kommune	56
Ørsta kommune	56
4 Vurdering	63
4.1 Anmodning om å ta ut traséer	64
4.2 Supplering og presisering av utredningskrav til Statnetts foreslåtte utredningsprogram.....	65
4.3 Utredningskrav som ikke er tatt med i utredningsprogrammet	72
4.4 Annet	76

1 Meldingen

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har mottatt en melding fra Statnett som planlegger en 420 kV kraftledning fra Ørskog på Sunnmøre til Fardal i Sogndal. Bakgrunnen for meldingen er behovet for mer overføringskapasitet til Midt-Norge, bedre forsyningssikkerhet for Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal og mulighet for å transportere ny produksjon ut av området.

Kraftledningen er planlagt i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal fylker. Avhengig av trasevalg, kan kraftledningen få virkninger for 20 kommuner. I Sogn og Fjordane er dette Sogndal, Leikanger, Balestrand, Høyanger, Gaular, Førde, Naustdal, Flora, Bremanger, Jølster, Gloppen, Eid, Hornindal og Stryn. I Møre og Romsdal er dette Volda, Ørsta, Sykkylven, Stranda, Stordal og Ørskog.

Kraftledningstraséen er 250-300 km og det er lagt frem flere alternative løsninger. På strekningen Fardal-Moskog er det ett hovedalternativ, fra Moskog til Leivdal fire hovedalternativer og fra Leivdal til Ørskog to hovedalternativer. I tillegg er det lagt frem en rekke underalternativer på kortere strekninger. Statnett melder også utvidelser av Fardal og Ørskog transformatorstasjoner og behov for ett til to transformeringspunkter underveis. Aktuelle transformeringspunkter er Moskog og Leivdal transformatorstasjoner i henholdsvis Jølster og Eid kommuner.

Ledningen er tenkt utført med Statnetts standard portalmast i stål med duplex liner og isolatorer i glass eller kompositt. Høyden på mastene er i hovedsak 25-30 meter og faseavstanden er 9-11 meter. I gjennomsnitt er det tre master per kilometer. Byggeforbudsbeltet er ca 40 meter.

Statnett har utarbeidet melding i medhold av reglene i plan- og bygningsloven med forskrift. Målet med meldingen er å gi en tidlig varslings av tiltaket. Gjennom høring av meldingen ønsker NVE å få innspill til utredninger som bør gjennomføres før Statnett utarbeider og sender inn en konsesjonssøknad om bygging og drift av anlegget.

I dette notatet sammenfattes og diskuteres de høringsuttalelser som har kommet inn til meldingen fra Statnett SF. På grunnlag av det foreslåtte utredningsprogrammet, innkomne merknader, møter, befaringer og NVEs egne vurderinger, fastsetter NVE et utredningsprogram for tiltaket. Dette gjøres i eget brev.

2 Behandling

NVE behandler meldingen etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredning.

2.1 Høring

Meldingen om 420 kV kraftledning fra Fardal til Ørskog ble sendt på høring til berørte instanser 06.04.06.

Meldingen ble sendt på høring til følgende instanser/organisasjoner:

Kommuner: Ørskog kommune, Stordal kommune, Stranda kommune, Sykkylven kommune, Ørsta kommune, Volda kommune, Hornindal kommune, Eid kommune, Stryn kommune, Gloppen kommune, Jølster kommune, Naustdal kommune, Førde kommune, Gaular kommune, Høyanger kommune, Balestrand kommune, Leikanger kommune, Sogndal kommune, Bremanger kommune og Flora kommune.

Regionale myndigheter: Sogn og Fjordane Fylkeskommune, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal Fylke.

Sentrale myndigheter: Riksantikvaren, Direktoratet for naturforvaltning, Luftfartstilsynet, Statens Landbruksforvaltning, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Forsvarsbygg og Statens strålevern.

Interesseorganisasjoner: Friluftslivets fellesorganisasjon, Den Norske Turistforening, Sogn og Fjordane Turlag, Ålesund og Sunnmøre Turistforening, Norges Naturvernforbund, Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane, Naturvernforbundet i Møre og Romsdal, Naturvernforbundet i Indre Sogn, Norsk Ornitologisk Forening, Norges Miljøvernforbund, Natur og Ungdom, Bellona, Norges Jeger- og fiskerforbund, Norges jeger og fiskerlag – Sogn og Fjordane, Norges jeger- og fiskerlag – Møre og Romsdal, Bonde- og småbrukarlaget i Sogn og Fjordane, Bonde- og småbrukarlaget i Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane Bondelag, Møre og Romsdal Bondelag, Fortidsminneforeningen i Sogn og Fjordane, Fortidsminneforeningen på Sunnmøre, NHO - Reiselivsbedriftenes Landsforening i Vest-Norge, Sunnfjord villreinnemd, Sunnfjord villreinutvalg, Førdefjella villreinnemd, Førdefjella villreinutvalg, Svartebotnen villreinnemd, Svartebotnen villreinutvalg, Naustdal Grunn- og Elveeigarlag, Naustdal jakt- og fiskelag sone 4, Naustdal skogeigarlag, Naustdal bonde- og småbrukarlag og Naustdal bondelag.

Andre instanser: Sogn og Fjordane Energi Nett AS, Istad Nett AS, Tussa Nett, Tafjord Kraftnett AS, Sunnfjord Energi AS, Sognekraft AS, Stryn Energi AS, BKK Nett AS, Statkraft AS, Hydro, Statens vegvesen region vest, Statens vegvesen region midt, Statens vegvesen Turistvegkontoret, Telenor, servicesenter for nettutbygging og Meteorologisk Institutt.

Meldingen ble sendt på orientering til: Aurland kommune, Lærdal kommune, Årdal kommune, Olje- og energidepartementet, Miljøverndepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Norsk institutt for by- og regionforskning,

Utsending av melding, utlegging til offentlig ettersyn og innbydelse til offentlig møte ble kunngjort i Norsk Lysningsblad, Sogn Avis, Ytre Sogn Avis, Firda, Firda Tidend, Firda Posten, Firda Tidende, Sunnmørsposten, Bygdebladet, Sykkylvsbaldet, Mørenytt, Møre, Fjordabladet, Fjordingen, Sunnmøringen og Regionavisa.

Alle de berørte kommunene fikk 06.09.06 oversendt et utkast til utredningsprogram per mail med mulighet for å gi en eventuell utfyllende merknad til NVE.

NVE har forelagt konsekvensutredningsprogrammet for Miljøverndepartementet iht. forskrift om konsekvensutredning av 21. mai 1997 §7.

2.2 Møter

NVE arrangerte møter med berørte kommunale og regionale myndigheter og offentlig møter i uke 17, 18 og 19 i april/mai 2006. På alle møter orienterte NVE om behandlingsprosessen for meldingen og Statnett SF orienterte om selve prosjektet og planene for gjennomføring.

Møtene ble arrangert etter følgende plan:

Dato	Sted	Tid	Møte	Antall fremmøtte (antall eksklusiv Statnett og NVE)
Uke 17				
24/4	Leikanger	1400	Sogndal og Leikanger kommuner	
	Leikanger	1900	FOLKEMØTE	25
25/4	Leikanger	0900	Fylkesmannen og Fylkeskommunen i Sogn og Fjordane	
	Balestrand	1400	Balestrand og Høyanger kommuner	
	Balestrand	1900	FOLKEMØTE	20
26/4	Førde	1400	Gaular, Førde og Naustdal kommuner	
	Førde	1900	FOLKEMØTE	75
27/4	Skei	1400	Jølster kommune	
	Skei	1900	FOLKEMØTE	70
Uke 18				
2/5	Sandane	1430	Gloppen kommune	
	Sandane	1900	FOLKEMØTE	75
3/5	Svelgen	1400	Bremanger kommune	
	Svelgen	1900	FOLKEMØTE	25
	Nordfjordeid	1400	Eid kommune	
	Nordfjordeid	1900	FOLKEMØTE	100
4/5	Florø	1400	Flora kommune	

	Eikefjord	1900	FOLKEMØTE	25
	Hornindal	1400	Hornindal og Stryn kommuner	
	Hornindal	1900	FOLKEMØTE	120
Uke 19				
8/5	Molde	1000	Møre og Romsdal fylke	
	Ørskog	1400	Ørskog og Stordal kommuner	
	Ørskog	1900	FOLKEMØTE	32
9/5	Stranda	1400	Stranda kommune	
	Stranda	1900	FOLKEMØTE	61
10/5	Sykkylven	1400	Sykkylven kommune	
	Sykkylven	1900	FOLKEMØTE	86
11/5	Ørsta	1400	Ørsta og Volda kommuner	
	Ørsta	1900	FOLKEMØTE	230

3 Innkomne merknader

NVE har mottatt 213 uttalelser til meldingen med forslag til utredningsprogram. Samtlige er sammenfattet nedenfor. I tillegg har vi mottatt 15 uttalelser til utkast til utredningsprogram. Dette ble kun oversendt til kommuner og Miljøverndepartementet.

3.1 Kommuner

Sogndal kommune har i brev oversendt vedtak fra Forvaltningsutvalet 22.06.06. Utvalget går i mot alternativ 1.0 pga store konsekvenser for landskap, miljø og friluftsliv. Hvis dette alternativet vurderes videre, må konsekvensene minimaliseres og kabel (jord- og sjø) må vurderes. Alternativ 1.23 vurderes også som svært konfliktylft, og jordkabel må vurderes (miljømessige, tekniske og kostnadmessige forhold) både ut fra Fardal trafo og videre mot Leikanger. Hvis man ikke kan legge jordkabel, må eksisterende 300 kV mot Høyanger rives for å sette ny ledning i eksisterende trase. Konsekvenser for landskap, kulturminner, kulturmiljø, friluftsliv, naturmiljø, landbruk og bebyggelse må utredes og avbøtende tiltak må vurderes. Alternativer på vestsiden av Øvstedalen kan ikke aksepteres med mindre det utføres som jordkabel.

Statnett må utrede fremtidig utvikling av Fardal transformatorstasjon og konsekvenser for området Fardal-Fimreite ved en forlengelse av ledningen fra Fardal til Aurland.

Leikanger kommune sender i brev 30.06.06 sitt vedtak fattet i kommunestyret 22.06.06. Kommune mener ledningen er nødvendig ut fra ei samfunnsperspektiv, men påpeker at det er en belastning for kommunen. Kommunen krever derfor at to eksisterende ledninger saneres som skissert av Sognekraft. Sjøkabel ut Sognefjorden må utredes.

Leikanger kommune krever at eksisterende trase fra Njøsadalen til Fardal benyttes og at man unngår traseer på fremsiden av Skriki. Njøsadalen og Henjadalen bør krysses så langt bak i dalføret som mulig, mens Grindsdalen bør krysses så langt ut mot fjorden som mulig. Det må vurderes å legge fjordspennmastene ved Rudstølen lavere i terrenget for å redusere den visuelle belastningen. Kommunen krever at alle fjordspenn (eksisterende og nye) benytter OCAS for å unngå merking og at master, ledninger og andre komponenter kamufleres.

De estetiske konsekvensene av ledningen må utredes og det må lages visualiseringer for kryssing av Njøsadalen, Henjadalen, Grindsdalen og fjordspennmastene ved Rudstølen.

I brev 13.09.06 er kommunen fornøyd med utkast til utredningsprogram, og understreker at vurdering av eventuell sanering av eksisterende ledninger er viktig. De ber også om at utredningsprogrammet spesifiserer at vurdering av OCAS merking av ledningen over Fjærlandsfjorden også må gjøres for de eksisterende fjordkryssingene.

Balestrand kommune har i brev 14.06.06 og 23.06.06 gitt sine merknader til meldingen etter behandling i formannskap 14.06.06 og kommunestyre 22.06.06. Kommunen er positiv til en ny 420 kV ledning som omtalt, men mener det er uakseptabelt med parallellføring av to så store ledninger gjennom kommunen da det vil få negative konsekvenser for næringsliv basert på turisme. Sanering av eksisterende 300 kV ledning må vurderes spesielt samtidig som tilfredsstillende forsyningsikkerhet til Høyanger sikres.

Kommunen ber om at Sognekrafts eksisterende fjordspenn over Fjærlandsfjorden vurderes flyttet til samme område som Statnett melder slik at ledningene kommer lenger fra bebyggelsen i Dragsvikområdet. Master og liner må kamufleres ved fargevalg der dette er mulig.

Gaular kommune har i brev 09.06.06 og epost 02.07.06 sendt kommunens merknader etter behandling i formannskapet 08.06.06 og i kommunestyret 22.06.06.

I kommunestyret ble følgende vedtak fattet:

”Det er ulikt syn på behovet for ei ny kraftline med kapasitet som foreslått (420 kV-linje).

Gaular kommunestyre går imot dei trasealternativ som Statnett har foreslått gjennom Gaular.

Som alternativ til dette ber Gaular kommunestyre om at følgjande 2 alternativ vert utgreidd:

Trasealternativ 1.3 (merknad: jfr kart vedlagt uttalelse fra behandling i formannskapet)

Sjøkabel langs kysten samt ruste opp/bygge ferdig ein indre trase frå Fardal til Skei og Stryn til Ørskog.”

I epost 15.09.06 ber kommunen om at alternativet som krysser Viksdalsvatnet blir visualisert.

Høyanger kommune støtter i brev 20.06.06 brev fra Hydro datert 12.06.06.

I brev 15.09.06 presiserer kommunen at Statnett må utrede alternative løsninger for å opprettholde forsyningsikkerheten til Høyanger ved eventuell sanering av eksisterende 300 kV Fardal-Høyanger. Kommunen vil ikke akseptere løsninger som forverrer dagens situasjon. Driften av Høyanger verk tåler ikke strømavbrudd på mer enn 2-4 timer uten dramatiske konsekvenser for aluminiumsproduksjonen. Det planlegges også annen industri i kommunen med behov for 100-200 GWh og god leveringssikkerhet. Det poengteres at Høyanger i dag er tilknyttet sentralnettet. Alternative løsninger til dagens kan innebære at Høyanger blir knyttet til ledningsnettet via regionalnettet. Kommunen frykter at dette kan gi høyere nettleie og det kan ikke aksepteres. Det planer for vannkraft

i Eiriksdalen/Lånefjorden som skal kobles til sentralnettet. Dette kan gjennomføres før den nye 420 kV ledningen vil stå ferdig, og en eventuell fullgod erstatning for sanert 300 kV ledning, må være på plass før ferdigstilling av kraftverket.

Førde kommune har i epost 19.06.06 oversendt Formannskapetets vedtak og i brev 23.06.06 Bystyrets vedtak.

Vedtak i Bystyret:

”Førde kommune registrer at det blir uttrykt tvil om trongen for ei 420 kV-ledning gjennom Sogn og Fjordane, seinast ved uttale frå statsråd Enoksen til NRK 21.06.06. Førde kommune krev at andre løysingar må vurderast nøye før bygging av ei 420 kV-ledning. Førde kommune ber om at det vert vurdert løysing med oppgradering av eksisterande linje med fleire påkoblingspunkt for å redusere behovet for parallelle linjer med ulikt spenningsnivå. Vi kan difor ikkje akseptere ny hovudlinje utan tilkoplingspunkt i Moskogområdet og Førde kommune viser til tomt for slik i regulert industriområde aust for E39. Av dei fremlagde alternativa vil trase 1.0 skape minst konflikt i Førde kommune.

Førde kommune vil likevel be om at det vert utgreidd eit alternativ av traseval 1.20 med kryssing av Holsavatnet mellom Nydal og Høgset og lineføring på nord/austsida av Holsavatnet mellom Moskog og Høgset. Ei slik lineføring vil kreve at stolpar og strengar vert kamuflert med farge. Om alternativ 1.20 likevel vert valt, forventar Førde kommune at minst ei av dei to linene som kryssar området mellom Holsavatnet og Åsvatnet vert lagt som kabel. Førde kommune vil også be om at det vert gjennomført ei særskilt vurdering med sikte på å redusere uheldige visuelle konsekvensar av alt 1.0 i området kring Huldefossen på Mo.”

I epost 18.09.06 presiserer kommunen at oppgradering av eksisterende nett på vurderes for å unngå parallelføring med flere ledninger. Slik oppgradering kan også gi mulighet for flere påkoblingspunkt og bør spesifiseres for traséne 1.0, 1.20 og 1.21 i Førde. Det er ønskelig med visualisering ved passering av Huldefossen, ved kryssing av Holsavatnet på nordøstsiden av Høgset, ved kryssing av Angedalen og ved Førdefjorden.

Jølster kommune sender i brev 23.06.06 vedtak fattet i kommunestyret 20.06.06.

”Jølster kommune går inn for at dei ulike alternative linjetraseane vert rangert som: Alt 1.0, alt 2.0, alt 4.11, alt 4.12, alt 4.10 og alt 4.0 der den fyrste er den minst konfliktfylte plasseringa.

Alternativa 4.0 og 4.11 er så konfliktfylte at kommunen avviser forslaget.

Jølster kommune er positiv til Moskog som trafoområde.

Jølster kommune støtter framlegg til innhald i utgreiingsprogrammet til Statnett og legg til at det må være ei visualisering av dei ulike alternativa som vert handsame vidare av Statnett og NVE.

Kommunen krev at det vert utarbeidd alternative traselinjeval til alternativ 2.0.”

I brev 18.09.06 er kommunen fornøyd med at trasé 4.0 på sørsiden av Jølstravatnet er tatt ut av utredningsprogrammet. Kommunen ønsker primært at trasé 4.11 på nordsiden av Jølstravatnet også skal taes ut, men hvis den skal være med, må man se på justeringer av traséen for å vurdere mulighetene for å redusere konsekvensene av ledningen.

Gloppen kommune sender i brev 15.06.06 vedtak fattet i kommunestyret 12.06.06. Kommunen har følgende merknader:

”Ei 420 kV-linje gjennom Sogn og Fjordane vil gje store konflikstar i høve til busetnad, turisme og inngrep i viktige natur- og friluftsområde. Dersom linja likevel skal byggast, må linja i størst mogeleg grad leggast utenom bebygde område og drivverdige skogsområde. Linjeføringa må leggast slik at den blir minst mogeleg skjemmande i terrenget.

Gloppen kommunestyre meiner traseane 1 og 2 bør utgreiast nærare. Vi ber om at det under alternativ to må utgreiast å legge linja langs Bleikeggja ved Eimhjellen og krysse Struamsbotnen så langs vest som mogeleg og gå vidare mot Kvannbotnen. Frå Gloppen kommune vil vi også ha utgreidd ein kombinasjon av alternativ 1 og alternativ 2 der linja kryssar rv 615 ved Sagefossen kraftverk...

Fakta grunnlaget må oppdaterast når det gjelde Svartebotnen villreinområde.

I utgreiingsprogrammet må det takast med eit punkt om andre samfunnsmessige konsekvensar, og då særleg med tanke på eksisterande og framtidig turisme.

Gloppen kommunestyre vil be om ei oversikt over nett-tariff for overordna nett og regionalnett dersom det blir bygd ei 420 kV-linje gjennom Sogn og Fjordane.”

I brev 11.09.06 vises det til at 0-alternativet fortjener mer enn en kort omtale. Kommunen vurderer fortsatt alternativ 4 som uaktuell. Utredningene av konsekvenser for reiselivet må ta høyde for potensialet og ikke bare dagens situasjon. Det er viktig at fremtidsperspektivet trekkes inn i vurderingene.

Naustdal kommune oversendte i epost 16.06.06 enstemmig vedtak fra kommunestyret 15.06.06.

”Naustdal kommunestyre har forståing for at det er naudsynt å byggje store overføringsliner for å fordele krafttilgang mellom områder og for å ta hand om auke kraftproduksjon framover. Kommunestyret vil likevel peike på at desse kraftleidningane utgjer svært store inngrep i natur- og kulturlandskap. Dei 3 alternative framføringane gjennom kommunen vil alle krysse vassdrag verna mot kraftutbygging. Kommunestyret meiner dette er eit alvorleg inngrep som vil vere til stor skade for verneverdiane jfr rikspolitiske retningsliner, og ser det som eit stort paradoks at dei same verneverdiane fører til konsesjonsnekt for eit minikraftverk langt oppe i eit sidevassdrag til Nausta.

På noverande tidspunkt ser ikkje Naustdal kommunestyre vesentlege skilnader i skadeverknader mellom alternativa 1.0, 2.0 og 2.0+3.0. Dersom desse alternativa blir akturelle i ein konsesjonssøknad vil ein krevje at alle vert konsekvensutgreidd med omsyn til busetnad, landbruk, næringsliv, landskapsestetikk, naturmiljø og verneverdiar. Utgreiinga må også syne økonomiske konsekvens av øydelagde verdiar som låg til grunn for vern av Naustavassdraget.”

Flora kommune sender i brev 04.07.06 over vedtak fattet enstemmig i Flora Bystyre. Kommunen går inn for at alt. 1 blir vurdert som et alternativ trasevalg for ny 420 kV-ledning frå Moskog til Leivdal under forutsetning at påkobling kan skje der det er hensiktsmessig for Flora kommune. Utredningsprogrammet bør konsentrere seg om traseer som ligger i nærheten av eksisterende infrastruktur. Kommunen krever at følgende utredes:

Muligheten for å erstatte dagens ledning mot Flora med den nye 420 kV ledningen.

Areal/miljøregnskap for alle vurderte trasealternativer.

Driftskostnader ved alle trasealternativer.

Ved vurdering av konsekvenser for friluftsliv, må det legges frem en oversikt som viser befolkningstetthet i nærområdene til kraftledningen.

Vurdering av lokalisering av potensiell kraftproduksjon i fylket sett i forhold til trasevalg.

Jord- og sjøkabel på hele eller deler av strekningen.

Bremanger kommune har i brev 16.06.06 oversendt vedtak fra Plan- og utviklingsutvalet 06.06.06.

”Delstrekningane, alternativ 1.11 og 1.12 høvesvis gjennom Førsdalen og langs Risbøra, må takast ut av det vidare arbeidet med konsekvensutgreiinga. Desse alternativa er svært problemfylte og må karakteriserast som uakseptable.

Trongen for eit transformeringspunkt ved Åskora kraftstasjon må utgreiast. I dette punktet må det ligge potensiell framtidig kraftproduksjon i Ytre Nordfjord/Sunnfjord. Likeeins må leveringstryggleiken til den kraftkrevjande industrien i Svelgen takast omsyn til.

Sanering av eksisterande kraftliner når den nye 420 kV kraftlina kjem, må kartleggjast. Både kraftlinene som Statnett eig og linene som lokale kraftleverandørar har ansvaret for.

I konsekvensutgreiinga må det takast med eit punkt om andre samfunnsmessige konsekvensar, då særleg med tanke på ekisterande og framtidig turisme.

Strekningane Yksnelvane-Åskora, forbi Myklebustsætra i Myklebustdalen og Myklebust-Svelgen må visualiserast gjennom konsekvensutgreiinga.”

Ordførerne i Hornindal, Volda, Stranda, Sykkylven og varaordføreren i Ørsta ser i brev 25.05.06 behov for oppgradering av ledningsnettet. De ber om at jord- og sjøkabel utredes som et alternativ i området Leivdal-Ørskog. Kommunene vil be om møter med olje- og energiministeren og miljøvernministeren etter høringsfristen 16.06.2006.

Eid kommune fattet den 23.juni følgende kommunestyrevedtak (17 mot 10 stemmer):

”Midt-Noreg har eit stort kraftbehov, både i dag og som følgje av nye etableringar i Møre og Romsdal. Behovet for nye kraftkjelder er derfor stort. Sogn og Fjordane er storprodusent av elektrisk kraft gjennom dei mange store vasskraftutbyggingane her. Desse har medført svært store naturinngrep og avgrensa bruken av områda. Det er derfor vanskeleg å sjå meininga i at fylket her skal bli påført eit slikt naturinngrep som denne planlagde linja vil medføre – men dersom dette likevel er uunngåeleg, må det difor vere eit krav at inngrepa blir minimaliserte sjølv om dette over avgrensa strekningar vil innebere ei dyrare utbygging enn strengt teke naudsynt sett frå utbygger si side.

Stamlinjenettet - og kostnadane med dette - blir fordelt på abonnentane over heile landet og det tykkjest naturleg at dei områda som blir omfatta av store naturinngrep for å forsyne storsamfunnet med elektrisk kraft, blir imøtekomne med kompenserande tiltak gjennom spesielt sårbare område.

Dei linje traseane som er framlagde i Eid kommune er svært lite eigna til framføring av linja i kabelgrøft. Med dei dimensjonane av grøft og veganlegg for anleggsarbeidet som er beskrive i meldinga frå Statnett vert dette eit større naturinngrep enn luftlinje. Traseane for kabelgrøft skal også haldast fri for skog slik som dei andre linjetraseane.

For Eid Kommune vil alle dei valde trasevala gjere store naturinngrep og bandleggje område eigna både for frilutsliv og næring. På mange punkt kjem dei like ved eller i direkte konflikt med gamle kulturminne. Dei ligg også i nedbørsfeltet til dei to verna vassdraga Stigedalselva og Hornindalsvassdraget. Eid, Hornindal og Stryn kommunar har under utarbeiding differensiert forvaltningsplan for Hornindalsvassdraget som skal vedtakast i nær framtid.

Dersom denne planen vert vedteken som den er framlagt no er ein stor del av linjetraseane i forslaget til Statnett i sterk strid med den framtidige planen. I tillegg er alle trasevala sørover frå Leivdal lagt nær inntil bustadområde i kommuna. I meldinga er det nemt ein minsteavstand på 80 meter frå linja til nærmaste hus, og avstanden må vera betydeleg større enn det.

Eid kommune er, som dei fleste i Sogn og Fjordane, ein liten kommune som strevar med å halde oppe folketal og busetjing. Dei verdiane vi har gjennom urøyvd natur og tilrettelagt friluftsliv, er det aller viktigaste vi har å tilby dei som ønskjer å bu her og nye å etablere seg her. Folketalet i fylket har negativ utvikling, og det er problem å få naudsynt arbeidskraft til næringslivet. Dei kvalitetane vi har knytt til natur og friluftsliv må derfor ivaretakast på ein god måte.

Vi har ikkje vurdert dei ulike alternativa opp mot kvarandre då vi meiner at det trengst ei vidare konsekvensutgreiing av dei ulike traseane før det er grunnlag for å ta ei avgjerd om dette. Vi meiner likevel at alt. 1.5 på austsida av Fladalen nord for Leivdal må takast ut av planlegginga. Dette alt. kryssar over eksisterande hytter utan at det gjev betre linjeføring vidare mot Leivdal.

På Hunvikfjellet er det kome innspel til kommuneplanen om framtidig flyplass. Alt. 1.0 frå Leivdal til Moskog kryssar dette området. I konsekvensutgreiinga for dette alternativet må det reknast med kryssing av flyplassområdet i kabel.

I meldinga frå Statnett er det også nemt at det ikkje er teke endeleg stilling til transformeringspunkt i Leivdal. Det er peika på Askåra som alternativ.

NVE må utarbeide retningslinjer for vedlikehald av linjetraseane etter utbygging av kraftlinjer. Det må verta forbod mot sprøyting av vegetasjon i traseen og det må kunne vedlikehaldast ein låg vegetasjon som gjer linjetraseen mindre markert i terrenget.

NVE må gjennomføre heilt nye prinsipp og rettspraksis på betaling for grunn og bandlegging av områder til grunneigarar og kommunar.”

Kommunen er i epost 13.09.06 tilfreds med de avgrensningene som er gjort i utkastet til utredningsprogrammet.

Stryn kommune fattet den 5.7.2006 følgende kommunestyrevedtak (21 mot 3 stemmer).

”Stryn kommune vil oppmode om at det vert utarbeidd ei konsekvensutgreiing kring spørsmålet om kabling av 420 kV kraftlinja Ørskog – Indre Sogn på strekningar med særleg store miljøulemper. Konsekvensutgreiinga bør utarbeide standardar for kva som er mest aktuelt å legge i kabel, slik at ein sikrar likehandsaming i høve kabling på heile strekninga. Utgreiinga må også presentere talmateriale som viser samanliknbare kostnader med luftspenn og kabling i sjø/jord.

Kommunen vil også be om at konsekvensutgreiinga belyser problemet med støy kring kraftlinjene, spesielt i område med bebyggelse.

Stryn kommune vil be om at ein får visualisert alternativet med fjordkryssing på Kvalen i Stryn samanlikna med dei aktuelle kryssingspunkta lenger vest, og linjeføringa på strekning 4.10 på sørsida av Nordfjorden.

Ellers bør konsekvensutgreiinga avklare spørsmål om konflikt vedrørande frivillig vern av barskogområde i Storedalen etter naturvernlova og om konflikt i høve til leveområde for villrein i Svartebotn villreinområde (området går lenger mot vest enn vist i meldinga).”

I epost 18.09.06 sier kommunen at deres synspunkter er ivaretatt av utkast til utredningsprogram.

Hornindal kommune behandlet meldingen i formannskapet 15.06.06, og fattet følgende kommunestyrevedtak samme dag:

”Vi meiner at ei 420 kV-leidning gjennom Hornindal (og Sunnmøre) er uakseptabelt og at andre alternativ difor må greiast ut. Mest aktuelt reknar vi med at ein samanhengande sjø- og jordkabel i området mellom Ørskog og Leivdal vil vere. Eit anna alternativ kan vere å skaffe energi til Midt-Noreg gjennom utbygging av gasskraftverk.”

Hornindal kommunestyre fattet den 15. juni 2006 følgende vedtak og krever følgende utredninger:

”Eit alternativ med mest muleg samanhengande sjø- og jordkabel i området mellom Ørskog og Leivdal må utgreiast, og også vurdere andre trafostasjonar enn Leivdal.

Bygging av gass- og/eller andre kraftverk i Midt-Noreg, som alternativ til ny kraftledning mellom Ørskog og Fardal, må utgreiast.

Det må gjerast ei samfunnsøkonomisk vurdering der alle vesentlege verknadar av alternativa vert framstilt og vege opp mot kvarandre.

Planlagt og eksisterande bustad- og fritidshus langs aktuelle ledningstrasear må kartleggjast i eit område på minimum 150 m frå senterlinja.

Det må lagast animasjon, som synleggjer inngrep og bandlegging, på alle strekningar der linja går gjennom dalføre med busetnad og viktige friluftsområder.

Det må utgreiast når, og kvar i Sogn og Fjordane, leveringstryggleiken er venta å verte uakseptabel og kva alternativ som finnast for å oppretthalde akseptabel leveringstryggleik i fylket.

Utgreiingane knytt til dei ulike alternativa (ledningar i luft, sjø- og jordkabel osv.) må kvalitetssikrast av uhilda fagmiljø, utanfor Statnett.

Hornindal kommune krev at Statnett dekkar kommunane sine kostnader til ekstern bistand i samband med arbeidet med 420 kV kraftledning frå Fardal til Ørskog.”

Vedlagt følger et uttaledokument med kommunens vurderinger.

I brev 14.09.06 understreker kommunen at de ikke vil akseptere en 420 kV luftledning gjennom kommunen, og at utredningene videre må knyttes til jord- eller sjøkabelløsninger. Kommunen viser til at gjeldende policy for kabel er svært streng, og ber NVE kreve ny retningslinjer på nasjonalt plan. Hornindal kommune har følgende kommentarer til utkast til utredningsprogram:

Beskrivelse: 0-alternativet må vurderes i lys av de miljøkonsekvensene ledningen vil få for Sogn og Fjordane og deler av Møre og Romsdal.

Systemløsning: Behovet for ledningen må vurderes opp mot eventuell bygging av gasskraftverk. Fremtidig kraftbehov for hele regionen må vurderes. Det må gjøres vurderinger av hvordan oppgradering av eksisterende linjenett kan dekke behovet i Sogn og Fjordane.

Traséalternativ: Kommunen er enig i at 2.2 tas ut av planen. Alternative transformeringspunkt må grundig vurderes. Kabelalternativet Leivdal-Ørskog må utredes grundig.

Landskap: Det må lages animasjon for hele ledningsstrekningen gjennom Hornindal. I tillegg kreves 3d bilder sett fra Grodås sentrum, Ytrehornsnakken og et egnet punkt i indre Hornindal. Kryssing av Grendadalen nord for Hjellbakkane/Engane skal visualiseres – ikke nord for Espen som det står i utkastet.

Friluftsliv og ferdsel: Utredningsprogrammet er ikke tilstrekkelig i forhold til utredning av konsekvenser for hytteområder. Økonomiske virkninger for eksisterende og planlagte hytteområder i kommunedelplanen, må vurderes. Dette må sees i forhold til punktet om turisme da hyttefolk er viktige turister.

Turisme og reiseliv: Det må gjøres grundige vurderinger av de samfunnsøkonomiske konsekvensene kraftledningen kan få for turistnæringen og annen næring.

Kraftlinjer og helse: Den fremste ekspertisen på området må benyttes og NVE må sette klare krav til hvordan dette skal gjøres.

Stranda formannskap fattet 19.06.06 følgende enstemmige vedtak:

”1. Stranda kommune er negativ til eit indre trasealternativ for 420 kV- ledning på strekninga Ørskog-Fardal, og begrunnar dette med følgjande:

Ei 420 kV-ledning vil medføre store fysiske og visuelle naturinngrep som ikkje vil vere foreneleg med Geirangerfjorden med omland sin verdsarvstatus, og som vil forringe kvalitetane som er grunnlaget for verdsarvutnemninga.

Indre trasealternativ (alt. 2.0) er konsekvent skissert langs bebudde dalføre gjennom både Hellesylt og Stranda, og vil kunne få konsekvensar for fysisk og psykisk helse blant befolkninga på strekninga.

Indre traséalternativ (alt. 2.0) er skissert langs viktige landbruksområde i kommunen.

Indre traséalternativ vil verke sterkt negativt for den etablerte og planlagde reiselivssatsinga i området

Indre traséalternativ følgjer ikkje parallelt med eksisterande kraftledningar på strekninga og medfører dermed nye og store tekniske inngrep som reduserer omfanget av inngrepsfri natur i området.

2. Stranda kommune ber Statnett vurdere jord- og sjøkabel som eit konkret alternativ til 420 kV luftledning gjennom svært verdifulle landskapsområde.

3. Stranda kommune krev nærmare utgreiing av følgjande tilhøve:

Konsekvensar for Geirangerfjorden med omland sin verdsarvstatus, Geiranger-Herdalen landskapsverneområde og tilhøvet til inngrepsfrie naturområde

Konsekvensar for reiseliv og turisme i regionen

Konkretisering av kva avbøtande tiltak som vil bli nytta ved eit eventuelt indre trassalternativ

4. Stranda kommune krev vidare at følgjande strekningar langs alt. 2.0 blir illustrert med fotomontasje:

Passasjen over Fausadalen aust for Nysætervatnet

Strekninga Skuravatnet-Ringstadsætra ovanfor Langlo

Kryssing av dalføret ved Øye/Myklebust i Strandadalen

Forholdsperspektiv mellom planlagd linjeføring og busetnad eks. i området Furset/Engeset og på Fjørstad/Overvoll og Røyv

”Den Trondhjemske postvei” over Ljøbrekka

*Parti frå omr. Ljøsætra langs Ringdalseggene til Sunnylvsmolskreddalen - synlegheita frå fjorden
Kryssing av dalføret og rv.60 mot Karbø*

Forholdsperspektiv mellom planlagd linjeføring og busetnad på austsida av Langedalen

5. Stranda kommune ber Statnett gjere grundige vurderingar av innspel til alternative løysingar og traséforslag som vert fremja gjennom denne høyringsprosessen.”

I epost 08.09.06 ber kommunen om at konsekvenser for Verdensarvområdet vurderes spesielt under turisme og reiseliv og under punktet annen arealbruk.

Stordal formannskap behandlet meldingen den 14.06.06. Kommunen ber om at kabel på land og i sjø vurderes grundig. Formannskapet ser det som helt uakseptabelt og unødig med en lineføring etter alt. 2.1 og 2.0, ettersom det er etablert ett fjordspenn v/alt. 1.0. En ny ledning bør legges i tilknytning til nåværende ledning fra Ørsta samtidig som en vurderer å sanere 132 kV ledningen Ørskog - Ørsta, noe som vil gi miljøgevinster. Formannskapet ber om fotomontasjer for alternativet gjennom Stordal kommune, og at dette legges til grunn i ladskansanalysen. Fotomontasjar ønsker med basis/ utsiktspunkt fra Stordal sentrum, Dyrkorn sentrum og Kokarsteinen.

Sykkylven kommunestyre fattet den 12.06.06 følgende enstemmige vedtak:

”Sykkylven kommune ser på sjøkabel som beste løysing. Landskap og natur urørt av store tekniske inngrep er ein svært viktig ressurs for framtidig utvikling i regionen. Framtidig verditap knytt til dette må utgreiast og takast med i vurderingane. Kabling må vurderast som eit reelt alternativ og må verte grundig utgreidd teknisk og økonomisk.

Meldinga inneheld eit framlegg til utgreiingsprogram og ulike foreslåtte trasear. Tematisk dekker utgreiingsprogrammet alle nødvendige felt. Frå lokalt hald er det avgjerande at dei utgreiingane som vert gjort vert så detaljerte og presise at dei kan gi svar på konkrete problemstillingar i kommunen.

Ein ber spesielt om at følgjande moment vert utgreidd grundig:

Alle traseane må visualiserast med fotomontasjar for heile strekka.

Verknaden av ulike kamufleringsteknikkar på master og linjer må synleggjerast.

Det må også greiast ut kva tiltak som kan gjerast for at ryddegatene skal verte minst mogleg synlege i terrenget.

Traseane bandlegg areal. Det må utgreiast i detalj kva verknadar linja får for dei grunneigarane som vert berørt, både for noverande arealbruk og mogleg framtidig bruk.

Det vil og vere viktig å få avklara transportform og vegbehov knytt til ein anleggsfase. Dette er tilhøve som vil ha direkte følgjer både for grunneigarar og ålmenta si bruk av områda i ettertid.

Alle helsemessige konsekvensar av høgspenlinjer må utgreiast grundig.

For meir konkrete merknadar til dei ulike traseane vert det vist til saksutgreiinga.”

Sykkylven kommune, ved ordføreren, presiserer i brev av 16.06.06 at ved linjebygging er det lokalsamfunnene som må bære kostnaden. Hovedårsaken til tiltaket er energibehovet til Sunndalsøra og olje/gassutbyggingen. Kommunen krever at disse anleggene tar sin del av byggekostnaden. Sykkylven kommune viser til pkt 2 i ordførernes uttalelse fra møtet i Hornindal og krever sjøkabel/jordkabel som den eneste akseptable løysingen. Landskap og natur urørt og av store tekniske inngrep er en svært viktig ressurs for framtidig utvikling i regionen. Framtidig verditap tilknyttet dette

må utredes og tas med i vurderingene. Kabling må vurderes som et reelt alternativ og utredes grundig teknisk og økonomisk. Den reelle linjekostnaden må legges til grunn ved sammenligning mellom kabel og linje. Fra lokalt hold er det avgjørende at utredningene blir så detaljerte og presise at de kan gi svar på konkrete problemstillinger i kommunen. Kommunen ber om at følgende moment blir utredet grundig:

Framtidig tap for lokalsamfunnet, lokalt næringsliv/reiseliv må og utredes og prissettes.

Alle helsemessige konsekvenser av ledningen må utredes grundig. Herunder også støyproblematikk. Liv og helse er et vidt begrep, og det må ligge til grunn i vurderingene.

Kommunen viser til saksutredningen, notat av 12.6.06 fra Njell Hoftun og lokale uttalelser fra lag og private. Kommunen viser ellers til ordførersamlingen mellom Hornindal, Volda, Stranda, Sykkylven og Stordal kommune slutter seg til uttalelsen i etterkant av møtet.

I epost av 18.09.06 uttaler kommunen at utkast til program er noe mindre detaljert enn ønsket lokalt i forhold til visulalisering, båndlegging av ressurser og kabel.

Volda kommune fattet den 20.06.06 følgende kommunestyrevedtak:

- ”1. Volda kommune ser at det kan vere behov for ei 420 kV linje mellom Ørskog og Fardal.*
- 2. Volda kommune krev grundigare utgreiingar og vurderingar av behovet for 420 kV leidninga mellom Leivdal og Ørskog (seksjon 1). Volda kommune ber om at det blir foretatt vurderingar av fleire alternative scenarier som vil vere med på å synleggjere betre kva alternative nettforsterkningar som vil gi den beste samfunnsøkonomiske netto nåverdinytten. Vi meiner også at det er nødvendig å kostnadsvurdere miljøulempene ved dei ulike alternativene allereie på dette tidspunkt for å få ei meir reell samfunnsøkonomisk vurdering.*
- 3. Vi krev at ulike løysingar for kabling, (i sjø/på land) mellom Fardal og Ørskog vert tatt med i vurderingane. Som del av denne utgreiinga meiner Volda kommune at ein også må vurdere elektrifisering av oljeinstallasjonar langs kysten, og også korleis ein ved hjelp av Stad skipstunnel kan redusere kostnaden ved ein sjøkabel.*
- 4. Volda kommune ber om at utgreiingsprogrammet skildrar korleis det er tatt omsyn til gjeldande planar i områda som vert råka av dei ulike traséalternativa, og kva konsekvensar ei 420 kV linje får for realisering av desse.*
- 5. I kontroversielle område der 420 kV-linja er tenkt lagt nær busetnad, verdifulle kultur- og naturlandskap samt friluftsområde ser Volda kommune det som nødvendig med landskapsanalyser og fotomontasjar før endeleg fastsetjing av traseen for kraftlinja.*
- 6. Det må leggest meir vekt på konsekvensane for folk si helse. Det er ikkje tilstrekkeleg med ei kortfatta oppsummering av eksisterande kunnskap om kraftleidningar og muleg helsefare. Volda kommune meiner det er viktig å få fram ny kunnskap der eksisterande kunnskap ikkje kan gi tilstrekkeleg svar. Særleg bør ein få fram kunnskap om magnetfelta sine skadeverknader for folk si helse der ein har fleire linjer i nærleiken av kvarandre.*
- 7. Når det gjeld verknader av planen for miljø, naturressursar og samfunn må det i samsvar med ny forskrift om konsekvensutgreiingar gjerast greie for datagrunnlag og metodar som er nytta og eventuelle faglege eller tekniske problem ved innsamling og bruk av metodene.*
- 8. Alternativ 2.0 er det alternativet som gir minst negative konsekvensar for miljø, naturressursar og samfunn i Volda kommune. Vi ser derfor helst at dette alternativet vert vald framfor dei andre.*

9. Volda kommune meiner at alternativ 1.0 Leivdal - Neshornet vil medføre uakseptable konsekvensar, og krev at dette alternativet vert sett vekk i frå i dei vidare vurderingane.

10. Dersom alternativ 1.4 Movatnet - Neshornet er aktuelt å gå vidare med må landskapsverknadene synleggjerast gjennom fotomontasjar. Det er også nødvendig å finne ei god løysing på parallellføringa av dei to linjene. Vi ber derfor om at ein vurderer ulike avbøtande løysingar slik som samkjøring av dei to linjene, eller kabling av den eine av dei to linjene.

11. Volda kommune meiner det er uheldig med fleire kraftlinjer som kryssar Austefjorden og meiner det minst uheldige alternativet er 1.0. Alt 1.0 kryssar Austefjorden i same trase som 132 kV linja og Volda kommune krev samkjøring av desse kraftlinjene slik at vi slepp to parallelle kryssingar av fjorden.

12. Alternativ 1.0 gjennom Rotevassdalen medfører tre parallelle kraftlinjer i samme området. Volda kommune krev at det må utgreiast mulegheiter for å samkjøye, kable eller sanere nokre av linjene. Val av løysing må synleggjerast gjennom fotomontasjar.

13. Ein bør unngå fleire fjordkryssingar og alt. 1.3 synast derfor uakseptabel. Vi ser imidlertid at dette alternativet kan vere med på å unngå ein del nærføring til busetnad i Åmdalen i Ørsta kommune. Dersom dette alternativet er aktuelt i forhold til situasjonen i Ørsta bør ein vurderer å nytte alt. 1.0 over Austefjorden for så å greie ut eit nytt alternativ frå Gnausen til Vatnedalen. Då vil ein kunne unngå nærføring til Ullalandssetra og Ullalandsvatnet samtidig som ein unngår ei tredje linje i Rotevassdalen." Vedlagt følger en utredning av saken.

I epost 18.09.06 er Volda kommune fornøyd med at mange av deres merknader er tatt med i utredningsprogrammet. Kommunen har følgende kommentarer til utkast til utredningsprogram:

- Det må gjøres en vurdering av alternative scenarier som viser de samfunnsmessige kostnadene inkludert miljøkostnader. En kort vurdering av 0-alternativet er ikke nok.
- Elektrifisering av oljeinstallasjoner og Stadt skipstunnel må inkluderes i vurderingene av mulige alternativer.
- Kommunen er fornøyd med at alternativ 1.0 er tatt ut, men redd for å ende opp med tre kryssinger over Austefjorden. De ber om at alternativer jfr pkt 13 over, blir vurdert.
- Metode for visualisering bør presiseres.
- Det må fremskaffes ny kunnskap om elektromagnetiske felt og helseeffekter, særlig der flere ledninger kommer nær hverandre.

Ørskog kommunestyre behandlet meldingen i den 01.06.06. Kommunestyret ber om at kabel vurderes både på land og i sjø. Ut i fra foreliggende alternativer går kommunen inn for alt. 1.0 og vil alt nå peke på de store negative konsekvensene tilknyttet alt. 2.0. Kommunen ber om at sanering av 132 kV linje Ørskog – Ørsta vurderes, da dette vil gi miljøgevinster. Kommunestyre ber om at konsekvensene i tilknytning til alt. 1.0 for Vallbø/Nedrevollområdet utredes grundig også med fotomontasje. Ørskog kommunestyre vil be om at konsekvensane ved alt. 2.0 med særlig tanke på bebyggelse og næringsdrift i Vaksvik utredes. Kommunen gjør oppmerksom på masseuttaket på Viset som ligger inne i arealdelen til kommuneplanen, og vil be om at konsekvensene for dette området ved alt 2.0 utredes. Ørskog kommunestyre vil understreke at det er sær viktig å konstruere fotomontasjer for alternativene gjennom kommunen, og vil be om at dette legges til grunn i landskapsanalysen. Ørskog kommunestyre ber om at det blir vurdert ein gjennomgang av lovverket og økonomiske erstatninger i forhold til drifts- og produksjonsmessige innskrenkinger for grunneierne som følge av

ledningen og økonomiske erstatninger for dette. Ørskog kommunestyre ønsker at vurderingen omkring elektromagnetiske felt, helse og bebyggelse også skal omfatte områder der det er etablert eller planlagt større konsentrasjoner av fritidsbebyggelse. Begrepet bosetning skal også dekke dette.

I epost 07.09.06 har kommunen følgende kommentarer til utkastet:

- Arealbruk for å gjennomføre tiltaket må tallfestes i tillegg til beskrives.
- Erstatning for en enkelte grunneier bør inkluderes i utredningsprogrammet da dette kan ha betydning for nett-tariffen.
- Alternativ til å gjennomføre det meldte tiltaket bør spesifiseres i utredningsprogrammet.
- Under annen arealbruk må konsekvenser for eventuelt masseuttak på Viset vurderes.

I epost 18.09.06 bes det om at sanering av eksisterende 132 kV ledning på strekningen Ørskog-Ørsta vurderes spesielt.

Ørsta kommunestyre fattet den 27.06.06 følgende vedtak (enstemmig):

”Ørsta kommunestyre har følgende uttale til melding om ny 420 kV - ledning Ørskog- Fardal:

Ørsta kommunestyre ser alternativa for lineføring gjennom kommunen som så konfliktfylte at dei burde utgå frå utgeiingsprogrammet. Evt. må kabling i sjø og på land vurderast.

Lineføring gjennom Sunnmørsalpane og kva verknad dette vil kunne få for landskap, friluftsliv og andre miljøinteresser, samt konsekvensane for turismebasert reiselivssatsing og busetjing må verte eit eige utgreiingstema.

Utgreiingsprogrammet bør skildre korleis det er teke omsyn til gjeldande planar i områda som vert råka av dei ulike trassalternativa, og kva konsekvensar ei 420 kV linje får for realisering av desse.

I kontroversielle område der 420 kV-linja er tenkt lagt nær busetnad, verdifulle kultur- og naturlandskap samt friluftsområde ser Ørsta kommune det som naudsynt med landskapsanalyser og fotomontasjar før endeleg fastsetjing av traseen for kraftlinja.

Det må leggjast meir vekt på konsekvensane for folk si helse. Det er ikkje tilstrekkeleg med ei kortfatta oppsummering av eksisterande kunnskap om kraftleidningar og mogleg helsefare. Ørsta kommune meiner det er viktig å få fram ny kunnskap der eksisterande kunnskap ikkje kan gi tilstrekkeleg svar. Særleg bør ein få fram kunnskap om magnetfelte sine skadeverknader for folk si helse der ein har fleire liner i nærleiken av kvarandre.

Når det gjeld verknader av planen for miljø, naturressursar og samfunn må det i samsvar med ny forskrift om konsekvensutgreiingar gjerast greie for datagrunnlag og metodar som er nytta og eventuelle faglege eller tekniske problem ved innsamling og bruk av metodene.

Forslag til bygging av 420kV line synest både gammaldags og ressursøydande og lite framtidsretta.

Bygging av gasskraftverk må utgreiast for dei kommunane som har det desidert største kraftforbruket, som eit alternativ til framføring av 420 kV line over Søre Sunnmøre.”

I epost 18.09.06 understreker kommunen at de ikke vil akseptere en 420 kV luftledning gjennom kommunen, og at videre arbeid må knyttes til sjø- og jordkabeløsninger mellom Leivdal og Ørskog. I tillegg har kommunen følgende kommentarer til utkast til utredningsprogram:

- Sunnmørsalpene bør være med som et eget utredningstema.

- Viktige natur- og kulturlandskap må visualiseres. Herunder standplasser i Romedalen, Molladalen, forbi Myklebustsetra og Standaleidet.
- Potensialet for fremtidig turisme må vurderes.
- Ny kunnskap om elektromagnetiske felt og helse må innhentes fra andre land.
- Gasskraftverk som alternativ til den meldte ledningen må vurderes.
- Sjøkabel må vurderes som et reelt alternativ, og utredes like grundig som luftledningsalternativene.
- Det må legges frem et samfunnsregnskap som viser ”sparte” miljøkostnader ved å velge sjøkabel.
- Kostnader knyttet til bådlagt areal må komme frem.
- Ved vurdering av konsekvensene for flytrafikk, må også interesseorganisasjoner og luftfartstilsynet involveres ved siden av Avinor.
- Det må vurderes om viktige naturtyper eller leveområder for viktige arter i lokal eller regional sammenheng, blir berørt.
- Statnett må samarbeide med kommunene om utredningsarbeidet.

3.2 Regionale myndigheter

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane stiller i brev 04.07.06 spørsmålstegn ved behovet for ledningen og viser til Statnetts egne utsagn om at etablering av gasskraft i Midt-Norge vil gjøre det samfunnsøkonomisk ulønnsomt å bygge den meldte ledningen fra Fardal til Ørskog. Kun en mindre del av underskuddet i Midt-Norge vil uansett bli dekket gjennom ledningen, og Fylkesmannen krever en vurdering av dette. Det er stort potensial for småkraft og vindkraft i Sogn og Fjordane, og Fylkesmannen ønsker en vurdering av om ledningen er nødvendig for å føre denne kraften ut av fylket eller om oppgradering av eksisterende ledninger er tilstrekkelig. Herunder må industriplanene på Lutelandet også taes med i vurderingene. Det må også utredes hva den nye ledningen vil bety for forsyningssikkerheten i Sogn og Fjordane, muligheten for å sanere eksisterende 132 kV ledning Fardal-Høyanger og vurdering om bygging av kraftledning kan medføre økt skredfare.

Fylkesmannen peker på Norges ansvar for å ivareta det norske fjordlandskapet og viser til at Geirangerfjorden og Nærøyfjorden står på UNESCO sin Verdensarvliste og at National Geographic har kåret norske fjorder til verdens flotteste reisemål. Ledningen er også planlagt gjennom områder med nasjonalt enestående naturkvaliteter som foreslåtte Naustdal-Gjengedal og Ålfotbreen landskapsvernområder. Sjøkabel må vurderes som et reelt alternativ. I tillegg må kabel vurderes for følgende strekninger: alt 2.0 gjennom Sjørdalen naturreservat i Bremanger og ut Hyefjorden til Eid kommune og alt 4.0 gjennom Jølstravatnet-Breimsvatnet-Gloppenfjorden til Eid.

Ledningen vil være konfliktylft i forhold til natur og bebyggelse. Samling av inngrep foretrekkes fremfor inngrep i nye områder. Utredning av inngrepsfrie områder og verneområder må gjøres adskilt.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane ved fylkeslandsbruksstyret ønsker i brev av 12.06.06 å få følgende nærmere utredet:

Tallfestet areal som vil bli beslaglagt av ledningen.

Identifisering av områder som kan få driftsbegrensninger for skogbruk og jordbruk (taubane, bruk av vinsj, gylling med mer)

Mulighetene for vegbygging som et avbøtende tiltak der ledningen vil hindre uttak av drivverdig skog. Begrunnelse av tiltaket og forklaring på dagens kraftoverskudd. Fylkeslandsbruksstyret er bekymret hvis eksportering av kraft ut av fylke vil føre til en nedbygging av industrien i fylket. Samtidig ser de behovet i forhold til småkraftutbygging som kan bli en viktig tilleggsnæring for landbruket. Konsekvenser for reiseliv og naturbasert næringsutvikling.

Det presiseres at videre planlegging må skje i nært samarbeid med berørte parter.

Sogn og Fjordane fylkeskommune oversender i epost 07.09.06 vedtak fattet i Fylkesutvalet 04.07.06. Fylkeskommunen er tilfreds med at transportproblemene av elektrisitet i fylket blir tatt på alvor, og mener ledningen er avgjørende viktig for fremtidig strømforsyning til næringsliv, husholdninger og fremtidig kraftutbygging. Det forutsettes at man i samarbeid med lokale nettselskap, gjør vurderinger av det samlede kraftsystemet i fylket for flere tiår fremover, og at vurdering av tilstrekkelig transformeringspunkt blir en del av dette. Fylkeskommunen vil ikke prioritere alternativer mot hverandre på dette tidspunktet, men peker på at utsikter til langsiktig nærings- og samfunnsutvikling må bli viktig ved endelig trasevalg.

Fylkeskommunen mener at det må gjøres visualiseringer ved kryssing av Hornindalsvatnet, Breimsvatnet, Kjøsnesfjorden og Lauvavatnet i tillegg til det som er foreslått i utredningsprogrammet. Konsekvensene for lufttrafikk må omfatte både fly- og helikoptertrafikk, og ledningene må ikke komme i konflikt med innflygningstraseer for flyplassene.

Sogn og Fjordane fylkeskommune ved kulturminneavdelingen mener i brev 16.06.06 at utredningsprogrammet må være mer spesifikt enn foreslått. Utredningsprogrammet må inneholde krav om vurdering i forhold til automatisk fredede og vedtaksfredede kulturminner, kulturminner fra nyere tid og kulturlandskap.

Utredningsprogrammet bør inneholde følgende: Skildring av kulturminner/kulturmiljø og en verdilvurdering av disse, vurdering av konsekvenser og avbøtende tiltak med forslag til miljøoppfølgingsprogram. Influensområdet til kraftledningene må defineres og illustreres med visualiseringer. Avgrensning av influensområdet må gjøres ut fra landskapsrom og visualitet og ikke en fastsatt trase. For automatisk fredete kulturminner kan kartlegging og vurdering av potensialet for funn i stor grad baseres på eksisterende dokumentasjon supplert med noe befarings. Både midlertidige og permanente tiltak skal omtales i utredningen.

Undersøkelsesplikten etter Kulturminnelovens § 9, kan gjennomføres senere i forbindelse med behandling etter pbl.

Trase 4.0, 4.11 og 4.12 rundt Jølstravatnet berører/påvirker flest fredede bygninger og bygningsmiljø.

Møre og Romsdal fylke finner i brev av 19.06.06 ikke grunn til å tilrå andre hovedalternativer nå. Fylket forutsetter at vurderingene i KU gir grunnlag for å sammenligne mellom hovedalternativene. Konfliktvurderingene må knyttes til det samlede resultatet, og ikke kun til interessante lokaliteter undervegs. Fylket er enig i at de vurderte, men ikke meldte alternativene ikke blir utredet videre.

Fylket ber om å få utredet tekniske og kostnadmessige utfordringer ved fellesføring av 132 kV og 420 kV, der det av hensyn til landskap og bebyggelse er ønskelig, og spesielt på strekningen Hjartåbygda – Store Standal (Ørsta). Alternativt ber de om å få utredet i hvilken grad 132 kV ledningen kan tilpasses 420 kV ledningen (f.eks kabling av delstrekninger), og spesielt strekningen Hundeidvik – Søvika, der ny trasé avviker fra eksisterende.

Fylket mener det er nødvendig med et større presisjonsnivå i utredningsprogrammet. De mener det vil være nødvendig med nye feltundersøkelser i forhold til kulturminner, der det foreligger

undersøkingsplikt etter Kulturminnel. Det kan også være ønskelig med andre undersøkelser f.eks før- og etter undersøkelser som vilkår for konsesjon.

Fylket registrerer at ikke alle temakart i meldingen er kvalitetssikret. Kart over naturvern og verneforslag viser f.eks ikke forslag til verneplan for sjøfugl. Dette, i tillegg til en mer komplett litteraturoversikt, vil være viktig å følge opp i KU og fagrapporter. Behovet for ny tilrettelegging for tilkomst til alternativene må synliggjøres, inkludert midlertidige inngrep knyttet til anleggsperioden. KU må vurdere avbøtende tiltak og hvordan disse påvirker konfliktnivået.

Forholdet til andre planer - En må referere til gjeldende kommune- og reguleringsplaner, og evt. behov for endringer i disse. Fylket mener fylkesdelplan for urørte naturområde er særlig relevant for alternativ 1.0 (Romedalen).

Landskap - Gode illustrasjoner er viktig. Fylket ber om at en illustrerer en eventuell tilpassing til eksisterende ledning/fellesføring på mastene. Både nær- og fjernvirkninger må vurderes, spesielt i områder med bebyggelse. Forholdet til verdensarvområdet "Vestnorsk fjordlandskap" må utredes spesielt. Det er i tillegg viktig å fokusere på landskapet som del av et reiselivsprodukt, og eventuelle virkninger på reiselivet.

Kulturminner og –miljø - Fylket har ikke oversikt over alle kulturminnene i området, men forutsetter at KU fanger opp dette. Fylket ber om at programmet fastslår at avbøtende tiltak er en del av utredningen, der det er nærføring eller direkte konflikt med påviste kulturminner. Forholdet til kulturelementene i verdensarvområdet "Vestnorsk fjordlandskap" må nevnes og utredes spesielt. KU må også inkludere anleggsveier, riggområde og andre tiltak i anleggsperioden.

Friluftsliv - Utredningen må vise virkningene av ledningen på lokalt og regionalt viktige friluftsområder og trekke fram friluftslivet som produkt for reiselivsnæringa. I den grad tiltaket påvirker jakt og fiske, bør det nevnes her.

Naturmiljø - Fylket mener sluttrapporten må presentere konsekvensene på naturmiljøet samlet, og at følgende bør inngå:

Inngrepsfri natur (INON) - Utredningen må vise hvordan arealene med inngrepsfri natur av ulike klasser (INON-soner) endrer seg ved de ulike alternativene. Hovedpoenget er å illustrere hvordan naturmiljøene blir fragmenterte. Dette må visualiseres i kart og arealstatistikk.

Verna natur KU må vise verna og foreslått verna områder etter Naturvernl., og evt. virkninger av ledningen på verneformålet og behov for dispensasjoner. Rundt Geirangerfjorden ligger et landskapsvernområde som inngår i Verdensarvområdet "Vestnorsk fjordlandskap", og KU må visualisere hvordan ledningen vil påvirke dette for de ulike alternativene.

Biologisk mangfold/prioriterte naturtyper - KU må vise hvordan ansvarsarter, rødlistearter og prioriterte naturtyper blir påvirket av ledningen. Virkningene må analyseres utover det rent lokale. En bør ta utgangspunkt i kommunenes naturtypekartlegging, og i tillegg vurdere potensialet for rødlistearter og prioriterte naturtyper i ikke kartlagte områder. I områder med mangelfull kartlegging og stort potensiale bør en vurdere tilleggskartlegging. Generell kollisjonsfare for fugl må vurderes, også i områder uten arter med spesiell prioritet. Avbøtende tiltak må utredes.

Villrein/hjortevilt Fylket mener det er riktig å gi spesiell oppmerksomhet til villrein-forekomster, men finner det naturlig å ta utgangspunkt i hjortevilt generelt. Traséalternativene berører ikke villreinområde i Møre og Romsdal, men krysser regionalt viktige trekkruiter for hjort og kanskje elg. Det er viktig å avklare virkningen av dette for bestander og jakt.

Landbruk Også ut frå landbruksinteressene er hensynet til kulturlandskap og landskapsbilde relevant. Her kan være verdier og virkninger utover de rene jord- og skogbruksmessige driftsforholdene og dette må vurderes.

Samfunnstrygghet og beredskap Fylket mener det er viktig å dokumentere grundig virkning for kraftsystemet og leveringssikkerhet i hele regionen. Det er også viktig å utrede konsekvensene av at tiltaket ikke blir realisert. I tillegg er det viktig å vurdere tidsperspektiv og andre alternativ: Når kan det omsøkte tiltaket avhjelpe leveringssikkerheten i forhold til andre aktuelle tiltak (f.eks. ny gass- og vindkraftproduksjon i Midt-Norge). Slik situasjonen er, vil tid representere en kritisk risiko for omfattende og mer langvarige konsekvenser.

Samfunnsmessige virkninger – Fylket mener en i samlerapporten må si noe sysselsetting og kommuneøkonomi m.m., og at det kan være grunnlag for å trekke noen konklusjoner vedrørende reiselivsnæringen. Fylket tror en bør ha et utvidet fokus knyttet til nærføring. Landskap og helsemessige forhold skal utredes særskilt, men fylket kan ikke se at det er tatt til orde for å utrede påvirkningen på generell trivsel i bygdene der nærføring er aktuelt.

Statens vegvesen Region midt regner i brev av 4.5.06 med at evt. konflikter med nærføring langs, eller kryssing av, eksisterende veger blir utredet, men at mener det er lite trolig at noen av alternativene medfører slike konflikter. Når det gjelder konflikter med planlagte nye veglinjer er de mer usikre og gjør oppmerksom på følgende godkjente vegplaner:

Riksveg 60, Stranda kommune. Kommunedelplan for rassikring av riksveg 60 mellom Røyr i Strandadalen og Hellesylt er godkjent, og det arbeides med reguleringsplan. På strekningen er det registrert 25 snøras ned på dagens riksveg med varierende frekvens og størrelse. Ras over tunneler er ikke medregnet. Langs Synnylvsfjorden er det meste av den nye vegen planlagt som tunnel, men i Herdalen (Strandadalen) er det planlagt omfattende terrengtiltak (voller) på begge sider av eksisterende riksveg for å stoppe/styre snørasene. Konflikter mellom disse planene og alt. 2.0 må avklares.

Ny E39 Kvivsvegen, Volda og Hornindal kommuner Kommunedelplan for ny E39 Volda - Fyrde - Kalvatn – Grodås er godkjent, og det arbeides med reguleringsplan. Alt. 2.0 krysser vegtraséen nord for Grodås, men medfører neppe noen konflikter. Blir alternativet gjennom Skjåstaddalen aktuelt, må evt. konflikter med veganlegget på Kalvatn avklares. Statens vegvesen vil også påpeke at en må klargjøre konflikter mellom alt. 2.0 og den gamle postvegen mellom Ljøen og Herdalen. Ledningen/mastene vil komme tett innpå denne spektakulære og godt bevarte delen av postvegen som også er en populær turveg. I tillegg til å gjøre rede for de visuelle virkningene av ledningstrassen, må behovet for midlertidige (eller permanente) anleggsveger eller annen ferdsel med kjøretøyer i terreng beskrives, og konflikter med postvegen spesielt. Midlertidige inngrep i anleggstida og avbøtende tiltak for å redusere skadevirkningene av disse bør beskrives for alle alternativene, både generelt og evt. spesielt ved inngrep i sårbare områder.

Statens vegvesen region vest sier i brev 30.06.06 at de ikke ser behov for utredning av ytterligere traseer og at de vil komme tilbake til nærhet mellom ledninger og stam, riks og fylkesveier senere i prosessen. Rv 13 fra Farnes i Balestrand til Holsen i Førde er nasjonal turistveg. Eventuell ny kraftledning i dette området fører til en ny vurdering av denne statusen.

3.3 Sentrale myndigheter

Direktoratet for naturforvaltning (DN) ber i brev 30.05.05 om at inngrepsfrie områder og verneområder vurderes som to separate utredninger da det er stor forskjell på omfanget av utredningene for de to temaene. Det kan kortfattet gjøres greie for fremtidig tap av INON, mens konsekvenser for de planlagte verneområdene vil være en vesentlig del av utredningsarbeidet.

Statens vegvesen ved Vegdirektoratet viser i brev 16.06.06 til at ledningen vil berøre den fremtidige turistvegen Gaularfjellet. Dette gjelder spesielt ved kryssing av Espefjorden, Lauvatnet og ved Moskog. Det visuelle inntrykket av kraftledningen sett fra veien på strekningen Balestrand-Moskog bes tatt med i utredningsprogrammet. Kart over turistvegen er vedlagt.

Luftfartstilsynet registrer i brev 28.04.06 at Statnett planlegger å benytte OCAS på flere fjordspenn. De forutsetter at øvrige behov for merking blir utredet og at merking og rapportering av ledningene skjer i samsvar med forskriftene. Luftfartstilsynet ønsker at følgende taes inn i utredningsprogrammet:

Kraftledningens påvirkning på omkringliggende radar-, navigasjon- og kommunikasjonsanlegg for luftfarten.

Kraftledningens påvirkning på inn- og utflyvingsprosedyrer til flyplassene ved Ørsta/Volda, Førde, Sandane, Sogndal og Florø.

Det bes om at Avinor v/ fysiseringsdivisjonen kontaktes i forbindelse med utredningene.

Statens Landbruksforvaltning ber i brev 30.06.06 om at konsekvensutredning tydelig viser hvilke landbruksarealer som blir berørt både i anleggs- og driftsfasen for alle alternative traseer.

3.4 Lag og foreninger

Allskog skriver i brev 28.08.06 at konsekvensene for skogeierne må utredes. Staten har bevilget økonomiske tilskudd for å drive skogsdrift på Vestlandet i mange tiår, og mye av denne ressursen skal høstes i tiden fremover. Andelen sagtømmer er svært høyt og tatt i betraktning at tømmerprisene har steget de siste årene, vil de økonomiske konsekvensene bli høye for grunneierne. Statnett må legge frem kosnadsoverslag og beregninger av tapt skogverdi for de ulike trasealternativene. Både direkte tap og båndlegging av areal rundt traseene må beregnes. Sjøkabel bør vurderes på deler av strekningen.

Den Norske Turistforening (DNT), Ålesund-Sunnmøre Turistforening (ÅST) og Sogn og Fjordane Turlag (SFT) går i brev 30.06.06 imot prosjektet. Foreningene mener det er dårlig samfunnsplanlegging når Hydro dobler produksjonen på Møre i et område uten kraftoverskudd, mens aluminiumsindustrien i Høyanger og Årdal legges ned slik at eksisterende kraftoverskudd må transporteres ut av fylket. Behovet for kraft i Midt-Norge øker kraftig fra 2007, mens ledningen ikke kan være klar før 2011-2012. Andre tiltak er derfor nødvendig for eksempel Enovas energipakke (vindkraft, varmepumper med mer) og ENØK-tiltak med et potensial på 2,9 TWh i løpet av 2007. DNT mener det er bedre med et gasskraftverk, helst 800 MW i Elnesvågen, enn den planlagte ledningen.

DNT/ÅST/SFT sier ledningen er et av de største naturinngrepene foreslått i Norge i moderne tid og mener alle trasealternativene har uakseptable negative konsekvenser. De kommenterer allikevel traseene og mener generelt at ledningen bør legges parallelt med eksisterende infrastruktur og at ledningen må kables ved kryssing av fjorder, vann, verneområder med mer.

Ørskog-Leivdal: Alle traseer er konfliktfylte. Alt 1.0 og 1.2 er uakseptable pga konsekvenser for friluftsliv og reiseliv. Alt 2.0 er noe bedre men i konflikt med Geirangerfjorden og verna vassdrag. Alt 2.0 kombinert med 1.1 reduserer konflikten noe pga parallellføring med eksisterende 132 kV ledning. Ytterligere beskrivelse av konflikter i uttalelsen.

Leivdal-Moskog: Alt 2 og 3 er uakseptable. En kombinasjon av 4.0, 4.10 og 4.11 er bedre forutsatt kabel i Hornindalsvatnet. Alt 1.0 vurderes som den minst konfliktfylte traseen forutsatt sanering av eksisterende ledninger i Eikefjord og parallellføring med eksisterende 132 kV ledning mellom Åskåra og Torheim. Ytterligere beskrivelse av konflikter i uttalelsen.

Moskog-Fardal: Krysser Sunnfjord villreinområde og nedbørsfeltet til de verna elvene Gaularvassdraget og Kvinna. Eksisterende 300 kV ledning må saneres.

Følgende må taes inn i utredningsprogrammet:

- 0-alternativet: Hvordan krafttilgangen til Midt-Norge best kan sikres med vekt på rekkefølge og tidspunkt. Analysen må inneholde en kvantifisering av miljøkonsekvensene. Herunder må gasskraft med CO₂-deponering og enøk-tiltak drøftes.
- Oppgradering av eksisterende ledninger og Høyanger som transformeringspunkt, må utredes.
- Landskapet må kartlegges og landskapsrommene må evalueres og verdivurderes. Synlighet ved fjordkryssinger bør også inkludere Hornindalsvatnet og evt Breimsvatnet.
- Kartlegging av friluftsområder med bruksomfang, opplevelsesverdier, tilgjengelighet og urørthet som kriterier.
- Kartlegging av det biologiske mangfoldet i tiltaks- og influenssonen. Omtale av kjente forekomster av sårbare/truede arter er ikke tilstrekkelig.
- Verneverdier som påvirkes skal omtales inkl eksisterende og foreslåtte verneområder etter naturvernloven og vannressursloven og områder vernet gjennom administrativt vern.
- Vurdering av jord- og sjøkabel.
- Vurdering av traseer som har kommet inn gjennom høringen: parallellføring med dagens ledning Åskåra-Torheim (alt 1.0), sjøkabel i Nordfjorden/Hyefjorden og via Storefjell til Moskog (alt 2.0, 3.0) og ledning øst/nordøst for Ryssdalshornet (alt 4.0).
- Støy fra kraftledninger.
- Ledningen virkning for reiseliv herunder opplevelsesverdi og potensial.

Sogn og Fjordane Turlag sier i brev 16.06.06 at alle de fremlagte traseene er konfliktfylte og at en luftledning må unngås hvis det er mulig. Det stilles spørsmålsteget ved behovet for flere ledninger for å føre kraft ut av fylket, behovet for å sikre forsyning til Midt-Norge når ledningen kommer så sent i forhold til det økte forbruket og henvisning til planer om betydelig mengder kraft fra småkraft og vindkraft. Turlaget er ikke enig i Statnetts vurdering av at Norge har et økende kraftunderskudd. Større forbruk må løses gjennom gasskraftverk med CO₂ håndtering.

Følgende må inn i utredningsprogrammet:

- 0-alternativet (viktigste utredningstema) og oppgradering av eksisterende nett i fylket.
- Utredning av nye store kraftforbrukere i Sogn og fjordane.

- Realismen i utbygging av vann- og vindkraft i området og eventuelle konsekvenser for nettet av dette.
- Utredning av Høyanger som transformeringspunkt i stedet for Moskog. Transformeringspunkt bør legges til Høyanger med stort kraftforbruk og behov for høy leveringssikkerhet. Det vil også være lettere å føre ledninger inn/ut til en transformatorstasjon feks i Dalsdalen enn i Moskog fordi man ikke går i nærheten av bebyggelse. Dette sikrer riving av eksisterende 300 kV Fardal-Høyanger.
- Bruk av likestrøms sjøkabler sett i sammenheng med elektrifisering av offhoreinstallasjoner.
- Trasevurderinger:
 - Innføring til Moskog sørfra ansees som problematisk i forhold til landskap, friluftsliv og bebyggelse.
 - Alt 1.1 bes fjernet fra videre utredning pga store friluftstinteresser og lokal motstand. Alt gjennom Grytadalen ansees som konfliktfylt, men bedre pga eksisterende inngrep.
 - Alt 1.11 er uakseptabelt og må ikke utredes videre pga konflikter i forhold til den planlagte Ålfoten landskapsvernområde.
 - Ved vurdering av alt 1 gjennom Bremanger må traseen gå på nordsiden av Ålfoten. Linjeføring sør og øst for Åskåra ansees som uheldig. Traseen østover langs fjellet fra Åskåra er uheldig pga stor visuell effekt bl.a. for cruisetrafikken.
 - For alt 2 må klimascenarier vurderes i forhold til snømengder ved Ålfotbreen.
 - Alt 2 gjennom Ålfoten ansees som uakseptabel. Den vil fjerne all villmarksfølelse, krysse sommer og vinterruter mellom Blåbrebu og Gjejnabu og være svært synlig fra Blånipa og Bukkenipa som er de viktigste toppene i området.
 - Alt 3.0 og 3.10 må ikke utredes videre pga konflikt med planlagt landskapsvernområde og viktige friluftstinteresser. Det eneste akseptable er evt kabel ut Hyenfjorden. Traseforslag ned til Hyen er fremlagt.
 - Utbygging av nesten alle elver på sørsiden av Jølstravatnet taler for en samling av inngrep der. Innsyn fra hovedveien på nordsiden av vannet og nærheten til Astruptunet taler imot. Alt 4.11 nord for Jølstravatnet kommer i konflikt med Naustdal-Gjengedal landskapsvernområde og er minst like konfliktfylt som alternativet på sørsiden.
 - Alt 4.10 gjennom Votedalen vil bli visuelt skjemmende i den trange dalen. På Utvikfjellet blir det konflikt med friluftsliv, alpinanlegg med mer.
 - Ved alt 4 mellom Skei og Leivdal må ledningen vurderes lagt på nordøstsiden av Ryssdalshornet med en ekstra kryssing over Breimsvatnet. Foreslått trase vil komme i konflikt med et barskogvernområde og viktige friluftsområder øst for Breimsvatnet og nord for Sandane.
 - Nord for Leivdal må alt 2 ikke utredes videre da det vil være ødeleggende for Hornindal og komme konflikt med verdensarvområdet.
- Analyse og vurdering av synlighet må gjøres fra hovedveier spesielt i Votedalen, ved Jølstravatnet, strekningen Førde-Florø og Hornindal mot Stranda.

- Konsekvenser for friluftslivet må vurderes skikkelig og støy fra ledningen må inngå i utredningen.
- Styrken på magnetfelt må vurderes for ulike strømstyrker. 100 m fra senterlinjen er kanskje ikke nok? Føre-var-prinsippet må følges i forhold til temaene støy, elektromagnetiske felt og helse.
- Fremlegging av forståelige samfunnsøkonomiske beregninger som inkluderer miljøkostnader.
- Konsekvenser for skipstrafikken av fjordspenn.

I epost 15.09.06 skriver turlaget at de er fornøyd med alle traséene som er tatt ut av utredningsprogrammet. Høyanger bør vurderes som et transformeringspunkt (lengst øst i Dalsdalen). For sjøkabelalternativet, bør enedepunktene i begge ender vurderes (Aurland/Fardal/Høyanger og Aukra/Ørskog). Også likestrømskabler og strømforsyning til oljeplattformer må tas inn i vurderingen. Kabelvurderingene må være reelle og en kort vurdering er ikke nok. Fremtidig utbygging av regionalnettet med og uten ny 420 kV ledning, må beskrives. Turlaget viser til at ledningen er svært kontroversiell, og at det vil være lettere å komme i mål hvis man går for sjøkabel. Prosessen vil ta kortere tid. Det må gjøres en vurdering av hva det betyr at en sjøkabel kan være ferdig 2-3 år før en luftledning.

Flora Turlag mener i brev 16.06.06 trasealternativet på nordsiden av Jølstravatnet er det eneste gode alternativet mellom Moskog og Leivdal da man unngår berøring med villmarkspregede områder og konflikter med bebyggelse ansees som mindre pga god avstand. Lenger vest er det ingen gode alternativ, men hvis man må velge, er alternativet gjennom Grytadalen best forutsatt at ledningen legges langs riksveien gjennom Myklebustdalen og rett østover med kryssing av Nordfjorden ved Hjelneset. Da unngår man Førdedalen med verdifull natur og at ledningen blir eksponert oppe på fjellet sør for Ålfoten.

De andre alternativene er uakseptable. 1.12 krysser et verdifullt rekreasjonsområde hvor OED for få år siden avsto planer om kraftutbygging pga ulemper for allmenne interesser. Alt 1.12, alternativene som krysser foreslåtte landskapsvernområder og alternativet over Yksenelvane, bør fjernes fra videre planlegging da det eksisterer bedre alternativer.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane sender i brev 16.06.06 vedtak fattet på årsmøte 29.04.06. Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane viser til at den planlagte ledningen er det største naturinngrepet noen gang på Vestlandet, og at summen av skade på natur, landskap, kulturminner og opplevelsesverdier vil bli gigantiske. Forbundet går imot en konsesjon til ledningen og viser til at gasskraftverk evt må løse en kraftkrise. Dersom prosjektet ikke stoppes, må ledningen legges som sjøkabel på tross av høyere kostnader.

Norges Naturvernforbund går i brev 21.06.06 imot at det gis konsesjon til den planlagte meldingen. Alle alternativene har uakseptable kostnader for miljøet. Naturvernforbundet er skeptiske til den angitte samfunnsøkonomiske nytten av prosjektet og viser til at bare for Hornindal har en megler anslått det samfunnsøkonomiske tapet til en milliard kroner. Naturvernforbundet mener NVE ga feilaktige opplysninger for to år siden da de sa at kraftsituasjonen i Midt-Norge var sikker. Den planlagte ledningen skal stå ferdig i 2012, noe som er flere år etter den varslede kraftkrisen. Selv med ledningen, vil kun en del av underskuddet dekkes opp og det forutsettes også ytterligere produksjon i Sogn og Fjordane, noe som igjen medfører nye naturinngrep.

Følgende må utredes:

- Konsekvensene av gasskraftverk i Midt-Norge.

- Mulighetene for å løse krisen ved ENØK-tiltak og forsiktig utbygging av fornybar energi i Midt-Norge.
- Sjøkabel. Herunder må sluttunkt ved Nyhavna på Aukra vurderes som et alternativ til Ørskog, og muligheten for legge kabel i Stadt Skipstunnel.
- Synlighetskart i tillegg til visualiseringer.
- Vurdering av potensialet for visse plante- og dyrearter. Nærmere undersøkelser i områder med viktige naturtyper må supplere eksisterende informasjon.
- Økonomiske konsekvenser for reiselivsnæringen.
- Støy fra ledningen.

Norges Naturvernforbund stiller seg tvilende til at utredningene kan gjennomføres forsvarlig på angitte tidsplan fra Statnett.

I brev 17.09.06 understreker Norges Naturvernforbund at kabel må utredes som et reelt alternativ og at utredningene må være omfattende nok til å være et grunnlag for vedtak i NVE, OED og evt Stortinget. Utredningskravet knyttet til jord- og sjøkabel må presiseres bedre enn i utkastet. Endepunktene for en sjøkabel må diskuteres (Aukra/Fræna vs Ørskog).

Ørskog-Fardal blir dimensjonert for en maksimal overføringskapasitet på 2300 MW, mens kabelen som bygges til Nederland dimensjoneres for 700 MW. Hvilken konsekvens vil det ha for prosjektet å velge en sjøkabel dimensjonert for 700-1000 MW? Miljøgenvisntene ved å velge en sjøkabel fremfor luftledning, må synliggjøres.

Betyr en ny 420 kV ledning til Ørskog at det senere kommer flere nye ledninger ut fra Ørskog?

Sogn og Fjordane bonde- og småbrukarlag avviser i brev 07.06.06 behovet for en ny 420 kV ledning gjennom fylket. Dette vil virke negativ inn på natur- og kulturlandskapet og dermed også være negativt for landbruksnæringens muligheter for å satse på bygdeturisme, jakt, fiske med mer. Småkraftverk er en tilleggsnæring for mange og er mindre skjemmende i landskapet enn en stor ledning. Bonde- og småbrukarlaget er skeptiske til at kraften skal fraktes ut av fylket i stedet for at kraften brukes til å sikre viktige arbeidsplasser i Årdal, Høyanger og Svelgen. På disse plassene reduseres bemanningen, mens det satses på Sunndalsøra. Laget mener det ville være fornuftigere å satse på oppgradering av eksisterende nett og at dette først og fremst bør skje langs kysten hvor de mener at både produksjon og forbruk vil komme.

Sunnfjord Reinsdyrlag sier i brev 12.06.06 at de prioriterer alt 1.0 fra Ørskog til Moskog og 1.20 og 1.21 ved videreføring fra Moskog. Det vil være ønskelig at ledningen sør for Moskog ble trukket lenger øst mot Rørvikfjellet-Oppedal. Laget består av 400 grunneiere og forvalter ca 150 dyr. Laget forbeholder seg rett til å kreve erstatning ved evt merarbeid og ulemper.

Sunnfjord Villreinnemd, Førdefjella Villreinnemd og Svartebotnen Villreinnemd har merknader knyttet til strekningen sørover fra Nordfjord til Oppedal i Gaular. Villreinnemdene har følgende merknader:

Alt 4.0 og 4.1 deler Svartebotnen villreinområde. Disse alternativene bør skrinlegges. Alt 3.0 går krysser viktige trekkruiter for reinen i Førdefjella villreinområde. Alternativet krysser et planlagt landskapsvernområde og villreinnemdene mener alternativet bør skrinlegges. Alt 2.10 går nært områder som brukes av villreinen. Konsekvensene for villreinen må vurderes ved videreføring av alle disse alternativene.

Alt 2.0 og evt innføring til Åskåra og alt 1.0 er utenom villreinområder. Disse alternativene kan aksepteres. Ved evt flytting av 2.0 nærmere villreinområdet, må konsekvensene utredes.

Sør for Moskog vil alt 1.0 dele Sunnfjordfjella villreinområde, og det er ønskelig at linja følger trase 1.20 frem til Nydalsstølen. Fra Vikastøylen til Oppedal vurderes alt 1.21 som ok for videre utredning. Ledningen bør flyttes lenger øst mot Rørvikfjellet. Konsekvensene for villreinen må vurderes.

Villreinnemdene har følgende rettinger til meldingen: Feil avgrensning av Svartebotn og Førdefjella villreinområder. På temakart for verna områder mangler et område på grensen mellom Gloppen og Stryn kommune hvor skogeiere har lagt frem en plan om frivillig barskogvern.

Førdefjella Villreinutvalg mener i brev 11.06.06 at trasealt 3.0 gjennom Naustdal-Gjengedalsområdet ikke må utredes videre da det går rett igjennom sommerbeite for villreinstammen og krysser trekkveien mellom sommer- og vinterbeite. Det stilles også spørsmål ved hensikten ved vern hvis dette alternativet realiseres.

Fortidsminneforeninga mener i brev av 15.06.06 at meldingen mangler en grunnleggende og vanskelig vurdering, som er tallfesting av miljøulempene. De mener det må være en kjensgjerning at å plassere en så stor ledning i det vakre landskapet på Vestlandet, med sine trange fjorder og mektige fjell nesten er en umulighet. De mener 420kV ledningen har helt andre dimensjoner enn ledningene de er vant til å se i området, og som de opplever som forstyrrende. De mener fargesetting og forsiktig valg av trase gir veldig små gevinster på inngrep som gjør størst skade gjennom størrelsen i fht omgivelsene, og at driftsproblemer pga skredfare er et stort problem. Foreningen mener vi ikke har råd til å ødelegge kulturlandskap med slike permanente synlige inngrep, og pga vegetasjonsrydding i traseén vil skadene eksponeres kontinuerlig. Det er slike "ureversible" inngrep som samfunnet bør prøve å unngå i områder med stor opplevelsesverdi. Foreningen mener miljøulempene er så store at de ønsker å få utredet og meldt en sjøkabel for hele strekningen som sendes på høring sammen med de eksisterende forslag. Foreningen mener valg mellom eksisterende forslag til traseer er meget vanskelig siden ingen av dem er akseptable.

Midtre Nordfjord Turlag har i høringsuttalelse av 14.06.06 merknader som følger:

Nord for Nordfjorden bør det utredes å bygge 132kV kraftledning på den samme masterekken som for den nye 420kV kraftledningen, slik at den eksisterende traseen for 132kV kan brukes på nytt eller fjernes. Dette burde gi et mindre naturinngrep.

Man bør ikke bruke mer ressurser på trasévalget med to kryssinger i Nordfjorden i nærheten av flyplassen. Denne traseen berører tett befolket område ved Sandane, og et turområde i Breidalen, samt et foreslått verneområde i Gjengedalsmarka.

Det bør utredes et alternativ med kabel i Hyefjorden. De tenker seg et alternativ der kabel blir ført videre inn i Hopsvatnet, eller i luftledning på fjellet på østsiden av Hopsvatnet, eller i kabel forbi Hope og over til luftledning der.

Trasévalget gjennom Bjørndalen er ugunstig for turlaget. De foreslår i stedet en trasé vest for Bukkenippa.

Trasévalget langs det østre Åskåravassdraget vil være synlig fra Ålfotbreen. For trasévalget er det viktig at linjeføringen mellom Øksnelvene og Åskåra blir ført slik at den er lite skjemmende og at den unngår at ledningen kommer i silhuett der den passerer fjellkanten ved Ålfoten.

Møre og Romsdal bondelag ønsker i brev av 8.8.06 å få vurdert/utredet:

1. Alternative tiltak som utbygging av andre kraftkilder i Møre og Romsdal og opprustning av eksisterende ledninger.
2. Sjøkabel – Bondelaget påpeker at ledningen vil gå gjennom noen av de mest spektakulære og verdifulle landskap i landet, og gjennom bygder med mye bosetting og stort turistbesøk. De mener kabling over visse områder og spesielt sjøkabel må utredes tross merkostnaden, og at denne kostnaden må vurderes opp mot verdien av annen bruk i områdene som ledningen vil båndlegge.
3. Alternative traséer utenom eksisterende eller mulige utbyggingsområder for bolighus, næring eller hyttefelt. De mener det må utredes hvordan en del av de verdiene som kraftledningene fører kan tilbakeføres til berørte grunneiere og bygder i form av avbøtende tiltak og næringsutvikling. Årlige erstatninger bør utredes. De ber om at grunneieruttalelser verklegges fordi de kjenner området og livnærer seg i og av landskapet.

Sun Alp mountain guides uttaler i brev av 16.06.06 at traséene går i et særegent naturmiljø en kun finner to steder i Norge (Sunnmøre og Lyngen). Av hensyn til naturverdiene og turisme tilrår de kabel. De mener natur- og friluftsjessene er vektlagt inkonsekvent i meldingen ved at alt. gjennom Liadalen er utelatt, mens alt. gjennom Romedalen, forbi Molladalen, Strandaleidet og langs vestsiden av Hjørundfjorden er meldt. De påpeker at Ålesund Skiklubbs hytte på Standalseidet har over dobbelt så mange overnattingsdøgn som Patchellhytta. De mener at grundige undersøkelser av skadevirkninger på natur og friluftsjesser må gjennomføres om kabelalternativet skal kunne legges vekk. I følge deres undersøkelse har overnattingssteder ved Hjørundfjorden og i Ørsta ca 7000 overnattinger grunnet friluftsliv, og turistene kommer pga den store opplevelsesdimensjonen i landskapet. For å kvalitetssikre den estetiske opplevelsen arbeides det med en merkemal for kultur- og naturminne og viktige stier. Deler av trasé 1.0 og 1.2 går gjennom eller vil bli svært synlig fra områder som merkemalen foreslår skjerna, og ledningen vil kunne bli ekstra dominerende på landskapsbildet.

Volda/Ørsta Skogeigarlag støtter i brev av juni 2006 kravet om mest mulig kabling på grunn av ledningens skadevirkninger på dels høyproduktive skogsområder og uheldige estetiske virkninger. De mener skogbruket og utmarksinteressene vil bli hardt rammet grunnet båndlegging av areal og driftsulemper. De ber om traséene legges utenom følgende produktive skogarealer: Aldalen / Vatnedalen, Vatne/Hovdenakken, Moene / Follestaddalen, Vadsteindalen / Rotevassetra / Krøvelen / Haugen. De viser til Rotevassdalens kvaliteter som turområde og hyttefelt i Åmdalen. De påpeker at det ligger store verdier i potensiell bruk av skog- og utmarksareal til fritidsformål og at kraftledningen vil forringe, i verste fall stoppe slik aktivitet.

Ørsta - Volda Venstre uttaler i brev av 7.6.2006 at det må legges sjøkabel mellom Ørskog og Fardal. Dette begrunnes med tiltakets virkninger for bomiljø, natur- og kulturlandskap, næringsvirksomhet, visuelt inntrykk og mulige helseskader.

NHO Reiseliv Vest-Norge og Midt-Norge mener i brev 16.06.06 at ledningen ikke må bygges da det vil få negativ innvirkning på reiselivets omsetning og sysselsetting. De norske fjordene er kåret av Natioanl Geografic som verdens beste urørte reisemål og Geirangerfjorden og Nærøyfjorden er på Unesco sin World Heritage List. NHO Reiseliv finner det beklagelig at konsekvensene for reiselivsnæringen ikke er omtalt i meldingen.

Hvis Statnett går videre med prosjektet må følgende utredes: En samfunnsøkonomisk vurdering av konsekvensene for reiselivsnæringen. Herunder må kostnadene ved bruk av kabel veies opp mot redusere visuelle effekter. De ulike traseene må vurderes ut fra skadevirkningene for reiselivet. Kostnadsvurderingene må ikke bare gjøres for traseene, men også for tapt reiselivsmarked. Sanering av eksisterende ledninger må utredes.

Småkraftforum Vest er en sammenslutning av småkraftprodusenter i Sogn og Fjordane og på Sunnmøre og de har uttalt seg til meldingen i brev 03.05.06. Småkraftforum Vest viser til potensialet for småkraft og vindkraft i Sogn og Fjordane og understreker behovet for en forsterkning av ledningsnett. Dette vil kunne løse ut kraftpotensialet i området og dekke opp underskuddet i Midt-Norge. Ulempene ved ledningen må minimaliseres, særlig nær bebyggelse.

Senterpartiet i Sogn og Fjordane sier i epost 18.05.06 at det er behov for økt kraftledningskapasitet for å kunne øke verdiskaping fra kraftsektoren i fylket og for å eksportere kraft til underskuddsområder. Kraftproduksjon skaper verdier og sysselsetting for fylket, og er en forutsetning for å få ny industri som for eksempel på Lutelandet. Senterpartiet i Sogn og Fjordane ber samtidig om at nettleien utjevnes over hele landet.

Sogn og Fjordane Skogeierlag BA peker i brev 19.06.06 på en del forhold som er viktige å ta hensyn til ved valg av trase. Det må taes hensyn til produktiv skogsmark og ledningen bør legges i uproduktive eller lavproduktive områder. Det er bedre at ledningen går rett opp og ned skogslie enn langsetter pga driftstekniske forhold som bruk av taubane. Det er også bedre at ledningen legges nedenfor eller ovenfor liene fremfor at lia deles i to. De visuelle skadevirkningene av ledningen må reduseres mest mulig ved å bruke kamuflerende tiltak og evt kabling i spesielle tilfeller. Dette er viktig for å utvikle naturbasert reiseliv fremover. Grunneierne må delta i prosessen og det må gis informasjon, avtaler og full erstatning. Der det eventuelt er behov for å lage anleggsveier, bes det om at det inngås samarbeid med lokale grunneiere for å kunne få til positive virkninger for skogbruket i området. Laget står til tjeneste med kompetanse og ressurser i forbindelse med registrering av skog i traseene, og evt. rydding av tømmer.

Sogn og Fjordane Bondelag ser i brev 12.06.06 behovet for ledningen og ønsker å medvirke positivt i den videre prosessen. Bondelaget mener at ledningen må legges i utmark, og at det må utbetales full erstatning for arealene ved utbygging og drift av ledningen. Følgende må utredes:

Kartlegging av bebyggelse i en avstand av 500 m fra ledningen.

Alternativ bruk av arealene til for eksempel hytter, bergverk med mer.

Ulike erstatningsformer til grunneierne, herunder kan det sees på bygging av skogsbilveier som en erstatningsform.

Bruk av lavtvoksende beitetrær (salix) under kraftledningen og muligheten for beite for husdyr og hjortevilt.

Reisemål Sunnfjord er i brev 13.06.06 skeptiske til konsekvensene for naturen som følge av den planlagte ledningen. Innovasjon Norge har skrevet under på en internasjonal avtale om å stå for verdiene som ligger nedfelt i begrepet geoturisme. National Geographic Traveller har kåret det norske fjordlandskapet til "the worlds best kept destination". Slike utmerkelse bør påvirke hvordan vi forvalter våre naturressurser.

Reisemål Sunnfjord omfatter kommunene Førde, Jølster, Gaular, Naustdal og Høyanger. Ledningen ønskes ikke velkommen i noen deler av reisemålet, men peker på noen områder spesielt: Astrups landskap i Jølster, Fosseheimen med Gaularvassdraget som kjerneområde og Huldefossen ved Mo og Gaularfjellsvegen som er utpekt som fremtidig nasjonal turistveg.

Folkeaksjonen mot 420 kV luftlinje Ørskog-Fardal har i brev 15.09.06 følgende kommentarer til utkast til utredningsprogram:

Beskrivelse: O-alternativet må vurderes i lys av samfunnskostnadene ved å bygge i luft.

Systemløsning: Statnett må utrede konsekvensene av at et gasskraftverk blir bygget. Kraftbehovet på lenger sikt må utredes. Opprustning av eksisterende nett må utredes som et alternativ.

Trasealternativ: Sjøkabel må utredes like grundig som luftledning som så det blir et reelt alternativ. Kabelutredningene må ta hensyn til fremtidig teknologi og prisutvikling. For kabelalternativet Leivdal-Ørskog må det presiseres hvilken fjord/fjorder kabelen skal legges i.

Landskap: NVE må presisere hvordan de visuelle effektene skal beskrives og vurderes. Folkeaksjonen krever at animasjon/3d/helikoptertur/ulike årstider/ulike lysforhold/ulike værforhold med mer vurderes. Det bør presiseres hva som ligger i synlighetskart. Kartlegging av bebyggelse ved traséene bør være opp til minst 150 m fra ledningen.

Friluftsliv og reiseliv: Disse to temaene må sees i sammenheng. Formuleringen om at ”virkninger for hytteområder skal også vurderes”, er for svak. Her må de økonomiske konsekvensene for hytteområdene beskrives. Verdivurderingen må utføres av profesjonelle takstmenn. Under avbøtende tiltak bør det presiseres om man tenker kamuflering eller kabling.

Kraftledninger og helse: Utredningene skal baseres på internasjonale eksperter i tillegg til norske. Fremgangsmåten bør presiseres.

3.5 Nettselskaper

Sogn og Fjordane Energiverk (SFE) understreker i brev 16.06.06 behovet for en forsterkning av nettet i regionen, og mener meldte anlegg vil være et effektivt tiltak forutsatt god plassering av transformeringspunkter. Behovet for å forsterke sentralnettet i området er like viktig som å sikre forsyningen til Midt Norge. SFE viser til en rekke forhold som påvirker kraftbalansen (stort potensial og mange planer for vannkraft-, vindkraft- og gasskraftutbygging, forbruksreduksjon i Høyanger med mer).

SFE mener følgende er viktige utredningstema:

Trasevalg, antall transformeringspunkter og plassering av disse (Moskog, Åskora, Leivdal og Haugenområdet er aktuelle områder) med hensyn til fremtidig produksjon og forbruk. De vestligste alternativene ser ut til å dekke disse forholdene best.

Kort og langsiktig konsekvens av manglende nettkapasitet i dagens nett og konsekvenser av ny 420 kV ledning med ulike transformeringspunkter. Herunder nevnes leveringspålitelighet, spenningskvalitet, tapsforhold, tapt verdiskapning pga flaskehals, virkning for større industriforbruk, kostnad og konsekvenser av alternative nettforsterkninger ut i området og ut fra Fardal.

Konsekvenser av og avbøtende tiltak av sanering av 132 kV Fardal-Høyanger med vekt på transformeringspunkt som erstatning, alternativ forsyning til Høyanger, sanering av Fardal-Hella.

Konsekvenser av og avbøtende tiltak ved sanering av 132 kV Haugen-Sykkylven i forhold til transformeringspunkt som erstatning.

Konsekvenser av N-0 drift på 420 kV Viklandet-Ørskog.

Konsekvenser av ny 420 kV linje med ulike transformeringspunkt for reinvestering av eksisterende nett.

Konsekvenser av dagens markedsdeling mellom Sør Norge og Midt Norge og betydningen av ny 420 kV linje.

Konsekvenser for nettariff i området som følge av at 132 kV S-nett kan bli R-nett og prognoser for marginaltap.

Sunnfjord Energi AS viser i brev 16.06.06 til at det er avgjørende å få til sentralnettforsterkninger i området for å realisere planer om vann- og vindkraftproduksjon, større industriprosjekter og gasskraftverk. Uten forsterkning av nettet, vil 10-15 % produksjon tapes i nettet, og kraftpotensialet og industriutbyggingen vil ikke bli realisert.

Sunnfjord Energi mener det er viktig at det legges opp til flere transformeringspunkter langs ledningen, og at følgende punkter må vurderes: Moskog, Åskåra, Leivdal og Haugenområdet. Vestlige alternativ vurderes som best pga lokalisering av fremtidig vindkraftproduksjon og industri.

Sognekraft er i brev 14.06.06 fornøyd med informasjonen om prosjektet. Sognekraft mener det er behov for å øke kapasiteten i sentralnettet i området. Dagens nett og produksjon medfører høye marginaltap i nettet. Ledningen er planlagt i et område med høy belastning av ledninger allerede i dag, og selskapet mener det er nødvendig at de ulike netteierne samordner seg for å finne de beste løsningene både i forhold til overføringskapasitet, fleksibilitet, arealbelastning og miljømessige forhold. Sognekraft foreslår å sanere deler av eksisterende 66 kV nett i området. Dette gjelder:

66 kV Hove-Njøs (bygget 1957). Forutsetter etablering av ny transformatorstasjon på Leikanger (Grindsdalen) og konsesjon til ny produksjon i Leikanger/evt Fjærland.

66 kV Njøs-Dragsvik (bygget 1970, men fjordspenn fra 1949). Forutsetter T-tilkobling på 132 kV Fardal-Mel på Hellafjellet og ombygging av koblingsanlegget på Dragsvik fra 66 kV til 132 kV.

66 kV Njøs-Kvåle (bygget 1968). Forutsetter T-tilkobling på 132 kV Fardal-Mel i Øvstedalen eller egen utgang i Fardal koblingsstasjon.

Sognekraft forutsetter at kostnadene ved å gjennomføre disse tiltakene dekkes av sentralnettet og at 132 kV nettet Kvåle-Fardal-Grindsdalen-Dragsvik-Mel overdras til Sognekraft som regionalnettsanlegg som erstatning for 66 kV nettet mellom Dragsvik og Kvåle.

Istad Nett AS (utredningsansvarlig for Møre og Romsdal) stiller seg i brev av 15.06.06 bak behovet for ledningen. Selskapet har gjennom flere år påpekt den kraftige økningen i forbruk og kraftunderskudd for fylket. Fra 2002 til 2010 vil forbruket ha steget med om lag 65 % og kraftunderskuddet vil i 2010 være på 5,9 TWh, som tilsvarer om lag halvparten av forbruket. Ved mulig forsert oppstart av Ormen Lange vil underskuddet bli på 5,5 TWh i 2008. I tillegg kommer kraftunderskuddet i Trøndelagsfylkene (sør for Tunnsjødal). De påpeker at ledningsnettet inn til Midt-Norge må styrkes for å kunne overføre nok energi slik at forbruket kan betjenes med en akseptabel forsyningssikkerhet.

På grunn av økende jordfeilstrømmer i 132 kV nettet fra Sør Trøndelag til Sogn og Fjordane, har det fra 2005 vært nødvendig å dele nettet i Grytten mot Kjelbotn. Nettet er fra før delt i Åskåra. Dette betyr at Sunnmøre og deler av Sogn og Fjordane kun ligger inne med en forbindelse mot det øvrige nettet, og at utfall av forbindelsen vil kunne mørklegge hele området. Istad Nett mener denne driften er uakseptabel som permanent løsning. I tillegg er det (før planlagt etablering av 132 kV Sula-Hareidsberget) også ensidig nett-tilknytning videre sørover.

Ny 420 kV ledning Ørskog-Fardal vil øke den samlede overføringskapasiteten inn til Møre og Romsdal og Midt-Norge. Forbindelsen vil gi tosidig innmating til Sunnmøre og legge til rette for utbygging av planlagt vindkraft og små vannkraftverk i Sogn og Fjordane og på Søre Sunnmøre.

Det bør tilstrebes å legge traseen slik at det på kort og/eller lang sikt kan etableres transformering(er) som er hensiktsmessige med hensyn til framtidig utvikling av regionalnettet og tilknytning av ny produksjon.

Forbindelsen er omtalt i Regional kraftsystemutredning for Møre og Romsdal mai 2006, der det bl.a. heter at: *"For å få en tilfredsstillende permanent forsyningssikkerhet, og samtidig ha en kraftsituasjon som gir utviklingsmuligheter for ny industri- og næringsvirksomhet i Møre og Romsdal, anses det nødvendig at minimum to av følgende fire prosjekter/tiltak realiseres:*

Gasskraftverk på Tjeldbergodden(konsesjon gitt)

Gasskraftverk i Fræna(forhåndsmeldt)

Betydelig mengde vindkraft(flere prosjekter er konsesjonssøkt)

Ny 420 kV ledning Ørskog-Fardal(forhåndsmeldt)"

Det er stor usikkerhet knyttet til om de nevnte produksjonsutbyggingene vil bli realisert, og de vil uansett ikke komme tidsnok i forhold til den kritiske kraftsituasjonen (2008/2010). Det er derfor viktig at ny 420 kV ledning Ørskog-Fardal blir etablert så snart som mulig, mener Istad Nett.

Sykkylven Energi ser i brev av 12.06.06 behov for ledningen dersom det ikke blir vedtatt å bygge vesentlig ny kraftproduksjon i Midt Norge før 2008. Utbygging av kun vindkraft vil ikke i tilstrekkelig grad sikre forsyningssituasjonen. Om staten kan dekke ekstrakostnader ved et kabelalternativ som inkluderer transformering i Nordfjord, vil dette være å foretrekke. Av traseene for luftspenn er det alternativ 2.1 som har minst negative konsekvenser for Sykkylven. Alternativ 2.0 kan også være akseptabelt. Alternativ 1.0 og 1.1 har så store negative konsekvenser at Sykkylven Energi på det sterkeste vil fraråde disse. Selskapet mener alt. 1.0 vil forringe det estetiske uttrykket av den vakre Sykkylvsfjorden, og krysse turområdene Riksemdalen og Megardsdalen. De mener alt. 1.1 vil forringe det estetiske inntrykket, gå gjennom uvurderlige kulturområder, spesielt fra Sunndalen til Drotningshaug og kryssingen av Velledalen og medføre konflikt med friluftsliv. De vil også påpeke at alt. 1.0 og 1.1 ligger nærmere tett bosetting enn alt. 2, og at temaet eksponering for magnetfelt er aktuelt.

Tussa Nett AS mener i brev av 16.06.06 at ledningen vil være viktig for å sikre stabil kraftforsyning med god leveringssikkerhet og tilstrekkelig overføringskapasitet. Tussa har tilknytningspunkt til sentralnettet i Haugen og Sykkylven. Sentralnettet i området er svakt og nettet drives på en måte som gir Sunnmøre og deler av Nordfjord manglende reserve i store deler av året. Dette gir dårlig leverings-sikkerhet, og forholdet vil bli forverret med kommende forbruksutvikling. Nettkapasiteten er også i store deler av året fullt utnyttet. Området har mange planer for småkraftverk og vindkraftutbygging. Manglende nettkapasitet vil gi problemer. I dette svake nettet blir marginaltapene høye. Dette gir forbrukerkundene i området høy sentralnettskostnad, samtidig som kvaliteten er dårligere enn i andre områder. I mai 2005 utarbeidet Tussa Nett, Tafjord Kraftnett og SFE Nett et fellesnotat til Statnett med følgende hovedpunkter:

Leveringssikkerhet - 132 kV nettet i Møre og Romsdal er en del av 132 kV nettet fra Åskåra til Orkdal. På grunn av høye ladestrømmer i 132 kV nettet, er det usikkert om forskriftskravene kan overholdes og nettet er derfor oppdelt. Delingen medfører manglende reserveforsyning for hele Sunnmøre og deler av Nordfjord i store deler av året, og dermed økt KILE-risiko og ulempe for samfunnet. Det er ikke akseptabelt å leve med denne situasjonen. En ny 420 kV nettforbindelse Ørskog - Fardal vil løse dette problemet på en god måte.

Spenningskvalitet - Det er spenningsproblemer i dagens nett. Variasjon i last og produksjon medfører stor variasjon i spenningen i 132 kV nettet. Dette blir avhjulpet med reaktiv produksjon i lokale kraftverk, og kondensatorbatteri i underliggende nett. Dette gir ikke tilfredsstillende virkning og medfører kostnad for underliggende nett grunnet økte tap og økt slitasje på komponenter ved stor koplingsaktivitet. Den høye koplingsaktiviteten forringer også leveringskvaliteten, og kan skape situasjoner der det er usikkert om "Forskrift om leveringskvalitet i kraftsystemet" blir overholdt. Forbindelsen Ørskog-Fardal er en svært god kandidat for å unngå spenningsproblemer og spenningskollaps i Midt-Norge.

Ny kraftproduksjon - I Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane er det avdekket stort potensiale for utbygging av småkraftverk, og dagens sentralnett har ikke kapasitet til å transportere kraft fra kraftverk til forbruker. Mange av planene kan være realisert om få år, og det vil være lite akseptabelt å måtte avvise disse pga manglende nettkapasitet, noe som vil bli situasjonen uten forsterkninger eller ny forbindelse Ørskog- Fardal. Også for tradisjonelle større vannkraftanlegg ser de en framtidig effekt/energitilgang. De ser en tendens til mer effekt / kortere brukstid for eksisterende anlegg som medfører at anleggene bidrar mindre til leveringssikkerheten. Framtidig utbygging av vindkraft er også aktuelt, men utviklingen er vanskelig å prognosere. I alt utgjør dette et overføringsbehov som tilsvarer flere ganger dagens nettkapasitet.

Reinvesteringsbehov - 132kV nettet Høyanger - Ørskog ble bygd på 1960-talet, og vil være modent for reinvestering i et 10-15 års perspektiv. Dette nettet har tidvis kapasitetsproblemer, og det vil være vanskelig å opprettholde forsvarlig nettdrift i en ombygningsperiode med dagens nettstruktur. De ser det som nødvendig å få på plass ny overføringskapasitet, før en reinvesterer. Store deler av regionalnettet i Sogn og Fjordane er bygd på 50-talet, og det er vanskelig å skifte ut dette uten at det foreligger planer for sentralnettet. Forbindelsen Ørskog-Fardal, med transformeringspunkt 420/132 kV vil avklare dette, slik at landsdelen kan starte med reinvesteringer.

Framtidige nettløsninger – Tussa Nett ser med uro på nettsituasjonen på Nordvestlandet i nær framtid, og mener 420 kV ledningen kan løse de nettmessige utfordringene. Endelig resultat og nytteverdi vil variere ut fra valg av tekniske løsninger. 420 / 132 kV transformeringspunkt og tilknytning til underliggende nett vil være utslagsgivende for nytteverdien i ulike nettområder. Nytteverdi for Tussa sitt nettområde, er avhengig av at det blir etablert 420 / 132 kV transformering i området Nordfjord - Sør Sunnmøre. Det er opprettet en arbeidsgruppe (SFE Nett, Sunnfjord Energi, Statnett og Tussa) som vurderer 420 / 132 kV transformering på strekningen Fardal - Ørskog. Arbeidet vil gi oversikt over utvikling i forbruk, ny produksjon, nettforhold og mulig nettutvikling. Nytteverdi / fordeler og nødvendige tiltak i underliggende nett er omtalt i forhold til de alternative transformeringspunktene. Resultatet til arbeidsgruppa må tas med i vurdering og endelig valg av løsning. Evt. krav om sanering av ledninger for å komme fram med ny, kan også ha negative konsekvenser, og det må påvises i systemanalyser at nytteverdi av sanerte anlegg blir erstattet av ny ledning og nye transformeringspunkt.

3.6 Uttalelser fra grunneiere og rettighetshavere, berørte naboer, lokale lag og foreninger

Sogndal

Jostein Fondenes er grunneier i Skriksområdet og har uttalt seg til meldingen i brev 16.06.06. Han påpeker at dette er et urørt stølsområde og frarår å føre ledningen igjennom. Han ber om å få tilsendt detaljkart og bli orientert underveis hvis traseen fortsatt er aktuell.

Grunneiere i Øvstedalen v/Nils-Helge Teigen (8 underskrifter) protesterer mot ytterligere ledninger gjennom Øvstedalen. Dette vil redusere rekreasjonsverdien i området og gjøre at nødvendig arbeid med dyr på sommerbeite med mer ikke lenger kan kombineres med familietur osv. Hvis traseen likevel velges, kreves det at det blir bygget vei opp på fjellet slik at tilsyn til dyr med mer kan gjøres effektivt.

Naboer til Fardal trafo v/Olav Helge Ylvisåker (på vegne av 4 andre) mener i brev 15.06.06 at følgende forhold utredes:

Strålingsfare fra anlegget i Fardal og evt fra bruk av OCAS. Herunder må det avklares hvilke avstandsgrenser som skal være gjeldende (viser til henvisning på 40, 80 og 100 m i meldingen).

Fremtidig arealutnyttelse ved Fardal transformatorstasjon må diskuteres og legges frem. Herunder mulighetene for å rydde opp i eksisterende anlegg, mulighetene for å flytte transformatorstasjonen til områder uten bebyggelse og betydningen av evt videreføring mot Aurland/Bergen.

Både alt 1.23 gjennom Øvstedalen og 1.0 over Skriki vurderes som dårlige. Det eneste fornuftige ansees å være sanering av en eksisterende ledning for å benytte denne traseen til ny ledning, og dette må vurderes.

Balestrand

Langedalen Felleskap v/Jens Sjøtun har i styremøte 08.06.06 vedtatt følgende utsagn: ”Langedalen Felleskap kan ikke godta at Statnett bygger ei parallell 420 kV line i tillegg til den eksisterende gjennom dalen”. Dette grunnis med henvisning til friluftslivsinteresser, kulturminner i området og faren for snøskred. Opprustning av eksisterende linetrase har Langedalen Felleskap ingen innvendinger mot.

Grunneiere av Ytre Ese og Indre Ese (5 grunneiere har underskrevet gnr 12/1,3 og 7 og gnr 13/1 og 2) går i brev 14.06.06 imot planene om en ny ledning over Esefjorden og videre mot Høyanger. Det vises til miljøet rundt Esefjorden er et trekkplaster for turistene i Balestrand og ledningen vil være visuelt dominerende. På grunn av store snømengder og skredfare, må ny ledning evt legges i den eksisterende traseen. Grunneierne legger frem forslag til en trasejustering for å komme lenger unna bebyggelsen på Ese og gjøre ledningen mindre fremtredende i terrenget. Kart vedlagt. Kamouflerende tiltak må vurderes.

Johannes Tjugum (grunneier gnr/bnr 19/4) går i brev 15.06.06 imot en ny ledning over eiendommen. Ledningen beslaglegger et skogsområde, og alternativet må derfor være å oppgradere eksisterende linje.

Anders Tjugum (grunneier der ledningen kommer i land ved Dragsvik) går i brev mottatt 15.06.06 imot ytterligere fjordspenn over Fjærlandsfjorden og linjetraseer i området. Eksisterende ledning må oppgraderes.

Balestrand Venstre og SV viser i brev 16.06.06 til parallellføring av to ledninger gjennom kommunen ikke er akseptabelt. Eksisterende ledning må rives. Samtidig må følgende forhold oppfylles:

Fjordspennet over Fjærlandsfjorden må trekkes lenger innover fjorden (Storholten-Skopargjelet/Galdane/Sandskreda) for å unngå nærhet til bebyggelse ved Dragsvik, fare for helseeffekter og båndlegging av lavlandsareal. Sognekraft sitt fjordspenn må flyttes slik at det blir liggende parallelt og inngrepene samles.

Master og liner må kamufleres.

Høyanger

Statkraft SF er i brev 14.06.06 opptatt av hvordan ledningen vil påvirke nettsituasjonen for deres kraftproduksjon i Høyanger og evt fremtidig produksjon i Eriksdalen/Lånefjorden. Statkraft stiller spørsmål til Statnetts åpning for å kunne sanere eksisterende 132 kV ledning fra Fardal til Høyanger. Dette vil redusere forsyningssikkerheten til Høyanger og dette er ikke i tråd med begrunnelsen for den nye 420 kV ledningen der et av momentene er å sikre forsyningssikkerheten til Sogn og Fjordane. Statkraft mener at Høyanger bør vurderes som et aktuelt transformeringspunkt. Dette vil kunne sikre forsyningssikkerheten, problemstillinger knyttet til ny produksjon i Eriksdalen/Lånefjorden og redusere miljølempene ved at eksisterende 132 kV trase kan benyttes til den nye ledningen. Høyanger har per i dag både det største uttaket og produksjon på hele ledningsstrekket.

Hydro støtter i brev 12.06.06 Statnetts vurdering om behov for å forsterke ledningsnett. Hydro forutsetter at Høyanger blir et sentralnettspunkt også etter en ny ledning fra Fardal til Ørskog. Hydro Aluminium har i 2006 lagt ned Søderbergproduksjonen i Høyanger (tilsvarer 40 MW og 350 GWh). Forbruket nå er 95 MW/820 GWh. Andre etablerte bedrifter har behov for 100-200 GWh.

Hvis eksisterende 300 kV ledning Fardal-Høyanger skal saneres, må Statnett etablere et fullgodt alternativ for å sikre forsyningssikkerheten. Statnett må utrede konsekvensene av alle omsøkte alternativer.

Høyanger Rød Valgallianse sier i brev 08.06.06 nei til den meldte kraftledningen da konsekvensen kan bli at Hydro legger ned aluminiumsproduksjonen i Høyanger og flytter all virksomhet til Sunndalsøra. Høyanger RV vil ikke akseptere eksport av arbeidsplasser ut av distriktet. De er også skeptiske til de miljømessige konsekvensene av ledningen ved kryssing av storslått vestlandsnatur kåret av National Geographic som en av de mest storartede i verden. Partiet oppfordrer til et folkeopprør mot ledningen.

Gaular

Liv og Arne Hettle (grunneiere gnr 40 bnr 1) berøres av traseforslag 1.21 fra Kvanrødvatnet til Oppedal. Slik ledningen er tegnet på kartet vil den komme 60-70 m fra husene på gården og de er bekymret for mulige effekter av stråling. Denne ledningen vil være skjæmmende og begrense gårdens inntektsmuligheter i fremtiden. Traserydding vil medføre at det meste av viltvoksende alm på gården blir fjernet. Fjerning av vegetasjon kan være problematisk da dette kan øke faren for skred og steinsprang. Hettle ber om at den fremlagte traseen ikke utredes videre, men at en trase lenger vest i kommunen vurderes som et alternativ da man kommer lenger unna bebyggelse og reduserer antall kryssinger av Gaularvassdraget.

Grunneiere i Viksdalen v/Magne Viken (27 underskrifter) sier i brev 02.06.06 at mange innbyggere i Viksdalen er urolige for planene om ny ledning pga dominerende ryddegater, kryssing av produktive skogteiger, nærhet til bebyggelse (usikkerhet knyttet til helsefare). Ledningen vil krysse begge de to trange dalførene Råheimsdalen og Eldsdalen og bli dominerende. I tillegg krysses Gaularvassdraget som er vernet og rv 13 som er nasjonal turistveg. Ledningen vil svekke næringsgrunnlaget på mange bruk som satser på økt turisttrafikk gjennom lokal mat, hyttebygging og utleie med mer. Et planlagt hytteprosjekt er stanset i påvente av avklaring med ledningen. Grunneierne betviler begrunnelsen fra trasevalg gjennom fylket og mener at korteste vei mellom Fardal og Ørskog og evt sjøkabel rundt kysten ville være bedre alternativer. Dette må utredes. Hvis Viksdalen må krysees, må en trase lenger

vest vurderes. Dette kan komme i konflikt med villreininteresser og støler, men kommer lenger unna bebyggelse, krysser kun ett dalføre og er ikke i konflikt med nasjonal turistveg.

Viksdalen Helselag v/Sølvi Hatlestad krever i brev 06.06.06 at ledningen planlegges med en minstavstand på 100 m til bebyggelse og tun. Helselaget viser til mulig økt fare for leukemi ved eksponering for elektromagnetiske felt over 0,4 mikrotlesla, og vil ikke akseptere ledninger som planlegges over eller nær bebyggelse. Laget viser til at ledningen planlegges mindre enn 40 fra bolighus.

Viksdalen Bygdelag c/Gro Haga og Eldalsdalen Grendelag v/Steinar Følling skriver i brev 29.05.06 at de sterkt er imot den planlagte ledningen. Interessekonfliktene mellom ledningen, et vernet vassdrag og nasjonal turistveg er dårlig offentlig planlegging. Ledningen vil svekke det lokale næringslivet som i stor grad er basert på turisme/naturopplevelse og friluftsliv. Eiendommene vil også reduseres i verdi. Bygde- og grendelaget mener det er provoserende at naturkvaliteter i deres område skal raseres for å forsyne et annet distrikt med kraft og arbeidsplasser. Potensiell helsefare ansees å være den verste konsekvensen av utbyggingen. Hvis ledningen blir bygget, må alternative traseer utredes hvor man i større grad tar hensyn til bebyggelsen. Bygdelaget og Grendelaget mener at informasjonen om prosjektet ikke har vært god nok, og kritiske til at det ikke ble holdt et eget møte for innbyggerne i Gaular kommune.

Wenche Kvellestad og Tor Magnus Skudalsnes (grunneiere gnr 22, bnr 1 – Bratteteig) viser i brev 02.06.06 til at alt 1.21 fra Kvangrødvatnet til Oppedal kommer ca 50 m fra nytt bolighus på deres gård. Dette vil forringe livskvaliteten og de frykter stråling fra ledningen. Naturinngrepet som ledningen medfører vil også redusere gårdens inntektsmuligheter. Kvellestad/Skudalsnes er med i prosjektet Gardsmatproduksjon og bygdeopplevingar som er en del av satsingen knyttet til nasjonal turistveg. Terrenget vest for gården er dessuten rasfarlig og rydding av skog kan føre til økt skredfare. De ber om alt 1.21 ikke videreføres og at andre trasealternativ lenger vest vurderes.

Gaular reiselivslag er i brev 13.06.06 sterkt imot en ny kraftledning gjennom området. Eksisterende nett bør oppgraderes og fremtidig hovednett bør legges i sjøkabel langs kysten. Gaularvassdraget er vernet og verdiene knyttet til dette brukes i reiselivssammenheng. Regionen markedsfører seg under Fosseheimen. Det er bygd fossesti, opplevelsesbu og et Fossesenter planlegges. Veien over Gaularfjellet skal bli nasjonal turistveg.

Gaular SV sender i brev 13.06.06 over merknader til meldingen. I brev til Gaular kommune har de krevd at kommunen avviser byggingen av den planlagte ledningen. De stiller spørsmålsteget ved behovet for ny ledning og mener dette kun medfører nedbygging av arbeidsplasser i Årdal og Høyanger. Gaular SV mener at ledningen evt må legges som sjøkabel og knyttes opp mot fremtidig energiutnyttelse fra vind og gass (Kårstø-Mongstad-Lutelandet-Mehuken-Tjeldbergodden-Aukra). En sjøkabel, evt kombinert med en kortest mulig linje mellom Ørskog og Fardal, vil gjøre beredskapen sikrere enn parallellføring med eksisterende 132 kV. Det vises til at utbygging av gasskraft i Midt-Norge vil gjøre ledningen overflødig.

Naturkvalitetene i Gaular er unike (Gaularvassdraget og fremtidig nasjonal turistveg) og en ledning gjennom de trange dalførene vil ødelegge disse kvalitetene. Dette vil også medføre negativ konsekvenser for reiselivsnæringa i kommunen som i stor grad er knyttet til det tradisjonelle landbruket. Usikkerheten knyttet til elektromagnetiske felt fremheves som et argument mot ledningen. Varaordføreren i Gaular la i formannskapet frem forslag til vedtak som i stor grad sammenfaller med ovenstående uttalelse fra Gaular SV.

Viksdalen Skyttarlag v/Sjur Hage viser i brev 23.05.06 til at den planlagte ledningen muligens kan kome i konflikt med regulert skytebane i Eldsdalen ved Øykjebotnen/Kupa (gnr 20 bnr1). De meldte traseene går på tvers av skyteretningen og kan derfor utsettes for skade. Ledningstraseene er foreløpig så lite detaljerte at det er usikkert hvilke konsekvenser dette kan få (kart vedlagt). Skyttarlaget vil ikke godta traseer som legger begrensninger på bruken av skytebanen.

Førde

Øystein Menes og Albert Husetuft (grunneiere gnr 13/1 og 13/2 Husetuft) skriver i brev 25.05.06 at de ikke vil akseptere alt 1.20. De har allerede en 132 kV ledningen over gården. Alt 1.20 vil passere like vest for husene og omringe gården. En linje på sørsida av gårdstunene vil ødelegge brukene fullstendig og båndlegge store areal i tillegg til det som allerede er båndlagt. Landbruksutviklingen har ført til at hyttebygging, jakt og byggefelt er viktig næringsmuligheter og disse vil bli redusert. Vetteiene byggefelt er utbygd for 23 tomter og 10 hytter, men kun 14 hus og 5 hytter er utbygget. Interessen for byggefeltet har stoppet opp etter ledningsplanene ble kjent. Dette får store økonomiske konsekvenser for grunneierne. Naturen bør bevares.

Menes/Husetuft krever at alt 1.20 tas ut av planene. Det vises til forslag til alternativ trase lenger vest gjennom Gaular kommune og at den i mindre grad vil berøre bebyggelse i Førde og Gaular (kart vedlagt). Denne traseen må utredes. Eksisterende 132 kV ledning er snart 40 år og grunneierne ber om en vurdering av å henge den ledningen på evt ny ledning i den vestligste traseen.

Alt 1.0 vil passere like ovenfor stølene til de tre brukene på gnr 13.

Kåre Myklebust vil i brev overrakt på folkemøte i Førde 26.04.06 ikke godta den planlagte ledningen. Den vil bli en katastrofe for naturen, turismen, dyrelivet, helikoptertrafikk og fugleliv. Myklebust mener ledningen må legges som jord/sjøkabel, og at Norge har råd til å betale disse ekstrakostnadene.

Berit Bækø Tefre (grunneier gnr 42/3) protesterer i brev 14.05.06 mot at en ny ledning skal krysse eiendommens produktive skogsareal. Dette vil bli den tredje kraftledningen på eiendommen. Nye ledninger må legges i eksisterende ryddegater for at gardens næringsgrunnlag ikke skal bli for sterkt redusert.

Karna-Lise Bloch Hanekam og Terje Hanekam (gnr 13/29) har merknader til meldingen i brev 14.06.06. De bor på Vetteiene boligfelt ca 400 m fra den foreslåtte traseen 1.20. Alt 1.20 vil bli svært synlig fra eiendommen og være et stort inngrep i det skogkledte landskapet. Den krysser gjennom populært turterreng mellom Åsvatnet og riksvegen. Området er allerede belastet med en 132 kV ledning og ytterligere ledninger vil forringe eiendomsverdien. Alt 1.0 vurderes som vesentlig bedre da den går lenger unna bebyggelse og får mindre konsekvenser for skog og turområder.

Innbyggere i Angedalen v/Ola Kvaal, Kjell Arne Hjellebrekke og Frode Svalheim (170 underskrifter) går i brev 15.06.06 imot trasealternativ 2.0 over Angedalen. Ledningen vil bli dominerende i landskapsbilde og endre landskapets karakter. Beboerne er urolige i forhold til mulige helseeffekter. Ledninger av slike dimensjoner kan føre til mistrivsel og negative følelser og påvirke både fysisk og psykisk helse. Ledningen planlegges også gjennom Trodalen som er et naturområde med mange kvaliteter; gammel ferdselsveg mellom Naustdal og Førde, oppvekstområde for rype og skogsfugl, tilholdssted for rødlistearter, viktig for reiseliv og pedagogisk bruk og nærhet til Naustdal-Gjengedal landskapsvernområde.

Jølster

Irene og Jan-Ove Flaten (gnr 52 bnr 4, 6 og 7 og gnr 51 bnr 4 i Jølster og gnr 47 bnr 3 i Førde – kart vedlagt) foretrekker i brev 11.06.06 alt 1.0 selv om to av deres teiger krysses. Flaten ønsker ikke alt 2.0 da ledningen vil komme nær boligen deres og krysser flere teiger enn alt 1.0. Alt 4.0 vil ikke påvirke Flaten, men vurderes som mer konfliktfylt for andre grunneiere. De ønsker dialog om flytting/plassering av master på ny og eksisterende ledning for å redusere ulempe for gårdsdriften. De spør om skogteigen til gnr 51/4 kan benyttes til utvidelse av Moskog transformatorstasjon.

Grunneiere på Eikås v/Jostein Skår Støfring krever i brev 07.06.06 at det utredes en alternativ trase for 2.0 på strekningen Østenstad-Hjellbrekka som ligger ovenfor stølsområder og skoggrensen, men håper ledningen ikke kommer. Kart med traseer vedlagt). Ved å legge ledningen høyere i terrenger er det mulig å kamuflere ledningen og man unngår en bred gate gjennom skogsareal. Foreslåtte trase vil krysse de beste og mest drivverdige skogsområdene i Jølster og driften har allerede i dag ulemper med eksisterende ledning. Traseen krysser mye brukte turområder og vil redusere kvalitetene i området. Skogsområdene inneholder biotoper for skogsfugl og tiur og flere rovfugler.

I tillegg ønsker grunneierne at konsekvensene for hjort og storfugl, tiur og hauk utredes. For hjorten må det vurderes hvordan trekkrutene vil påvirkes ved en parallellføring med eksisterende ledning, hvordan beitemønsteret vil endre seg, hvordan naturbasert næring kan bli påvirket og hvordan disse virkningene endrer seg ved en evt trase høyere opp i terrenget.

Jølster Skisenter AS går i brev 13.06.06 i mot alt 4.0. Jølster Skisenter er et regionanlegg for Sunnfjord og jobber med å realisere investeringsplaner for 25 millioner kroner. To hytteentreprenører er i ferd med å realisere planer for hyttebygging nær skisenteret. Reguleringsplan under arbeid skisserer 100 hytter i tillegg til et mindre privat hyttefelt ved Øygardsstøylen. Kart over anlegget vedlagt. Alt 4.0 vil gå rett igjennom området og krysse minst to stolheiser og alpintraseer, lysløype for langrenn og regulert hytteområde. Ledningen vil forringe kvaliteten på ski- og hytteanlegg i området Bjørkelia-Kvamsbotn. Skisenteret er skeptiske til tekniske utfordringer knyttet til drift av skitrekket, visuelle virkninger, strålingsfare og naturinngrepet.

Årdal og Helgheim grendelag v/Bjarte Årdal protesterer i brev 30.05.06 mot alt 4.11 som vil gå gjennom deres grend og mye brukte turområder både sommer og vinter. Ledningen er planlagt rett forbi flere støler som brukes til både dags- og overnattingsturer. Bygda er blant de mest kjente inngangsportene til Naustdal-Gjengedalsområdet. Ledningen vil gjøre bosetting mindre attraktivt og naturbasert næring vanskeligere å satse på.

Alprina AS v/Adv Andreas Rønnekleiv går i brev 14.06.06 imot alt 4.11. Alprina sin forretningsidé er produksjon av rent vann fra en boret kilde. Selskapet har investert en del penger og vil fremover satse mer i anlegg og produksjonsutstyr. Alt 4.11 er planlagt 1,5 km sør for vannkilden og ledningen vil bidra til en redusert opplevelsesverdi av prosjektet. Kilder i Østerrike og Sveits hevder elektrisitet kan ha negativ virkning på vannkvaliteten. Jølster er kjent for vakker natur og Ålhusområdet hvor Aprina er etablert, er midt i Astrup sitt rike.

Stakaldefossen grendelag v/Svein Myklebust representerer seks boliger ved Stakaldefossen. Hvis ledningen bygges ønsker grendelaget at ny transformatorstasjon legges øst for eksisterende transformatorstasjon, og at ledningen legges lengst mulig bort fra bebyggelsen. Kart vedlagt.

Vikagarden Velforening v/Henny Sandal protesterer i brev 14.06.06 imot den planlagte ledningen på sørsiden av Jølstravatnet. Ledningen vil gå rett bak boligfeltet Viken 2, og velforeningen er urolige for påvirkning fra magnetfelt. Ledningen vil også skjemme Jølstranaturen.

Kåre Myklebust, Njål Dvergsdal og Kjell Idar Dvergsdal går i brev 25.05.06 i mot den planlagte ledningen på sørsiden av Jølstravatnet. Alle tre er hytteeiere i Marifjærens hyttefelt i Dvergsdal/Myklebust som er det største hyttefeltet i Jølster med 19 hytter. Ledningen vil rasere hyttefeltet, gi økt fare for blodkreft og føre til uakseptable naturinngrep.

Grunneiere på Ålhus (gnr 69-71 – 12 underskrifter) protesterer i brev 14.06.06 imot ny ledning over sine eiendommer og viser til at de allerede har en 22 kV og 132 kV ledning i området. Dette kom i tillegg til forslag om vern av fjell og beiteområder. Astrup har brukt motiv fra Ålhus i mange av sine bilder.

Jølster Reiseliv og Service går i brev 23.05.06 imot planene om en ny ledning gjennom Jølster og viser til kvaliteter i det vakre landskapet. Maleriene til Astrup har uødeliggjort Jølsternaturen og ledningen vil være et alvorlig inngrep som reduserer naturopplevelsene. Ingen av traseene gjennom kommunen er akseptable. Reiselivsnæringen vil bli skadelidende og jølstringene oppfatter planene som et inngrep i sine bo- og fritidsområder. Ledningen skaper frykt for helsevirkninger og fungerer som en fangstfelle for skogsfugl og rype. Også jakt er viktig for turistnæringa.

Jølster Skogeigarlag v/sekretær Arne Kristian Borger sier i brev 14.06.06 at alle traseene vil berøre skogsinteressene i kommunen, og mener det er svært negativt å få en ledning både på sørsiden og nordsiden av Jølstravatnet. Traseen på sørsiden beslaglegger gode skogområder fra Grimsbø/Slåtten til Skei/Fossheim (det meste av planteskogen i Jølster). Trasealternativet på nordsiden vurderes som spesielt konfliktfyllt fra Moskog til Hjelmbrække over Østenstad, Eikås og Støfring konfliktfyllt da området aktivt drives. Her er det også et rikt dyreliv med skogsfugl, hønsehauk og hjort. Området leies ut til hjortejakt. Området rundt boligfeltet ved Hjelmbrække brukes mye til friluftsliv og skogen er frivillig vernet gjennom en avtale med kommunen med bakgrunn i registreringer av biologisk mangfold. Det bør vurderes et alt til trase 2.0 som går høyere opp i fjellet forbi dette området.

Grunneiere på Øvrebø v/Rolf Øvrebø (gnr 72. 6 underskrifter) protesterer i brev 15.06.06 mot å få enda en ledning over eiendommene, i tillegg til at over 70 % av deres areal er foreslått vernet. Øvrebø viser også til at Ålhus var et viktig motiv for Astrup.

Sanddal Grendalag (gnr 39 og 40) ber i brev 15.06.06 om at ledningen ikke legges på sørsiden av Jølstravatnet. Ledningen vil bli svært synlig og ligge tett opp til bebyggelse i Sanddal. Sanddal er et mye brukt turområde med god adgang til ski- og fotturer i dalen og på fjellet. Ledningen er planlagt like over Astruptunet og vil krysse mellom Sunde og Kjøsnes, noe som er det mest fotograferte motivet i Jølster og et viktig Astrup motiv.

Sunde og Dvergsdal Grendalag v/Oddbjørn Dvergsdal (gnr 34, 35 og 36) ber i brev 15.06.06 om at ledningen ikke legges sør for Jølstravatnet da ledningen vil komme nær bebyggelse i Sanddalen og Dvergsdalsdalen, og bli svært synlig fra bygda og fra viktige friluftsområder som Grovabreen og Dvergsdalsstøylene. Det er uakseptabelt å krysse Kjøsnesfjorden som sammen med Kollen, er et kjent Astrup motiv og det mest fotograferte i Jølster. Ledningen vil også komme i konflikt med villreinstammen rundt Grovabreen /Djupesketet.

Gloppen

Valaker og Bruland Grunneigarlag v/Arnt Magne Paulen går i brev mottatt 14.06.06 imot alt 4.10 gjennom Våtedalen-Utvikfjellet-Utvik-Molderheim pga estetiske konsekvenser for bebyggelsen i Utvik og fra panoramaveien på nordsida av fjorden. Traseen berører Stordalen hvor grunneierne er i dialog om frivillig vern. Hvis traseen velges, ønsker man traseen fra Utvikfjellet i skaret mellom

Haninghovden og Fløtravarden og deretter vestover i skoggrensen eller over for å unngå skjemmende hogstgater. Grunneierne forutsetter at de kompenseres økonomisk for ulemper og verditap.

Grunneiere på Solheim og Hjortaset ser i brev 15.06.06 med vantrø på at deres egen kommune foreslår en ny trase over deres område uten kontakt med grunneierne, og går imot forslaget fra Gloppen om en trase vest for Storefjorden. Området rundt Krokstadvatnet og skogs- og stølsområdene blir mye brukt av de 40 hytteeierne, lokalbefolkningen og folk fra Floraområdet. Hytteeierne er imot ledningen og satsingen på fremtidig naturbasert næring med hyttefelt med mer blir forringet. Uansett trasevalg vil ledningen komme i nærheten av gamle støler og bli synlig fra Solheimsstølen. I Solheimsdalen er det mange løvtrearter og på de gamle eikene er det huldresty. Området er allerede belastet med kraftutbygging i Sagefossen med tørrlegging, regulering av Storefjorden og nye kraftledninger. Ledningen vil rasere store områder med produktiv skog. Alternativet fører til en lengre trase og båndlegger dermed mer av naturområdet. Dette alternativet er ikke mindre kontroversielt enn alt 2 mener grunneierne på Solheim og Hjortaset.

Gloppen Bondelag påpeker i brev mottatt 16.06.06 at det må velges en fremtidsrettet trase og at traseene i Gloppen ikke er det. Bondelaget ser beovet for ledningen, men mener traseen må legges i områder med stor aktivitet fra før. Det må legges vekt på hensynet til bebyggelse og frykt for helsefare og estetiske effekter. Samtidig må det tas hensyn til utmarksbeite, produktiv skog og kulturlandskap. Lokalsamfunnet må høres.

Hope Sameige i Hyen er i brev 30.05.06 skeptiske til en 420 kV trase forbi Skilbreidvatnet og Eimhjelvevatnet/Storefjorden da det vil forringe natur- og friluftskvalitetene i området. Lønnsomheten i tradisjonelt landbruk er dårlig og det satses i større grad på naturbasert næring i form av hyttebygging, hytte- og båtutleie, jakt og fiske. Vedlagt følger en beskrivelse av Hyen Natur og Friluft som er et foretak som tilrettelegger naturopplevelser for ulike kundegrupper. Ledningen vil redusere potensialet for denne næringen. Det påpekes at traseen kan være teknisk vanskelig pga store snømengder ved Ålfotbreen. Sameige mener at trase 1 i mindre grad vil beslaglegge urørte områder og gå nærmere både fremtidig kraftproduksjon og kraftforbruk.

Hyen Utviklingslag v/Kjartan Aa Berge går i brev 08.06.06 imot alle de tre foreslåtte trasealternativene gjennom Hyen pga store konsekvenser for naturen, naturopplevelser, bebyggelse og frykt for helsefare. Den foreslåtte ledningen vil gjøre Hyen mindre attraktiv å flytte til.

Nils Eimhjellen, Torleiv Straume og Magnar Heimset (grunneiere i Vestre Hyen) ønsker i brev 14.06.06 trasealt 1.0 fordi dette ikke berører foreslåtte verneområder (kart vedlagt). De går sterkt imot trase 2.0 og 2.10 pga store konflikter med naturkvaliteter, støler, bebyggelse og landskap. Spesielt fremheves Skilbreidvatnet og Rombergvatnet. Grunneierne støtter forslaget om en trase lenger vest i kommunen hvis man skal gå igjennom Ålfotenområdet. Traseen (kalt 1.50) kan følge foreslåtte trase 1 forbi Naustdal og deretter gå Ramsdalen/Ramdalsheia, Langevatn, Pikåsen (evt parallelt med eksisterende ledning til Sagefossen kraftverk), vest for Solheim, Eggene og Storevatnet, Straumsbotnen og Kvannbotnen. Alt 1.50 vil ikke berøre Naustdal-Gjengedal, unngå bebyggelse, hytter og støler og gå i områder som tidligere er påvirket av kraftutbygging.

Elias og Anne Kristin Eimhjellen (gnr 24/5) går i brev 15.06.06 imot alt 2.0 og 2.10. Alt 2.0 er uakseptabelt pga nærhet til bygda, faren for helseeffekter og ødelegging av produktiv skogsmark. Alt 2.10 er ødeleggende for naturkvalitetene i området som ble høyt verdsatt i verneplanprosessen. Området benyttes mye til friluftsliv både for fastboende og tilreisende, og det er beite og støler i her. Ledningen vil redusere/ødelegge grunnlaget for å drive naturbasert næring i området.

Vestre Hyen Grunneigarlag v/Jostein Arne Røyrvik (gnr 22-26) går i brev 12.06.06 sterkt i mot alt 2.0 og 2.10 gjennom Gloppen eller andre traseer som krysser landskapsvernområdene. Grunneigarlaget vil ikke akseptere at området vernes og legger begrensninger på landbruket samtidig som en kraftledning skal redusere mulighetene for å drive næring basert på urørt natur. Kraftledningen vil forring natur- og kulturlandskapet og gjøre Hyen vanskelig å markedsføre som reisemål og boplass. I den særegne naturen vil ledningen bli dominerende og ødelegge det visuelle inntrykket i landskapet.

Naustdal

Naustdal Skogeigarlag v/Henning Malones er i brev 30.05.06 negative til en ny ledning gjennom kommunen pga konflikter med Nausta som er vernet mot fremtidig kraftutbygging og foreslått landskapsvernområde. Skogeigarlaget ser ingen grunn til at innbyggerne skal ta belastningen med en ny kraftledning når grunneierene er avskåret fra kraftinntekter fra Naustavassdraget pga vern.

Naustdal jakt- og fiskarlag sone 4 v/Sverre Stenberg viser i brev 12.06.06 til at grunneierne i Naustdal allerede er pålagt mange begrensninger i sin næringsutøvelse pga vern av Nausta og planlagt Naustdal-Gjengedal landskapsvernområde. Grunneierne har vært imot vern og har ønsket småkraftverk som en tilleggsnæring. Når situasjonen har blitt som den har blitt, har flere satset på næringsutvikling basert på urørt natur bl a hyttetomter og annen tilrettelegging for turister. Grunneierne i området stiller seg derfor undrende til Statnetts traseplaner på tvers av disse verneområdene, og går sterkt imot trasealt 2.0 og 3.0. De ser behovet for en ledning som kan øke nettkapasiteten i forhold til planlagt småkraft, men er skeptiske til at ledningen fører all strøm nordover og at arbeidsplassene i kraftkrevende industri i fylket kanskje flytter etter. Det må vurderes en trase i ubebodde områder for eksempel rett nordover fra Fardal gjennom Jostedalsbreen Nasjonalpark eller sjøkabel som de påpeker vil koste vesentlig mindre enn operahuset i hovedstaden.

Naustdal Elveigarlag v/Kjetil Ullaland vil i brev 15.06.06 ikke akseptere at en ny ledning krysser Naustdal og sier at sjøkabel må vurderes. Grunneierne i området har allerede fått disposisjonsretten avgrenset av vern av Nausta og foreslått landskapsvernområde. Dette var grunneierne i utgangspunktet i mot, men nå satses det på næringsutvikling basert på natur/kulturopplevelser. Det oppfattes som urimelig at det fattes vernevedtak med begrunnelse i verdifulle natur- og naturlandskapskvaliteter i en sammenheng, mens dette ikke vektlegges i en annen.

Flora

Norddalsfjord Grendeutval v/Steinar A. Midtbø går i brev 07.06.06 sterkt imot foreslåtte trasealt 1 og 2 med underalternativer. Trase 1 er lang, og man bør finne en kortere trase. Alt 1.12 vurderes som særlig uheldig pga det særegne landskapet og den urørte naturen. Pollen Kraftverk fikk nei til konsesjonssøknaden fra OED pga de spesielle naturkvalitetene i området. Området ved Storevatn og Litlevatn er et viktig turområde for hele Flora. Grendeutvalet ber om at dette alternativet skrinlegges allerede nå. Grendelaget mener også at alt 2 er uheldig da det vil krysse det spesielle fjellområdet med Ålfotbreen og Gjegalundsbreen som er foreslått som landskapsvernområde. Dette er også et viktig friluftsområde og Flora Turlag har flere hytter her.

Bremanger

Myklebust Grunneigarlag v/Asbjørn Myklebust mener i brev 29.05.06 at det er meningsløst å legge ledningen gjennom Bremanger kommune uten at det er et transformeringspunkt der. Ledningen vil virke negativt inn på hytteanlegg i Langesjøområdet og jakt- og hytteutleie. Området er fra før belastet med flere kraftledninger. Ledningen er i tillegg foreslått gjennom vernet område.

Myklebust Grunneigarlag (12 underskrifter) mener i brev 14.06.06 at det er feil av Bremanger kommune å rangere alternativene slik at Førsdalen ansees som det mest problemfylte alternativet. Dette området er allerede berørt med mange skogsbilveier. Grunneigarlaget har sterke interesser i Langesjøområdet og nedover mot Myklebustsetra som er det eneste området i kommunen med aktiv seterdrift. Her satses det på turisme i form av hytter og jaktutleie. Myklebustdalen er det mest brukte rekreasjonsområde i denne delen av kommunen både sommer og vinter. En ledning etter alt 1.0 vil redusere verdien av området. Alt 1.0 vil krysse igjennom Sjørdalen naturreservat. Grunneigarlaget viser til at de tidligere velvillig har avgitt grunn til skytebane, skianlegg, vei med mer, og synes de blir urettferdig behandlet av kommunen ved deres prioritering av traseer gjennom kommunen.

Førde Grunneigarlag v/Anne Marie Midthjell mener i brev 13.06.06 at korteste trase mellom Moskog og Leivdal må brukes. En naturlig trase vurderes å være gjennom Bjørndalen forbi Z-vatnet. Grunneigarlaget går sterkt imot at traseene vest for Yksenelvane benyttes og viser til at Ålfoten allerede har store naturinngrep i form av regulerte vann og ledninger. De urørte områdene må skånes.

Vik Grunneigarlag v/Helge Bruvoll går i brev 13.06.06 i mot den foreslåtte linjetraseen mellom Yksenelvane og Åskåra kraftstasjon. Ålfoten har allerede store naturinngrep i form av ledninger og de urørte områdene må skånes.

Eid kommune

Eid bondelag mener i brev av 22.05.06 at 1) det må gjennomføres helt nye prinsipper og rettspraksis på erstatninger til grunneiere og kommuner 2) ledningen bør legges lengst mulig vekk fra bebyggelse og 3) endelig trasévalg må justeres etter lokale ønsker. Bondelaget mener ledningen berører helt nye og kompliserte prinsipper i forvaltningen av kulturlandskap og natur i et delvis verna område som Sogn og Fjordane. De mener det er et paradoks når grunneiere og kommuner får avslag på kraftutbygging m.m. samtidig som dette gigantprosjektet lanseres. Tiltaket vil, etter bondelagets syn, sette mange grunneiere i en vanskelig situasjon.

Eid Utviklings Fellesskap understreker i brev av 26.05.06 at det for næringslivet i Nordfjord er viktig at kraftledningen ikke kommer i konflikt med mulig ny flyplass på Hundvikfjellet.

Fellesanlegget – Tua kan i brev av 28.05.06 ikke akseptere et slikt naturinngrep i Fladalen. Laget eier aktivitetsanlegg på Tuva og driver løypepreparering. De viser til at eksisterende ledninger båndlegger store areal og begrenser aktiviteten deres. Andre og mindre skadelige traseer må kunne velges. Om traseen via Leivdalen trafo likevel velges må andre tekniske løsninger som jordkabel velges for ny ledning og eksisterende ledninger.

Hjelle krins utviklingslag er i brev av 28.05.06 urolige for planene, og mener ledningen vil bli svært synlig, skjæmmende og arealkrevende. Laget viser til mulig helsefare, og mener det må være et ufravikelig krav at en evt. ledning ikke kommer så nær bebyggelse at det kan være helsefare. Laget viser til at mellom Leivdal og Tua er det tre høyspentlinjer, og at en ny vil båndlegge hele dalbunnen. På Tua er et moderne skianlegg, skytebaner m.m. De peker på at Stigedalen og Fladalen er det mest brukte friluftsområdene i kommunen, og at Lindvikedalen/Heggjadalen og fjellområdene østover mot Hornindal også er mye brukt. De mener det er rimelig at storsamfunnet bruker ekstra midler på avbøtende tiltak, f.eks. jord- og sjøkabel.

Fladalen hytteeigarlag vil i brev av 25.05.06 ikke ha kraftledningen i Fladalen, men dersom den likevel skulle komme prioriteres alternativet 1.0 fram til stasjonen i Leivdalen. Dette begrunnes med at Fladalen er et av de mest brukte friluftsområdene i Eid kommune (tilrettelagt for skigåing, med fiskevann, fint terreng for fjellturer). De påpeker også at området er belastet med kraftledninger.

Grunneierne i Indre Hennebygda (12 underskrifter) mener i brev av 13.06.06 at det bør legges jordkabel langs riksvegnettet. De går imot alt. 4.0 og 4.1 og påpeker at berørt område, som alle andre steder i fylket, er naturskjønt og vil bli ødelagt med planlagte ledning. De viser til Panorameveien (Hennebygda – Hopland) som et populært turistmål, til Stordalen som foreslått verneområde for skog, og til et nesten inngrepsfritt fjellområde mellom nyvegen og Hornindalsvatnet.

Heggja og Frislid grunneigarlag viser i brev av 6. juni 2006 til at Heggjabygda og Heggjadalen er et område urørt av slike inngrep. Traseforslag 4.0 og 2.0 vil bli svært synlige og skjemmende i deres fine landskap, og vil hemme aktiviteten i området. Gjennom Frislid kommer traseforslaget nær bebyggelse, noe som medfører usikkerhet og uro rundt helseplager. De peker på området som et friluft-, natur- og jaktområde med en del hytter, aktivt jord- og skogbruk, rikt dyreliv og med spillplass for tiur og orrfugl. De viser til områdets vernestatus, og mener en kraftledning strider mot vernegrnlaget og i følge forvaltningsplanen ikke kan etableres. De påpeker at det er en reell fare for at de blir påført to parallelle ledninger, og at det ikke under noen omstendighet må forekomme. De mener jordkabel bør velges og går imot alt. 2.0 og 4.0.

Leivdal Grunneigarlag uttaler i brev at 29.05.06 at de ikke vil ha kraftledningen i sitt område, og at det er særlig viktig å holde den unna Fladalen (alt. 1.4 og 1.5).

Leivdal Grunneigarlag (gnr. 55/1 og bruk på gnr 56 med utmark) uttaler i brev at 11.06.06 at de ikke vil ha kraftledningen pga store skadevirkninger for grunneiere og innbyggere i Eid. De viser til at området ved Leivdal allerede er belastet med ledninger. De viser til verneplan for vassdrag og mener det er et paradoks at de nylig fikk avslag på en mindre vannkraftutbygging i samme området (Leivdøla Kraftverk) med begrunnelse at utbyggingen kom i stor konflikt med verneverdiene i vassdraget og en tørrlagt foss synlig fra E39. De mener alt. 1.4 og 1.5 er uakseptable. De peker på Fladalen som et mye brukt friluftsområde med mange hytter, og at naturen og friluftinteressene medførte at vassdraget ble vernet. De mener alt 1.5 er uakseptabel pga: kryssingen mellom Movatnet og Langevatnet, at alt. vil bli svært synlig fra Sagesætra med aktiv seterdrift og at alt. vil passere Villevatnet som er en uberørt naturperle. De har også kommentarer til alt. 1.0 og 2.0 og Leivdal trafostasjon. De krever årlige ulempestatistinger.

Nesbygda grunneigarlag har i brev av 31.05.06 følgende merknader: Evt. trase må legges lengst mulig vekk fra bebyggelse. Estetikk må vektlegges, spesielt mtp turisme langs Hornindalsvatnet. I området er det mange lynnedslag, og tiltak mot dette må vurderes. I tillegg mener grunneierlaget at følgende må vektlegges i forhold til dette området: At det er flere kraftledninger der, at entreprenører holder til der (AS Norsand), ambulanshelikoptertrase som er flittig brukt, Hornindalsvatnets status som verna vassdrag, overvintringsområde for svaner, minst mulig arealbeslag. Ved framtidige befaringer må alle berørte grunneiere varsles.

Inga Signy Hellebø Nor, Eldar Nils Nor, Anne-Britt Dypveit og Øyvind Dypveit mener i brev av 12. juni 2006 at alt. 1.0 ikke må velges fordi bebyggelsen på Nor allerede er belastet med en kraftledning. De viser til mulig helsefare og mener ledningen må legges vekk fra bebyggelse. De påpeker at ved å gå over Maragjølet unngås nærføring. De skriver at Nor er en vakker bygd med friluftstinteresser og overvintrende svaner og at en kraftledning vil bli skjemmende.

Tone og Ola Nord uttaler i brev av 06.06.06 at alt. 1.0 (Leivdal trafo – Vedvik – Nor) blir et stort inngrep. De påpeker at det i området er hjortetrekk, overvintrende svaner, campingplass, framtidige planer ang. restaurering m.m, at området er det største nedslagsfeltet for lyn i Eid, at nytt drikkevanninntak er planlagt her og at området er belastet med en kraftledning som støyer. De mener planlagt kraftledning vil gi en skjemmende skogryddingstrasé, restriksjoner for grustaket på Nor og peker på mulig helsefare. De påpeker at følgende trasé vil skåne bebyggelsen: Fra Stigedal mot

Åsebøøyane, sørover øst for Hestefjellet og Jursteinane med kryssing av Hornindalsvatnet lenger vest enn alt. 4.0, retning Maragjøl.

Norsida Grunneigarlag ser i brev av 1. juni 2006 med stor uro på planene, særlig på ulempene for bebyggelse i Vedvik, Nesbakk og Nor. De viser til mulig helsefare, og krever at en evt. ledning ikke kommer så nær bebyggelse at det kan være helseskadelig. De peker på at det kan gå mot en snarlig løsning på kraftkrisa i Møre og Romsdal med Industrikraft Møres utbyggingsplaner, og at det da vil være galt å bygge meldte ledning.

Rune og Nina Sofie Midthjell m/fam uttaler i brev av 15. juni 2006 at det er uheldig at alt. 1.0 er planlagt nær bebyggelse. De viser til mulig helsefare, at området allerede er belastet med en ledning og at svaner har dødd pga eksisterende ledning. De mener ledningen vil bli skjemmende på flotte naturperler som Nor og ber om at en annen trasé prioriteres.

Grunneiere i Åsebøstøl, Åsebø, Frislid og Heggja påpeker i brev av 13. juni 2006 at det er viktig å ta vare på områder med kulturarv (en bauta på Åsebønakkjen og gamle høylader på Heggjafjellet). De savner rådmannens vurdering av alt. 2.0 og 4.0, og mener ledningen vil bli like skjemmende i deres område som andre. De viser til at området er varig verna vassdrag, forslag til forvaltningsplan for vassdraget der slike inngrep ikke kan etableres og til at kommunen derfor ikke kan tilrå en trasé i området.

Helge Melheim, Ola Frislid og Odd-Harald Heggen skriver i brev av 19. juni 2006 at kraftledningen ikke bør gå gjennom Heggjabygda fordi 1) området har samme vernestatus som Fladalen 2) kraftledningen strider mot vernegrnlaget i forvaltningsplan for Hornindalsvassdraget og 3) ledningen vil bli synlig fra hele dalføret langs Hornindalsvatnet 4) ledningen medfører nærføring ved Frislid. De er opptatt av at ovennevnte også må framkomme i kommunens vedtak, og at Eid kommune står samlet mot kraftledningen i denne fasen.

Atle Skrede og Sissel Lillestøl mener i brev at 5.6.06 at alt. 1.0 ved kryssing av Hornindalsvatnet vil ha følgende negative konsekvenser: 1) Nærføring til bebyggelse på Nor og Vedvik 2) Skjemmende fjernvirkning fra øst og vest som er negativt mht turisme og fastboende. 3) Konflikt med overvintrende svaner.

Traséen bør derfor vurderes lagt østover. Åskåra må også vurderes som transformeringspunkt. De nevner også at Nor-Nesbygda er utsatt for lynnedslag og derav skader.

Kjetil Nord og Lisbeth Fanøy Nord (Gnr 4/bnr 3,5 og 14) stiller i brev av 14.06.06 spørsmål ved behovet for ledningen, og om det er Hydro som trenger den for å overføre strøm fra Årdal til Sunndalsøra. De mener det er vanskelig å akseptere ledningen i et område som allerede er belastet med inngrep, og der grunneiere i liten grad får utnytte arealene pga båndlegging/vernevedtak. De har forståelse for behov for forsterkning/ opprustning av ledningsnett, men at alternative løsninger må synliggjøres/vurderes som gasskraftverk med CO2 rensing på Nordmøre.

De viser til at Nor har en 132kV kraftledning og at den nye er planlagt svært nær boliger, mulig helsefare og usikkerhet ved å bo nær en kraftledning, at Hornindalsvannet er varig vernet, den spesielle naturen på Nor, overvintrende svaner/andefugler og gyteområde for laks. De mener det må vurderes hvordan kraftledningen vil virke inn på fugl/dyre/fiskelivet. De viser til virksomheten på gården og planer om turisme/reiseliv, og mener ledningen vil ødelegge for planene. De påpeker at planlagt behandlingsanlegg for drikkevann er lokalisert på deres eiendom og at ledningen vil vanskeliggjøre skogsdriften.

De mener NVE må sette svært strenge krav til vurderingen av behovet for ledningen, og at konsekvenser for bebyggelse og naturinngrep må veie tungt. De mener ledningen er å gå baklengs inn i fremtiden – at ressurser må brukes til utvikling av ny teknologi og at kraft må produseres der behovene er/kommer.

Jakob Vedvik (for oppsitterne i Vedvik) skriver i brev mottatt i NVE 26.06.06 at de er motstandere av tiltaket da det kommer i konflikt med bosetting og næringsvirksomhet ved vestre ende av Hornindalsvatnet. De viser til at tiltaket medfører mulig helsefare, naturinngrep og båndlegging, og mener en forsterkning av dagens linjenett er det som trengs. Kommer ledningen må det være et ufravikelig krav at den ikke legges så nær boliger at det kan være helsefarlig.

Hornindal kommune

En **aksjonsgruppe** har startet en underskriftskampanje. I løpet av 6 dager har 517 personer skrevet under på følgende: ”I området Nordfjord/Sunnmøre bør ei linje av denne dimensjonen leggest i kabel – helst sjøkabel – for å verne om den naturen som folk frå heile verda kjem for å nyte!”.

De mener en ledning gjennom Hornindal er uakseptabel pga følgende:

- Hornindalsvassdraget er et verna vassdrag.
- Hornindal grenser opp til et område med verdensarvstatus.
- Området er en del av Fjord-Norge – et av de viktigste turistmålene i Norge.
- Distrikt med urørt natur er viktig i reiselivssammenheng. Hornindal har tatt hensyn til dette i all planlegging for å utnytte dette potensialet.
- Ledningen blir en kraftig verdiforringelse både når det gjelder naturopplevelser og næringsutvikling.

De mener traséen gjennom Hornindal er lett synlig i hele kommunen, vil forringe og forsøple naturen og at det vil gå ut over næringsgrunnlaget som ligger i satsingen på reiseliv.

Hornindal Sokneråd mener i brev av 15.06.06 at kraftledningen vil medføre dramatiske konsekvenser bygd. De tenker da på jordbruk, næringsutvikling, turisme, naturopplevelser og rekreasjon. De mener Hornindal kommune vil bli skjemmende berørt av kraftledningen, og poengterer at kommunen sammen med Stranda famner om landskap som er blant de vakreste natur- og kulturområdene i landet. De godtar ikke at disse blir utsatt for et så skjemmende og ødeleggende inngrep som den foreslåtte kraftledningen. De ønsker å få følgende utredet:

- 1) Alternative løsninger som kabel. Selv om kabel er dyrere er det her snakk om å verne verdier som er både større og mer langsiktige enn de som kan måles i kroner og øre.
- 2) Konsekvensanalyse over de verdiene som blir forringet ved utbyggingen. Denne bør komme fram før prosessen går videre.
- 3) Alternative energiformer (vindkraft, bioenergi..)

Hornindal Sokneråd protesterer på det sterkeste mot planene om kraftledning gjennom Hornindal.

Grunneiere i Otterdal ved Johanne Løvlid (177-1) Herdis Otterdal (177-2), Ståle Raftevold (177-4), Rasmus Otterdal (177-5), Anna Lødemel (177-6) er i brev av 16.06.06 imot traséalternativ 2.0 av følgende grunner:

- 1) Otterdalsdalen er et mye brukt turområde sommer og vinter, og en kraftledning tvers over dalen vil være til skade for denne aktiviteten.

2)En utbyggingsplan for hytter ved Otterdalssætra er under behandling i kommunen. Det er også tanker om andre hyttefelt i området rundt sætra. De frykter at kraftledningen vil ha negative virkninger på planene.

3)Sogn og Fjordane E-verk bygde for et par år siden en kraftledning fra Navelsaker til Tomasgard. Denne ledningen krysser Otterdalsbukta, og er lett synlig fra brukene i Otterdal. Med en ny stor kraftledning bak brukene, vil en få en følelse av å være inngjerdet. En stor ledning er nok.

Ut ifra disse tre grunnene er de imot et ledningsalternativ gjennom Hornindal.

Hornindal Idrettslag skriver i uttalelse av 16.06.06 at deres interesser i hovedsak knytter seg til at de organiserer bruken av alpinanlegget, skiskytteranlegget og langrennsløypene i området Grendadalen – Honndalssetra. De er en aksjonær i Hornindal Skisenter AS, og viser til deres uttalelse angående alpinanlegget. De mener ledningen vil medføre betydelige verditap for skisenterets anlegg. De forutsetter at alternativ 2.2 Snøtuva – Lødemel – Haugen – Espe er uaktuelt, og ser derfor vekk fra alternativet.

Dersom en ser Grendadalen – Honndalssetra under ett, fastslår de at planlagte 420kV ledning vil gjøre området vesentlig mindre attraktivt som rekreasjons- og treningsområde. De mener en ledning vil være ødeleggende for rekruttering til skiiidrett i bygda, medføre økonomiske tap og frykt for helsemessige konsekvenser. De ber om at kraftledningen blir lagt i en trasé nord for Otterdalsskaret – Kviven – Høgenibba – Blåbredhornet.

Dersom det blir aktuelt å legge linja i området, forutsetter de at eventuelle helsemessige konsekvenser av aktiviteter nær kraftledningen utredes. Samtidig krever de utredning av mulige helsemessige konsekvensene av at Hornindal da mister sentrale kvaliteter ved det viktigste utfartsområdet for innbyggerne.

Hornindal Skisenter AS skriver i brev av 16.06.06 at traséalternativ 2.0 og 2.2 vil gi dramatiske og negative konsekvenser for skisenterets planer om bruk og utvikling av anleggene i området Grendadalen – Honndalssetra. De vil ikke gå inn på alternativ 2.2, da det kom fram på befaringen at alternativet ble vurdert som uaktuelt.

Hornindal Skisenter AS skriver at traséalternativ 2.0 vil medføre inngrep i Grendadalen, som gjør at bruken av anleggene til friluftsliv, rekreasjon og konkurranser blir vesentlig dårligere. Hornindal Skisenter viser til planer for videre utvikling av anlegget med flere trekk og alternative nedfarter, samt uttalelser fra fagkyndige hva angår potensialet i området. Vedlagt uttalelsen følger dokumentasjon av dette. De skriver at alternativ 2.0 krysser en 3 km lang langrennsløype fire ganger, og at mulige helsemessige konsekvenser vil medføre at mange ikke vil benytte denne mer.

De mener ledningen vil være ødeleggende for nåværende bruk og sannsynligvis stanse all videre utvikling av deres aktiviteter og anlegg. De krever at en trasé nord for Otterdalsskaret – Kviven – Høgenibba – Blåbredhornet utredes samt helsemessige konsekvenser av å oppholde seg ved eller under kraftledningen i deres anlegg.

Lødemel/Gausemel Grunneigarlag ved Anders Hjellbakk, Lars Gausemel, Odd Jostein Vellene og Mathias Lunde skriver i høringsuttalelse av 14.06.06 at en kraftledning gjennom området vil gjøre et svært attraktivt område verdiløst for dem. De viser til seterdalsanalyse og planer i området, og mener meldt ledning vil sparke bein under planene. De uttaler at begge traseene krysser Grendadalen godt synlige fra alle kanter, og vil ødelegge et godt bevart stølsområde benyttet til rekreasjon og fritid. Kraftledningen vil også gå rett over et av Vestlandets mest snøsikre skianlegg.

De ber om at følgende blir utredet:

Verditapet på grunneiernes områder i og utenfor den båndlagte traseen.

Hvilke restriksjoner grunneierne vil få i og rundt traseen med tanke på landbruks- og skogdrift, byggevirksomhet m.m.

Potensiell økt rasfare ved alternativ 2.2

Støyforurensning fra kraftledning og master.

Visualisering av kraftledningsalternativene fra Bruasetra/Storesetra og fra Lødemel/Gausemel.

Hvilke konsekvenser kraftledningen vil få for små- og storvilt i området.

De ber om at kraftledningen legges i sjø- eller jordkabel, med noen få knutepunkt der det passer og er til minst sjenanse.

Grunneierne på Muldsvor og Lyngvoll (fem underskrifter) vil i uttalelse av 12.06.06 på det sterkeste protestere mot ledning Fardal – Ørskog som de mener er en miljøkatastrofe for Hornindal, til hinder for bygdas utvikling og skjemmende og ødeleggende for kommunen. De mener det må være andre måter å skaffe strøm på til Midt-Norge og at politikerne har sovet i timen når kraftkrevende industri får etablere seg i et område med underskudd på energi, og ikke i Årdal eller Høyanger med overskudd.

De har følgende forslag til utredningskrav:

Kabler må vurderes. Verdier som går tapt som følge av naturforsøpling og redusert livskvalitet må inn i regnskapet.

Det må finnes en trasé som ikke kommer i konflikt med bosetning og næring, herunder en kombinasjon av luftspenn og kabel. Sjøkabel bør også vurderes.

De er urolige for virkninger av de elektromagnetiske feltene, og mener helse og miljø er argument nok for å plassere ledningen langt fra folk eller i jorda. Videre skriver de at kraftledningen vil gå like inntil husene på de 4 gårdene deres, med de støy- og stråleplagene, båndlegging av areal og miljøinngrep dette medfører. Kraftledningen båndlegger også areal som kunne vært benyttet i tilleggsnæring som hytter, gårdsturisme og lignende.

Hjortedalsætra Grunneigarlag ved Magne Øen, Ola Rygg, Eldar Engelund og Svein Otto Espe mener i brev av 13.06.06 at det er merkelig at NVE vurderer å gi konsesjon til en så stor ledning når grunneierne blir nektet utbygging. De mener områdenes verdier også må inkluderes i regnestykket sjøkabel kontra luftledning. De mener ledningen vil bli skjemmende fra hyttene/selene på Hjortedalssætra og at den vil få negative konsekvenser for bruken av hoppbakken, Siklebakken (K65 bakke). De mener videre at ledningen vil ødelegge en sjelden morenerygg (høydedraget fra Gamlesætra ved kryssing av Hjortedalen og inn til Raftevollen). Grunneierne krever å få følgende utredet:

Grunneierlaget krever å få visualisert høgspenteledningen med utsyn fra Hjortedalsætra og fra Espe/Rygg.

Hvilke restriksjoner grunneierne vil få i og rundt ledningstraseen med tanke på skogsdrift, beitedrift, jordbruk, byggevirksomhet m.m.

De vil ha en garanti for at drikkevannskildene som grunneierne har, ikke blir påvirket som følge av bygging eller vedlikehold av traseen.

Det må utredes hvilken påvirkning denne ledningen vil få for hjortebestandene i området.

Hvilken påvirkning ledningen vil ha på fuglelivet i området.

Hvilket støynivå en må regne med fra høgspentledningen. Dette gjelder støyen som følger spenningen i ledningene, samt støyen som følge av resonans fra mastene.

Helsemessige konsekvenser for innbyggerne.

Det må gjøres rede for om en slik kraftledning gjør det mer eller mindre attraktivt for folk å flytte til Hornindal.

Verditapet på grunneiernes eiendommer i og utenfor den båndlagte traseen.

De mener sjøkabel er den beste løsningen på både kort og lang sikt og at man ikke må se seg blinde på byggekostnadene for dette, da man investerer for fremtiden.

Hornindal Venstre skriver i uttalelse av 08.06.06 at for Hornindal kommune vil ledningen forringe verdien av naturopplevelser, rekreasjon og næringsutvikling. Det samme gjelder for hele Fjord-Norge som er unikt. Partiet mener kostnaden av verdiforringelsen vil kunne forsvare kostnaden med en sjøkabel. De mener at den eneste og beste løsningen er å legge sjøkabel fra Nordfjord til Ørskog. De beskriver kommunens kvaliteter og påpeker at turisme er en viktig næring for bygda. De viser til områdets naturvern- og friluftsinnteresser og påpeker at ledningen vil komme i konflikt med flere av disse. De mener aluminiumsverket burde vært bygd der strømmen er, og når det ikke er gjort, må Hydro yte anleggsbidrag for å få fram energien. De mener myndighetene må sette inn ressurser for å få idrift CO2 frie gasskraftverk som kan forsyne Ormen Lange, og at det må vurderes alternative måter å få strømmen ut fra nye småkraftverk og vindkraftverk. De mener det er selvmotsigende at staten vil bygge en ledning i et verna vassdrag.

Gunvor Bakke (Statsautorisert Eiendomsmegler MNEF) har i brev av 09.06.06 vurdert effektene og ringvirkningene for Hornindals med tanke på samfunnsøkonomi og eiendomsomsetning i forbindelse med utbygging av en kraftledning. Hun mener effektene og ringvirkningene for Hornindalssamfunnet sammenlagt kan komme til å overstige de samlede kostnadene med å bygge en luftledning. I sin beregning har hun bl.a. lagt inn et tap av salgsinntekter på 340 råtomter, 340 byggeklare tomter og 340 hytter i Grendadalen samt prisreduksjon på 35 hytter i Honndalslia og direkte og indirekte sideeffekter av dette. Dersom tilsvarende regnestykke settes opp for alle de berørte kommunene er hun sikker på at de totale samfunnsøkonomiske tapene blir så store at sjøkabelen kan bygges flere ganger.

Hun konkluderer med at: 1) Tapene for Hornindal alene kan komme opp i mellom 680 millioner og godt over 1 milliard kroner. 2) Det må være et absolutt krav at Statens Strålevern oppdaterer forskningen på hva nærføring vil ha for betydning for en slik kraftledning. 3) Kraftledningen må legges i kabel.

Grodås Mønsterteknologi ved Anne-Lise Haugen har i brev av 20.05.06 merknader til ledningstraseen i fjellside i bakkant av bebyggelsen Haugen/Hjellbakk.

Ytre Haugen har fra gammelt av vært usatt for store og ødeleggende snøskred, og på 1700 tallet ble gården Ytre Haugen knust tre ganger. Den gangen var vegetasjonen annerledes, med vedhogst og beiting av dyr helt oppunder fjellet. I dag føler de seg trygge, da det er tettvokst skog oppetter fjellside. Hun mener de vil bli satt i fare om det blir hogd ut et ryddebelte på 40 -60 meter. Av hensyn til deres sikkerhet håper hun at denne delen av traseen utgår. Hun håper også på en annen løsning enn gjennom Hornindal, da dette er et stort inngrep i en liten kommune.

Hornindal Bondelag skriver i brev av 14.06.06 at landbruket på vestlandet er marginalt. Hornindalsvatnet er vernet, og grunneierne kan ikke utnytte ressursene med tanke på kraftverk.

Derimot har de en verdi i urørt og vakker natur, men etter planene vil også den ressursen falle bort. Bygdeturisme kan være en god mulighet, men med oppføring av en ny kraftledning gjennom bygda vil også denne muligheten bli borte. De mener en ikke må se seg blinde på at byggekostnadene blir for store ved kabel i sjø eller på land. De miljømessige skadene, og de samfunnsøkonomiske tapene vil bli mange ganger så kostbare dersom en velger å legge kraftledningen gjennom planlagt trase.

Grunneierlaget på Seljeset og Nygard mener i brev av 15.06.06 at det er totalt uansvarlig å planlegge en kraftledning av en slik dimensjon gjennom Hornindal. I et område der grunneierne selv blir nektet å ta ut egne ressurser, kan en slik kraftledning bli bygd, med eller uten samtykke fra grunneierne. Grunneierne har store muligheter for å leie ut områder for jakt og fiske, og området er registrert i FRIDA, som et område av stor betydning for friluftsinntekt. Denne inntektskilden kan bli borte dersom kraftledningen blir bygd. Knutsdalen, et populært dalføre for friluftsliv og jakt, vil bli forringet dersom kraftledningen blir satt opp i nærheten. De tillegger at kraftledningstraseen vil krysse store dyrkningsfelt på gårdene på Seljeset, hvilket er svært uheldig.

Statnett har i brev av 19.05.06 uttalt seg til reguleringsplan for Hornindal Skisenter. Statnett påpeker at de to meldte ledningstraseene vil berøre reguleringsplanen. Alternativ 2.2 vil komme i direkte konflikt med områder som i planen er lagt ut til byggeområder for fritidsboliger. Alternativ 2.0 går oppover lia parallelt med trekktrasé og nedfartsløyper for skianlegget. Trasealternativ 2.0 vil kunne la seg tilpasse skianlegget. Statnett forutsetter at Hornindal kommune og NVE samordner prosessene med behandling av reguleringsplanen for skianlegget og meldingen for kraftledningen.

Stordal kommune

Storfjordens Venner (eier av Ytste-Skotet gnr 114 bnr 1) orienterer i brev av 15.06.06 om organisasjonen som har som formål å verne om kulturminner og levende tradisjon langs Storfjorden. Gården Ytste-Skotet kalles et "levende museum". Storfjordens venner vil på det sterkeste be om at alt 2.0 og 2.1 blir fjernes. Om ledningen etableres nær en aktiv gårdsdrift bygd på gamle tradisjoner, blir driften sterkt forringet. Det er benyttet store midler og utført svært mye dugnad for å restaurere og vedlikeholde gården, dette for at den skal brukes på en positiv måte til barn og unge. Kraftledningen vil bli svært fremmed i dette miljøet. Om alt. 2.0 eller 2.1 er de eneste, så krever foreningen at 2.1 ikke blir liggende gjennom Skotsdalen, og at linjene flyttes vest for Skotshammaren og Småhorna.

Vidhammer, (gnr 112/bnr 1 og 2) Korsedal (gnr 111/bnr 1) og Skjortnes (Gnr 110/bnr 1) protesterer i brev av mai 2006 på det østligste alternativet. Alternativet vil kunne berøre deres eiendommer. De skriver at de fraflyttede brukene utgjør en gammel og særmerket bo- og levekultur, og poengterer områdets uberørte natur. Grunneierne holder bygningene og kulturlandskapet i hevd, og brukene benyttes av allmennheten, skoleklasser m.m. som overnattingssted og til læring. De mener ledningen vil bli godt synlig fra fjorden, og vil være et dårlig bidrag til turistnæringen. De skriver også at brukene ligger i innfallsområdet til verdensarvområdet. De mener et fjordspenn Vaksvik – Ytste Skotet vil bli svært dominerende i en uberørt og følsom natur.

Stranda kommune

Fjørstad grendalag (grendene Røyr, Overvoll, Fjørstad og Emdal) synes i brev av 16.06.06 det er trist med en ledning gjennom Strandadalen. Dalen er trang og kraftledningen vil derfor medføre nærføring til hus og visuell forstyrrelse. De tror ledningen vil hindre tilflytting til dalen og frykter helsemessige konsekvenser. De ber om å få slippe ledningen gjennom dalen.

Fjørstad Helselag (6 underskrifter) tar i brev av 15.05.06 avstand fra en ledning i Strandadalen, og mener det må finnes alternativ som sjøkabel, luftledning i ubebodde dalfører eller ikke forurensende gass-/kullkraftverk. De peker på mulig helsefare med elektromagnetiske felt, redsel for sykdommer, forringet bo- og nærmiljø, turområder og visuelle konsekvenser. De mener dette vil virke negativt inn på fysisk og psykisk helse.

Fred og Anne Grethe Hovdahl påpeker i brev av 14.05.06 at en lett kan få inntrykk av at det er viktigere å unngå trasévalg i verne- og friluftsområder enn i bebygde område. En ting er de visuelle forstyrrelsene ledningen medfører, men også frykt og fare for elektromagnetisk påvirkning. Viktig er også verdiforringelsen på eiendommene. Det blir vanskeligere å få solgt en eiendom der kraftlinja går. Sonen med byggeforbud vil også kunne medføre at en f.eks ikke kan legge ut hyttetomter. NVE /Statnett bør søke å løse kraftkrisa gjennom å forsyne Sunndal Verk og Ormen Lange med strøm fra andre kilder f.eks. gass- eller kullkraft og bruke oljefondet til å få fart på å bygge slike kraftverk på en forsvarlig måte. Det er i alle fall uforsvarlig politikk at innbyggerne i Midt-Norge og spesielt i traséområdene skal få forringet sin livskvalitet og lide økonomiske tap p.g.a. dårlig planlagt industriutvikling. De er sterke motstandere av en ledning gjennom Strandadalen pga følgende:

- Beboerne i Strandadalen vil få ledningen tett innpå seg hele livet. Dalen fra Rødset og framover er trang, og linja vil passere for nær bebyggelsen. Deres gård kommer til å ligge nærmest inntegnet trasé.
- Verdiforringelsen av eiendom som linja krysser eller kommer nær, vil være en konsekvens å hensynta. De vil få større problemer ved et evt. salg av gården.
- Det er stor rasfare, spesielt vintersdag, på begge sider i området fra Rødset til Herdal. På østsiden, der linjetrassen er inntegnet, går snøfonner ned mot Slettvoll bru nesten årvisst, på Heimre-Fjørstad (1979) ble 2 gårder ødelagt, på Framsida av Overvoliselva (nesten årvisst), mot Høgemyra og Røyrareset (kjeglene), mot gamlegården på Røyr (1979), fra Sledalen mot Rv 60. På vestsida fra Emdalshom mot Overvoll (årvisst), vassfonna på Røyr (årvisst), ned Stølsdalen mot Herdal, og ned mot tunnelåpningen på Rv 60.
- Den Trondhjemske Postveg fra Herdal til Ljøen er et viktig kulturhistorisk minnesmerke, og her er anlegg etter vegbygging fra 1930-talet. Området er et av de mest brukte utfartsområdene i dalen og innfallsport til Verdsarvområdet. Fra toppen av Herdalsbrekka har en fantastisk utsikt mot Geirangerfjorden og Verdsarvområdet.
- Traseen vil ligge inntil Verdsarvområdet som vil være den største turistmagneten på Nord-Vestlandet, kanskje i landet med besøk av rundt 150 cruiseskip og en ventet økning i trafikken.

De vil peke på følgende alternative løsninger i prioriterte rekkefølge:

1. Bygg gass - eller kullfyrte kraftverk i nærheten av Ormen Lange /Sunndal Verk.
2. Legg sjøkabel fra Bjørneset i Volda ut Voldsfjorden, Vartdalsfjorden og inn Storfjorden til Ørskog.
3. Dersom østre alternativ er eneste løsning ser de på traseene gjennom Strandadalen og nærmest Storfjorden som uaktuelle: Bygg ledningen på nordsiden av Langedalen forbi Kjellstadli, Trondstad, Tryggestad inn gjennom Sunnylv- og Strandamoldskreddalen med bruk av fonnmaster på utsatte steder. Videre over Samfunnsskaret bak Storhornet, deretter etter den melde traseen forbi Tuvegga - men så på sørsiden av Nysætervatnet og ut gjennom Fasteindalen.
4. Dersom det mot alle ønsker blir et valg av østre linje gjennom Stranda, kan en undersøke følgende alternative trase mellom Tryggestad og Tuvegga: I Sunnylvsmoldskreddalen før en kommer til

Rindalstølen - gå inn gjennom Litlemoldskreddalen mot Brevatnet - ut gjennom Emdalsdalen oppe i siden på Kviteggja bak heimste Nyken og over Samfunnsskaret og videre som i pkt.3.

Øystein Fjørstad mener i uttalelse av 15.05.06 at mikrotelavverdiene synes for lite vektlagt i utredningsprogrammet. Han håper traséen gjennom Strandadalen blir forkastet. Han påpeker at søndre del av Strandadalen er rasutsatt med mange skred på østsiden av dalen fra Gjerde og til Herdal. Han påpeker at størstedelen av vestsiden er trygg, men fra Overvoll og sørover til og med Herdal er vestsiden minst like ille som østsiden. Han poengterer viktigheten av å vektlegge rasfaren, og å lære av prosessen til de anlegg som allerede ligger i dalen (Rv 60 og distribusjonsnettet).

Hellesylt næringslag mener i brev av 31.05.06 at det er helt uakseptabelt med en ledning synlig fra verdensarvområdet. Ledningen vil krysse "Den Trondjemske postveg" hvor de har opparbeidet en turløype over Ljøbrekka med fantastisk utsikt over Geirangerfjorden/Synnylvsfjorden. Utsikten kan ikke bli ødelagt av ledningen. Ledningen vil krysse over Hellesylt bygdetun, et viktig kulturminne for bygda og medfører nærføring til bebyggelse. De har forståelse for en oppgradering, men mener kabel er løsningen forbi deres sårbare og vakre område, og at dette er et nasjonalt ansvar.

Karbø og Langeland grunneigarlag (Gnr 87/bnr 1,2,3,4,5,6 og gnr 76/bnr1) representerer i brev av 12.06.06 grunneierne i Langedalen, fra Tryggestad til grensa mot Hellesylt og Nybø. De liker ikke planene, og meiner det vil få store negative konsekvenser. Langedalen går fra en U-dal til en trang V-dal og ledningen vil bli svært dominerende og skjemmende visuelt. Det er stor turisttrafikk på riksveg 60, og det er innfallsport til verdensarvområdet. Om sommeren øker innbyggertallet sterkt i grendene, og mange benytter den vakre naturen til rekreasjon. Den store naturgitte fordelene de har, er det storslagne og helt unike landskapet. De tror plasseringen midt i turiststrømmen vil gi dem viktig sysselsetting og inntekt i framtiden, og mener ledningen vil være svært ødeleggende. Skog har vært en viktig biinntekt på gårdsbrukene. Øst for Karbø er det murer etter en stor oppgangssag. Mot Hellesylt er mye av skogen vanskelig tilgjengelig, og gir grobunn for et rikt biologisk mangfold. I kommuneplanens arealdel for Stranda kommune, 1992, er det et byggeområde på sørsiden av dalen som vil komme nær ledningen. Ledningen krysser både Karbølysløypa og setervegen til Toskedalssetra. Toskedalen er et mye brukt turområde. Selhammarmarka er en prioritert naturtype i DNs naturbase. Her er et spesielt rikt biologisk mangfold og viktig vinterbeite for hjort. Skogen er fast hekkeplass for hønsehauk, trolig det eneste reiret i Synnylven. Her er spesielt god bestand av trekkryper og rødlistearten kvitryggspett. Det er i 2005 registrert storfugl i skogen. Ned mot Hellesylt er gammel hekkeplass for Hubro, men det er usikkert om den er der nå. Ved Langedalselva er det gjort funn av taigaspissmus. For å unngå de høye fjellene vestover og østover, reiser både helikopter, fly og fugler etter dalen mellom Hellesylt og over Hornindalsvatnet. De tror det vil være uheldig for f.eks. helikopter at dalen har luftspenn tvers over, og at det kan gi dårligere beredskap ved en ulykke i indre strøk i dårlig vær-/nattemørke.

Grunneigarlaget forventet at Statnett ville ha studert uttalelsene fra linjeframlegget Ørskog - Skåre i 1987. Det var en tilsvarende ledning gjennom Langedalen, og uttalelsene konkluderte med en trase på nordsiden av Langedalen forbi Karbø/ Langeland. De vil påpeke at nevnte skadevirkninger vil bli mindre med denne traséen uten kryssing av riksveg 60. En bør gå på nordsiden av dalen fra Hornindal. Nord for Tryggestad kan en gå høyt opp mot fjellet, og holde høyden mot Ringdalen. Ledningen kan da komme langt opp og vekk fra riksveg 60, og en får god høyde til å spenne seg over mot fjellet nord for Ringdal.

Grunneierne på Ringdal (Andreas Ringdal gnr 90/bnr 1 og 6, Erling Ringdal gnr 90/bnr 3 og Odd Slyngstad gnr 90/bnr 65) vil på det sterkeste protestere mot trase 2.0. Deres innvendinger begrunnes i følgende forhold :

Planlagt trasé vil langt på veg ”ødelegge” Ringdal som en vakker naturperle og vil påføre grunneierne store tap pga verdiforringelse av eiendommene.

Masteplassering er ikke vist, men det kan se ut som om linjen vil passere like nord for bebyggelsen på Ringdal. Dette vil resultere i et skadelig magnetfelt helt inn til bebyggelsen.

Geirangerfjorden har offisiell status som ”verdsarvområde”. Som grunneiere er de opptatt av at dette ikke ødelegges av skjemmende inngrep. Ledningen vil bli svært synlig og skjemmende fra bebyggelsen på Ringdal, fra Hellesylt og også fra Sunnylv- og inngangen til Geirangerfjorden.

Deler av området hvor traseen er planlagt er svært utsatt for snøras og de mener det vil være helt uholdbart å legge en ledning som kan bli tatt av snøras helt inntil bebyggelsen.

Sunnlyven Idrettslag påpeker i brev mottatt i NVE 26.06.06 at traséen krysser lysløypa i Hyttehola og lysløype og orienteringsområde ved Karbø, og mange viktige tur- og rekreasjonsområder i Langedalen og på Ljøfjellet. De vil spesielt nevne Terdalen, Tronstaddalen og Fureskogane ved Toskedalen, hvor de har godt besøkte trimposter. De ber om utredning av alternative linjeføringer som ikke går så sterkt utover idretts- og turområder.

Stranda senterparti mener i brev av 01.06.06 at ledningen gjennom Stranda vil ha stor negativ innvirkning på området pga følgende: 1) Ledningen vil bli synlig fra Verdensarvområdet, og går for nær inngrepsfrie områder. 2) Ledningen vil bli et skjemmende førsteinntrykk for reisende på RV60, og negativt i forhold til inntrykket Verdensarvområdet vil gi. 3) Ledningen vil gå parallelt med kulturminnet ”Den trondhjemske postvei”. Stranda senterparti foreslår følgende alternativ: Ledning mellom Leivdal og Austefjorden, sjøkabel ut Voldsfjorden, gjennom Vartdalsfjorden og Storfjorden mot Ørskog.

Tronstad Grendalag vil i brev av 13.06.06 på det sterkeste avvise alt. 2.0 med følgende begrunnelse:

1. Traséen følger Rv 60 der mye av kulturjorda er og der de fleste bor. Linja vil bli en ny negativ faktor for de som ønsker å opprettholde bosetting i utkantene hvor naturen er spesielt viktig. Ei gigantlinje som krysser kulturjorda i nærføring med gårdstuna vil for alltid redusere bomiljøet og kan være dråpen som får begeret til å renne over med nedlegging/fracflytting som resultat.
2. Traséen går langs nybygd lysløype, krysser skytebane, er i nærføring med hyttefelt og verdifulle friluftsområder. Mot Hellesylt går U-dalen over i en trang V-dal der ledningen blir ekstra dominerende og skjemmende og krysser Hellesylt Bygdetun med kulturminner. Nær Hellesylt krysser linja ”Den Trondhjemske postveg” over Ljøbrekka. Hellesylt er innfallsporten til det verdsarvområdet og det må være et nasjonalt ansvar å unngå linjeføringer som vil skjemme og ødelegge det storslagne og unike landskapet.
3. Dette må ikke bli et spørsmål om sammenstilling av byggekostnader. Da må det talfestes hva den enkelte og samfunnet som helhet vil tape på redusert verdi av eiendommene, verdi av forringet bomiljø og helseskader, tap for jord- og skogbruk, turisme m.fl., i dag og i fremtiden.
4. Tronstad Grendalag mener ledningen aldri må komme med nærføring til bosetting, og at det er et nasjonalt ansvar å sørge for sjøkabel og ellers en ledning vekk fra der folk bor og arbeider.

Stryn kommune

Gry Ingvild og Jogeir M. Agjeld (gnr 119/bnr 2 – 3) uttaler i brev av 30.05.06 at de ikke er berørt av ledningen, men har erfaring med fjordspennet i Nordfjord ca. 200 meter fra deres tun. Med unntak av det visuelle er ikke fjordspennet til bry med unntak av støyen. Mer enn halvparten av årets dager er

støyfrie, men antall dager med støy er likevel høyt. På dager med moderat vind hører de en dur, andre dager en rytmisk brumming og ved kraftig vind uler ledningen. I tillegg medfører fjordspennet økt helikoptertrafikk over setra fordi fjordspennmastene vurderes som tryggeste sted å passere ledningen ved dårlig sikt. De ønsker å informere om støymomentet til mulige berørte.

Nordsida utviklingslag uttaler i mail av 18.05.06 at det er uheldig med en kraftledning over fjorden og opp på Kvalen fordi Kvalen er det viktigste utsiktspunktet på Panoramavegen og kraftledningen vil ødelegge denne opplevelsen. De er også skeptiske til alternativet langs Utvikfjellet. Alternativet bak Nakkjen og gjennom Kleberdalen mener de vil være fullstendig ødeleggende da dette er et viktig tur- og rekreasjonsområde (også med i fylkesplanen som regionalt viktig område).

Valaker og Bruland Grunneigarlag ser det i brev av 14.06.06 som lite ønskelig med alternativet Våtedalen – Byrkjelo – Utvikfjellet – Utvik - Molderheim med fjordkryssing vest av Molderheim. Det begrunnes med at store deler av traseen vil være godt synlig fra bebygde områder, fra Utvik og i lia vestover retning Molderheim. Spesielt nevnes utsikten mellom Hildaneset- Utvik og fra Nordsida (panoramavegen). De vil også nevne at traséen berører området Stordalen, der grunneierne er i dialog om frivillig vern. Skulle dette trasealternativet bli valgt ønsker de ledningen fra Utvikfjellet i skaret mellom Haninghovden og Fløtravarden (vestafor) og deretter vestover i skoggrensa eller like over denne for å unngå en skjemmende "hogstgate". Grunneierne forutsetter at utbygger gjør opp økonomisk for ulemper og verditap ledningen medfører.

Sykkylven kommune

Brunstad Grunneigarlag skriver i e-post av 14.06.06 at det er stipla en linjetrasé som krysser Brunstad og går gjennom Brunstaddalen. De ber om at dette alternativet blir tatt bort fra kartgrunnlaget i den videre behandlingen. Føring av kraftledning gjennom området vil være problematisk med tanke på snøras og steinsprang. De påpeker at området er et populært utfartsområde for friluftsliv, fjell- og fotturister sommerstid. Landskapet i utmarka og ved Brundalssætra er kulturlandskap med flere hundre års tradisjoner. Brunstadsætra er den best bevarte sæterstølen i Sykkylven, og en ledning vil ødelegge både sætermiljøet, turområdet og et av de vakreste dalførene på Rånåhalvøya/Sunnmørsalpene. De går på det sterkeste imot evt. forslag om å benytte denne traséen. De er også bekymret over at andre deler av Velledalen utgjør alternativ 1.1. De mener kraftledningen vil være forstyrrende i det vakre fjellandskapet rundt Velledalen, vil virke negativt for friluftsområdet ved Fjellsætra, ødelegge utsikt mot Sunnmørsalpene fra Myrdalen og virke negativt for turisme. De anmoder om at sjøkabel blir valgt.

Sykkylven Industri- og Næringslag og Sykkylven Næringsutvikling vurderer i brev av 15.06.06 ledningen som en nødvendig forsyningslinje på kort sikt, men også en distribusjons og uttransportlinje for fremtidig gass- og vindmøllekraft på lang sikt. De beskriver energisituasjonen i fylket og stiller spørsmål ved om situasjonen er en bevisst handling for å påvirke prisnivået i norsk energiforsyning. De påpeker at norsk kraftindustri har en betydelig inntjening og evne til å forsvare kostnader, og mener dette innebærer at en også må være villig til å kompensere de negative konsekvenser produksjon og overføringslinjer representerer visuelt, fysisk og ved båndlegging av areal. De ønsker de samfunnsmessig beste løsningene, og at en sjøkabel kanskje er den mest fornuftige løsningen i et langsiktig perspektiv.

Grebstad Grunneierlag er i brev av 15.06.06 i mot at det skal bygges enda en kraftledning i deres stølsområde. Alternativ 1.0 og 1.1 vil gå nær deres stølsområde, hvor de har to store ledninger. De skriver at de har fått SMIL midler til tiltak som er tenkt å fremme bl.a. friluftsliv og gårdsturisme.

Grunneierne på Riksheim (Gnr 36) uttaler i brev av 14.06.06 at de er direkte berørt av alt. 1.0 i området fra vannskillet mellom Megardsdalen og Riksheimdalen, og fram til fjordkryssingen over Sykkylvsfjorden. Kryssingen av Riksheimdalen vil bli svært skjemmende for hele dalføret. Riksheimdalen er en av de mest benyttede "inngangsportalene" til Rånahalvøya og Sunnmørsalpene, og blir brukt som friluft- og rekreasjonsområde av hele regionen. Riksheimmyrene er en stor sand- og grusressurs, og en ledning vil båndlegge store deler av denne. De varsler at de vil kreve full kompensasjon for ressursen dersom kraftledningen krysser området. De nevner at planlagt byggefelt i området ble skrinlagt pga ressursen. De støtter kravet fra politisk hold om utredningen av kabel.

Grunneiere og beboere på Drotninghaug (22 underskrifter) uttaler i brev av 08.06.06 at de ikke kan godta alt. 1.1, da det er plassert altfor nær bebyggelsen med tanke på mulig helsefare. Grunneierne har nylig bygd vei for skogsdrift. Den planlagte kraftledningen vil krysse veien flere ganger. Ledningen vil kunne medføre vanskeligheter ved uttak av skog ved bruk av vinsj og kraner. Grunneierne kan ikke akseptere dette. De mener ledningen vil være en stor miljøbelastning for nærmiljøet, og poengterer at de får "panoramautsikt" til ledningen og at det kjente panoramaet til Velledalen vil bli ødelagt. De mener det eneste aktuelle alternativet er å legge sjøkabel.

Brudevoll, Hole og Hjorthol Grunneigarlag viser i brev av 06.06.06 til traséalternativ 1.1, som vil berøre deres eiendommer og stølsområde i stor grad. Myrdalsstølen, som ligger midt i deres områder, vil bli omkranset på tre kanter. De mener det er uakseptabelt, da stølen og området rundt vil bli helt båndlagt og kraftledningen vil rasere et sårbart landskapsområde. Grunneierlaget har søkt om SMIL (spesielle miljøtiltak i landbruket) for å få til en bygningsplan for Myrdalsstølen. Tanken er å utforme stølen til et godt stølsområde med spesielt hensyn til historisk miljø og bosetning. Denne prosessen er i gang, og det er fremlagt flere alternativ til bygningsplan. Salg av tomter skal skje utenfor stølsområdet, nettopp hvor kraftledningen er planlagt. Dette gjør at området blir ubrukelig til denne virksomheten. De håper andre traséalternativ kan finnes eller at sjøkabel velges. De mener alt. 1.1 vil være en stor miljøbelastning for stølen og inngangspartiet til Sykkylven kommune. Vedlagt uttalelsen følger dokumentasjon av planene og informasjon fra Sætreboka.

Aure Grunneigarlag og Aure Samdrift ser det i uttalelse av 12.06.06 som uaktuelt med kraftledning gjennom Sunndalen. De skriver at dalen har et gammelt og særegent stølslandskap, med åpne beitemarker og beiteskog og med drift fra tidligere tider og frem til i dag. Stølen er knyttet til Auregarden og de fredete fornfunnene i Sykkylven sentrum, som skriver seg fra førhistorisk tid og tidlig mellomalder. Funn tyder på at det var et velutviklet samfunn på Aure allerede i jernalderen. Grunneierlaget har gjennom flere år arbeidet med vedlikehold og restaurering av kulturminnene i Sunndalen. De har felles sommerdrift og området er også brukt til jakt og rekreasjon. Grunneierlaget er imot en kraftledning gjennom dalen. De mener et slikt inngrep vil være ødeleggende, og ser en bedre løsning med sjøkabel. Verdien av kulturlandskapet og kulturmiljøet er høy, og et inngrep vil være uerstattelig.

Frank Riksheim (gnr 36/bnr 17) protesterer i brev av 12.06.06 på det kraftigste mot 420kV kraftledning som er planlagt på Riksheim, og mener den medfører ødeleggelse av et naturskjønt område, og en vesentlig forringelse av eiendommer.

Kjell Drotninghaug (gnr 30/bnr2) skriver i brev av 11.06.06 at kraftledningen bør legges i kabel (jord/sjø) i hele eller deler av strekningen, og mener det mellom Leivdal og Ørskog ligger godt til rette for dette. Han presiserer at tap av store naturverdier samt båndlegging av areal må inkluderes i regnestykket. Han poengterer at traséalternativ 1.1, med kryssing av Velledalen ved Drotninghaug, vil få store konsekvenser for dem. Ledningen vil bli liggende for nær bebyggelsen på Drotninghaug. Han har planer om å bygge et våningshus nedenfor riksveien for å unngå trafikken gjennom gårdstunet. Om kraftledningen blir utbygd som inntegnet, vil det nye huset ligge mindre enn 100 meter fra

kraftledningen. Dette mener han er altfor nært med tanke på strålingsstyrken. Han orienterer om driften på gården og planer om utleiehytter m.m. Han mener kraftledningen vil forringe verdien og utviklingsmulighetene for området.

Sykkylven Friluftssenter protesterer i uttalelse mottatt i NVE 19.06.06 på trasé 1.1 gjennom Sykkylven. De mener den foreslåtte traseen vil hindre/stoppe videre skitrekkebygging ved Sykkylven Friluftssenter på Fjellsetra mot Langfjellet. De ønsker ikke en stor kraftledning i deres utviklingsområde, og mener at Statnett må legge ledningstraseen på en slik måte at den ikke ødelegger rekreasjon, friluftsliv og fritidsområder.

Ståle Welle mener i mail av 19.06.06 at den samfunnsmessige totale kostnaden av å strekke ledningen gjennom aktuell trasè / hvordan den samfunnsmessige totalkostnaden av et slikt inngrep kan beregnes så korrekt som mulig må utredes. Welle påpeker at når verdien av denne kostnaden tillegges aktuelle trasèalternativ, oppnås reelt sammenlignbare alternativ. Hans påstand er at verdivurderingene av den samfunnsmessige totalkostnaden må utredes med utgangspunkt i dagens økonomiske og verdimeslige holdninger/verdivurderinger, og viser til at tomteprisene har eksplodert og at utmark og friområder har blitt en uvurderlig verdi. Han mener dette i praksis betyr at både verdiene som grunneierne blir kompenserte med må vurderes på nytt, men også den samfunnsmessige totalkostnaden for en bygd som blir tvunget til å avgi areal, miljøkvaliteter og naturopplevelsesverdier til en slik trasè må utredes i forhold til synlige verdier i dag, men også justert for realistisk vurdert framtidig utvikling i perioden linja vil være i bruk, samt også eventuelle kostnader med fjerning. En realistisk vurdering av denne verdien vil medføre at kommunene som ikke har et langsiktig perspektiv kanskje vil tilby seg å ta belastningen og realisere andre verdier for disse midlene. Han mener målet må være et "ta og gi regnskap" som går opp i et langt perspektiv, og at det kan vise seg at om man tar alle hensyn i betraktning vil rimeligste alternativet for samfunnet kunne være sjøkabel.

Volda kommune

Bjørkedal Grendautval uttrykker i brev av 22.05.06 motstand mot kraftlinja generelt, og mot alt. 1.0 spesielt. De mener ledningen representerer et formidabelt landskapsinngrep, som rammer store områder og setter et varig preg på landskapet. De mener kabling må benyttes i langt større grad enn tidligere, og at det er dobbeltmoral at sentrale myndigheter tillater slike store landskapsinngrep samtidig som de pålegger grunneiere/lokale aktører å foreta så små og landskapstilpassa inngrep som mulig. De meiner det er feil signal fra sentrale myndigheter at kabling bare skal benyttes unntaksvis. Gjennom de mest kritiske områdene, over fjorder og større innsjøer må det kables tross store ekstrakostnader. Hvor og hvordan kabling skal gjøres bør utredes og det bør brukes fotomontasjer slik at konsekvensene av tiltaket blir bedre visualisert og kan vurderes nærmere.

Grendautvalet har følgende merknader til trasevalget:

- Ledningen er planlagt nær de sørligste husa på Løset. De mener det er bekymringsfullt at en ikke fullt ut kjenner konsekvensene av slikt "naboskap" over tid, og at ledningen derfor må holdes så langt borte fra boliger som mulig.
- Landskapsverdiene blir sterkt reduserte. Bjørkedalen har en geologi, med store olivinforekomster, som har skapt et uvanlig landskap med rødaktig berggrunn og runde furuskogkoller. Kraftledningen er skissert på en flott rekke av koller, og vil bli svært synlig og dominerende. Linja bryter terrengfonna helt og vil stjele oppmerksomheten fra naturen.

- Ledningen vil gå nord-sør gjennom Bjørkedalen og bli svært dominerende, og i endene av dalen blir det oppstigninger på svært synlige plasser. Fjellet Keipen er et landemerke og varemerke for Bjørkedalen som vil bli skjemet av ledningen.
- Ev39 går langs traseen med to kryssinger over veien. Landskapskapsinngrepet blir derfor synlig for reisende, inkludert mange sommerturister.
- Bjørkedalen er framhevet som en naturperle og det har vært satset på turisme. Tiltaket vil ødelegge for dette.
- Produktiv skog blir sterkt berørt. Furuskogen i Bjørkedalen er av uvanlig god kvalitet, og skogen har i over 400 år vært en verdifull ressurs som grunneierne har forvalta med omtanke, primært for båtbygging. Områdene ble foreslått inkludert i barskogverneplaner på 1990-talet, men en fikk i stedet forståelse for at skogen burde forvaltes av eierne som ikke har gjennomført inngrep ødeleggende for skogens særegenhet.
- Området har kun lokalnett, noe som medfører at parallellføring eller andre saneringstiltak er uaktuelt.

De mener andre alternativ er kortere, går i terreng med eksisterende ledninger, går lenger unna boliger og hvor folk ferdes, samt utenfor produktiv skog og at alt. 1.4 / 1.5 gjennom Fladalen / Feirdalen bør være bedre alternativ enn 1.0.

Bjørkedalen skogeigarlag går i brev av 22.05.06 stekt imot trasealternativet fra Leivdal trafo og nordover på grunn av følgende:

Traseen vil gå gjennom et av deres mest produktive skogsområder. Nå skal 10% av arealene fredes (Miljøregistreringer i skog), og en kraftledning vil få store konsekvenser. Området ble trukket ut av det nasjonale barskogvernet, og en lokalitet er av NINA karakterisert som svært verneverdig. Planene vil få store konsekvenser for næringsgrunnlaget til den enkelte. De er redd for at skog som må fjernes på grunn av ledningen, vil medføre økt rasfare på E39 i rasutsatte Stigedalen. Området er overvintrings-område for hjort, distriktets eldste jaktområde og det er viktig kulturhistorie de vil bevare. Er også bekymret i forhold til turisme som flere skogeiere også satser på.

Grunneierne i Bjørkedalen (Gnr 91 Nordre Bjørkedal, 92 – Helset og 93 – Løset) (12 underskrifter) vil i uttalelse av 19.05.06 på det sterkeste avvise traséen gjennom Stigedalen og Bjørkedalen. De viser til at Stigedalsvassdraget er verna mot kraftutbygging, og mener ledningen 1) vil dominere naturbildet i den trange Stigedalen 2) være skjemmende for Bjørkedalen 3) øke snørasfaren pga ryddegata 4) vil gå gjennom verdifulle skogsområder 5) vil krysse trekkerte for sangsvaner 6) vil berøre områder med nasjonal/internasjonalt verneverdi. De påpeker at området var med i forslaget til nasjonal verneplan for barskog med status naturreservat, men pga press fra grunneierne ble det trukket ut. Området er avgjørende for næringsutviklingen i dalen, og skogeierne forvalter selv verneverdiene. De påpeker at området har hekkende bestander av sårbare og truede fuglearter og storfugl, er kjerneområde for hjort og har en spesiell geologi. De påpeker at bergartene under planlagt ledning har høyt innhold av strontium, og fra bergarten er det naturlig radioaktiv stråling. De vil ha utredet konsekvenser av dette i kombinasjon med elektromagnetiske felt.

Om Statnett likevel vil gå videre med dette alternativet må alle moment konsekvensutredes. De mener kraftledningen vil komme i konflikt med kommuneplanen for Volda og delplan for Bjørkedalen. De mener kraftledningen vil få negative konsekvenser for gjennomførte investeringer i reiselivsnæringa.

Grunn- og hytteeiere og brukere av Brundalen, Sulvassdalen, Jolgrosdalen og omliggende områder (36 underskrifter) går i brev av 8.6.2006 imot kraftledning i deres områder. De beskriver områdenes kvaliteter og at de brukes til fjell- og fisketurer og fugle- og storfugljakt. Områdene har

dype daler og høye fjell, gamle sel og hytter, nye hyttefelt med mange hytter og flere under planlegging. Brundalen pekes på som et av de mest idylliske og brukte rekreasjonsområdene de har. De mener tiltaket vil virke skjjemmende og ødeleggende, og at ledningen bør gå der det er ledninger fra før.

Rotevatn og Hoggen grunneigarlag går i brev av 11.06.06 imot traséen gjennom Rotevassdalen grunnet: 1) den vil berøre et attraktivt helårs turområde 2) ledningen vil være skjjemmende og en ulempe for alle hytte-/seleiere 3) Mulige skadevirkninger for mennesker, dyr og fugler på sikt.

Anne og Trond Ryslett (Gnr 82, bnr 1) går i brev av 14.06.06 imot den planlagte kraftledningen. De har en 132 kV ledning over eiendommen og nær våningshusene, og mener en ny ledning vil båndlegge areal og gjøre planer om næringsutvikling uaktuelle. De mener området vil bli visuelt ødelagt (ledningen vil bl.a. komme foran Heidafossen).

Vikebygda Grendautval behandlet meldingen på årsmøtet 14.06.06. Utvalget går i brev av 15.06.06 imot alternativ 1.0 mellom Haugen, gjennom Rotevassdalen og sydover. De mener ledningen vil ødelegge det trange dalføret Rotevassdalen. De peker på området som det beste stedet for familiefriluftsliv vinterstid for Volda tettsted, et etterspurt hytteutbyggingsområde og at en ryddegate vil medføre ulemper for skogsdriften. Ledningen medfører så store ulemper for eiere og brukere at andre alternativ må finnes.

Ørskog kommune

Sofie Sæter Bøe, Knut Ivar Bøe (gnr 74/Bnr 1), eier av gnr 74/bnr 2 og Randi og Kristen Sæter (gnr 74/bnr 3) protesterer i brev av 17.06.06 på ledningen som krysser Fylkesveien på Sæter i Vaksvik. De poengterer at ledningen vil gå gjennom soverommene deres og fjøset om den skal gå parallelt med de andre ledningene. De er også betenkt over helsefaren med evt. felt og orienterer om flere krefttilfeller. Vedlagt brevet følger bilder som illustrerer nærføring med eksisterende ledninger og et brev av Follestad Industriservice hvor det orienteres om at et brannalarmanlegg måtte skiftes ut med en skjermet type pga felt fra kraftledning.

Terje Osvik mener i brev av 13.06.06 at ledningen bør følge eksisterende trasé mellom Ørskog og Leivdal. Han mener videre at Herøy/Hareid og Ørsta/Volda bør forsynes med en ny 132 kV ledning fra Bryggja til Håheim via Åheim. Ørsta/Volda har også forsyning fra Leivdal via Straumshamn 60 kV som kan oppgraderes til 132 kV. Han mener ytre søre Sunnmøre og Ørsta/Volda med dette får bra forsyning og med mulighet for tilbakemating som reserve til Ålesund. Han mener dette medfører minst ulemper og minst berøring av naturarvområder samtidig som det vil gi god forsyning av området. Vedlagt uttalelsen følger et kart som viser beskrevne traséer.

Ørsta kommune

Grendalaget i Brautaset krins uttaler i brev av juni 2006 at det er massiv motstand mot kraftledningene i forhold til boliger, landskap og friluftsliv. Vedlagt uttalelsen følger en liste med **814 underskrifter** fra folk som er mot 420kV kraftledningen i Ørsta. Grendalaget kan ikke akseptere ledningen gjennom bygda og mener den helsemessige usikkerheten rundt elektromagnetiske felt, samt det estetiske er en viktig faktor til at de går imot planene.

Vebjørn Øyehaug skriver i e-post av 15.06.06 at det eneste rette er å legge kabel, fortrinnsvis i sjø. Han peker på Romedalen og Standaleidet som to av de mest besøkte friluftsområdene hvor folk kommer for å nyte den urørte naturen. Han mener den store kraftledningen vil være ødeleggende for inntrykket av naturen, og at man ikke må ta sjansen på å forringe estetikken i landskapet.

Björdal og Björdalsbakke Grunneigarlag ser i brev av 15.06.06 med bekymring på at det kan komme en kraftledning gjennom Åmdalen og Follestadalen. På grunn av usikkerhet ved risiko for helseskader er det mange som ikke ønsker å bo nær ledningen, og det vil heller ikke bli noen nyetableringer. De er redde for at skolen blir nedlagt, og de påfølgende negative konsekvensene for det sosiale livet i bygdene. De trenger og ønsker flere innbyggere, noe som blir vanskelig om kraftledningen blir lagt gjennom deres daler.

Ørsta Næringskontor uttaler i brev av 15.06.06 at søre Sunnmøre ikke trenger inn/utganger av strøm av planlagte dimensjoner. De mener en sjøløsning ikke er seriøst utredet, og at Statnetts påstander om merkostnader er lite tillitsvekkende. De mener løsningen er minst to gasskraftverk igangsatt avhengig av om CO2 rensing er avklart. Det er bekymring i distriktet for konsekvensene av planene for fauna, helse og økonomi. De mener debatten må bringes til nødvendigheten av tiltaket, og hva det får å si for dem det går ut over. De ønsker seriøse tall for merkostnader ved sjøkabel.

Åmås Grendalag protesterer i brev av 30.05.06 på at kraftledningen blir plassert slik at den passerer gjennom deres område, samt at bebyggelse i Follestadal og Åmdal blir berørt. De mener ledningen vil stå som et sår i naturomgivelsene og gjøre det mindre attraktivt å bosette seg her. De mener den eneste løsningen er å legge sjøkabel.

Åmås Grendalag skriver i uttalelse av 15.06.06 at den planlagte traseen vil gå gjennom deres område, mellom Follestadalen og Åmdalen. Kraftledningen vil gå over et mye benyttet turområde, og de tenker på om den kan medføre helsefare. Grunneiere mener ledningen vil gi følgende konsekvenser: 1) Hyttefelt i Åmskaret kan ikke realiseres 2) Videre utbygging av turistnæringen hindres og ledningen vil virke ødeleggende på det som allerede eksisterer 3) Skogdrift vil bli negativt berørt 4) Unike naturperler vil bli berørt. De vil ha en mer miljøvennlig løsning enn luftledningstraséer som f.eks sjøkabel eller i fjell. Vedlagt uttalelsen følger informasjon om elektromagnetiske felt og helse.

Myklebust Gardslag (Gnr 29/bnr 1 – 8 og 11 – 15 - 15 underskrifter) har i brev av 14.06.06 følgende synspunkter:

De ber om at en får fram ny kunnskap om helsefare vedrørende magnetfelts skadevirkninger på folks helse der det er flere ledninger. De synes det er skremmende å tenke på at gårdene på Myklebust kan bli liggende mellom to kraftledninger.

De påpeker at ledningen vil gi fra seg støy, og er bekymret for at dette kan forringe livskvaliteten.

For skogdrift og næring vil traseen ødelegge store områder med skog/plantefelt.

Traseen vil ødelegge utsikten fra Myklebustsætra og planene om nye hytter i området. Eksisterende hyttetun vil også bli påvirket pga nærføring. Den verneverdige stølen Sætrevollen vil bli skjemet av ledningen.

Gardslaget ser helst at det blir lagt sjøkabel, og poengterer at de ikke vil ha en 420kV kraftledning gjennom deres dal og sæterdal.

Vatne Grunneierlag skriver i brev av 11.06.06 at de er berørt av alternativ 1.3, gjennom Vatnedalen og forbi bebyggelsen på Vatne. De vil i utgangspunktet avvise en linjeføring gjennom området, og mener en sjøkabel er det eneste alternativet som vil medføre minimale ulemper for alle.

Vatne og Vatnedalen er et område som til nå har vært uberørt, med rikt dyre- og fugleliv. En kraftledning gjennom området vil ødelegge mye av landskapet. De frykter også de helsemessige konsekvensene, og er skeptiske til båndleggingen av området rundt ledningen med tanke på utvikling

av området (drift av utmark og eventuell hytteutbygging). Om alternativ 1.3 blir vurdert, ber de om at kraftledningen plasseres lengst mulig vekk fra hus.

Follestad Ungdomslag og Idrettslag kommer med følgende uttalelse i brev av mai 2006:

420kV ledningen vil bli den tredje som går gjennom dalen innenfor en bredde på ca 500 meter. De lurte på om magnetfeltnivået vil stige i området, og om det vil være helsemessig forsvarlig å bo i dalen. De skriver at dersom en inkluderer areal med magnetfelt over 0,4 μ T, vil 1.440.000 m² av dalen være et risikoområde, dvs at 10 % av arealet i dalen vil bli ubeboelig. De skriver at 69 husstander i Follestadalen vil bli utsatt for nærføring og elektromagnetiske felt.

De påpeker videre at ledningen vil gå gjennom nasjonalt viktige friluftsområder. Laget går sterkt imot en kraftledning gjennom dalen og støtter andre berørte kommuner. De oppfordrer til at man anstrenger seg for å finne midler til å legge en sjøkabel.

Follestad Gardslag (Gnr 30/bnr 2,3,4,7,9,11,12 – 34 underskrifter) har i brev av 04.05.06 følgende merknader:

Det er uaktuelt å godta et trasévalg rett bak eksisterende boliger, hvor det også kan utvikles boliger og utleiehytter. De påpeker den store strålefare med kraftledningen.

Ledningstraseen vil båndlegge mulige utleiehytter/vanlig hyttebygging/stølsutvikling, og det vil få erstatningsmessige konsekvenser. De skriver også at skogsdrifta vil bli redusert.

De aksepterer ikke at kraftledningen blir lagt til Romedalen hvor de har beite- og seterrett. Rekreasjons/tur- og opplevelsesdalen er et av de få uberørte naturområdene som nærområdet kan tilby.

De mener kraftkrisen må løses med alternative energikilder, sjøkabel eller ved å bore i fjell kombinert med jordkabel.

Follestaddal Bondelag mener i brev av 02.06.06 at kraftledningen har liten betydning for selve jordbruket, men vil være av stor negativ betydning for bebyggelse, skogdrift, utmarksnæring og naturen. De mener Follestaddalen er nok belastet fra før, og med en ledning til blir de formelig innmurt og får store areal båndlagt. Det er brukt store ressurser på skogsvoger og skogsskjøtsel for å kunne forvalte og utnytte skogen i dalen. En kraftledning vil redusere verdien, vil gjøre skogsdrift og annen næringsvirksomhet vanskelig og såret i skogen vil bli skjemmende.

Ved strømstyrke på 800 A vil man innenfor en avstand på 80 meter fra midtfase overstige 0,4 μ T. Det kan tenkes at man i fremtiden vil øke strømstyrken, og bondelaget spør hva avstanden blir fra midtfase ved f.eks 1600 A, med tanke på 0,4 μ T grensen. De påpeker videre at ledningen vil ødelegge for folketilvekst i dalen, og utarme bosetting. Forslaget til trasé vil skape usikkerhet og forsinke eller stoppe utbyggingen i Grøthaugen.

De konkluderer med at det ikke er plass for en ny kraftledning gjennom Follestaddalen. Det er for mange ulemper, og store arealer blir båndlagt. De ber om at andre alternativ som alternativ 2.0 eller at sjøkabel blir valgt.

Nordre Vartdal Ungesnit har i uttalelse av 07.06.06 synspunkter til planlagt trasé fra Leivdal gjennom Ørsta/Volda til Ørskog. De mener tiltaket har vesentlige konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn. Ledningen blir synlig og dominerende over store avstander, og vil redusere opplevelsesverdiene vesentlig. Dette vil ha negative konsekvenser for bomiljø og turisme. De mener det vil bli vanskelig å kamuflere mastene, og anmoder om å finne alternative løsninger, samt at en vurderer helsekonsekvensene av ledningen med tanke på stråling/magnetfelt. De mener Sunnmørsalpene er verdt de milliardene det vil koste å legge en sjøkabel.

Hovdenakk Grunneigarlag skriver i brev av 12.06.06 at de har stor forståelse for utvidelse av eksisterende nett, men innvendinger mot traséalternativene gjennom Ørsta. 29 personer har skrevet under på følgende: ”Grunneigarane i Hovdenakk er i mot ei 420 kV krafteleidning gjennom Ørsta og gjennom Åmdalen”. De har følgende merknader:

Kraftledningen vil medføre nærføring i grenda Hovdenakk. Når det gjelder elektromagnetiske felt vet en at det er en økning av krefttilfeller der en bor nær slike ledninger.

Grunneierne på Hovdenakk er med i reguleringsplanen for hyttefelt på Bondalseidet, og noe av feltet kommer i konflikt med forslag til trasévalg.

Ørsta Skisenter ligger på Hovdenakks grunn, og her er det stor utfart både vinter og sommer. Et av traséene kommer i konflikt med turløypa fra Åmskaret.

Hovdenakk grunneigarlag går sterkt imot planene gjennom Ørsta og spesielt alternativet forbi Åmskaret, Hovdenakk og mot Aldalen.

Nordre Vartdal Bygdeutvalg er i uttalelse av 08.06.06 sterkt imot en kraftledning i Romedalen over Barstads karet og Barstaddalen til Hjørundfjorden fordi det er et av de fineste turområdene i Sunnmørsfjellene, og innfallsporten til Molladalen, Ramoen – Fosen og Sunnmørsalpene. De påpeker at dette er turområdet for folk fra hele Sunnmøre. Utvalget mener en slik dominerende kraftledning vil virke svært skjemmende i et unikt turområde.

Bjørke Grendalag går i brev av 09.06.06 ut ifra at traséen gjennom Skjåstaddalen, over Bjørke, Leira, videre til Viddal og framover Viddalsdalen, ikke er aktuell siden Statnett ikke har meldt denne. De vil likevel påpeke hva en slik trasé medfører. Området er skredutsatt, og risikoen for at kraftledningen blir truffet er stor. Rasstengte veier inn til området og i bygda kan gjøre vedlikehold og reparasjoner av ledningen vanskelig. På grunn av denne rasfaren er store deler av bygda båndlagt. En kraftledning med byggeforbudssonene, vil gjøre oppføring av nye bygg vanskelig. Om mastestolpene skal plasseres trygt med tanke på ras, vil dette komme i konflikt med de få områdene de kan bygge på. Skjåstaddalen er en smal u-dal, med bredde på 350 – 400 meter, og en kraftledning vil være svært dominerende og ødeleggende i dette landskapet. På grunn av varierende dybde i Storefjorden – Hjørundfjorden, mener de legging av sjøkabel vil bli svært vanskelig. De ber om at kraftledning i luftspenn eller kabel over Bjørke blir sett bort ifra i den videre planleggingen.

Øy Gardslag har i brev av 12.06.06 merknader til alternativ 1.0 og 1.2 gjennom Follestaddalen. De mener kraftledningen vil ha stor negativ betydning for bebyggelse, skogsdrift, utmarksnæring og naturen rundt. De er spesielt engstelige for de helsemessige konsekvensene. De mener Follestaddalen er nok belastet med en 132kV ledning i snart 50 år. De har brukt mye ressurser på skogsforvaltning, og en ny ledning vil båndlegge areal og redusere verdien av skogen. Traseen vil bli 70 – 80 meter bred om ledningen skal gå parallelt med eksisterende. Dette vil medføre problemer for skogsdrift og annen næringsvirksomhet, da man ikke kan arbeide nærmere enn 30 meter fra kraftledningen med kraner, vinsjer m.m. Laget er også bekymret med tanke på magnetfelt, og mener ledningens kapasitet på sikt vil bli utnyttet full ut. De stiller spørsmål ved grensen på 0,4µT, og viser til et skriv fra HOD-NOU, som omtaler en økt fare for leukemi hos barn ved 0,2µT. De krever en konsekvensanalyse med tanke på hva det kan medføre for helsen å leve mellom flere kraftledninger.

De mener det er uansvarlig å legge ledningen langs bebyggelse på østsiden av dalen der de fleste bor og der boligbygging er aktuelt. I utmarka til Øy er det mange hytter, hyttetomter og et stort regulert hyttefelt som er planlagt utbygd til utleiehytter i år. Muligheten for utvikling i hyttemarkedet vil bli sterkt forringet, da den flotte naturen blir forsøpelt. Dette vil også få konsekvenser for skogsfugl, og muligens for hjort. De påpeker at Ørsta er en av landets største hjortekommuner. De mener ingen pris

er for høy til å spare disse unike naturområdene. De spør om interferens mellom ledninger har betydning for mobiltelefondekningen på Øy, samt atmosfæriske forstyrrelser for radio- og fjernsynssignal. De spør også om det vil bli støyplager. De mener at en ny ledning, høyt over utmarksgarden, vil bli eksponert for orkankrefter, og viser til ødeleggelsene fra nyttårsorkanen i 1992. Videre mener de ledningen en del steder vil være utsatt for steinsprang og snøras.

Øy Gardslag har følgende krav til utredninger:

Helsemessige konsekvenser av å leve mellom magnetfeltene til flere store kraftledninger.

Hva en utbygging av ny stor kraftledning parallelt med 132kV ledningen, med tilhørende bred uthogd trasé vil ha å si for hjortebestanden, storfugl og annet vilt.

Utredning av det samfunnsøkonomiske perspektivet. Kan slik rasering av naturområder forsvares? Hva om behovet ikke er så stort? Statkraftkontraktene går ut i 2011, og de har vanskelig for å se at staten vil gå inn å subsidiere kraftprisen med 20 øre/kwh. Vil Island og ESA finne seg i en slik subsidiering?

De har følgende forslag til løsninger som de mener er bedre enn 1.0 og 1.2:

Sjøkabel på hele strekningen, eventuelt med avtapping sør om Florø, vil spare mange verdifulle naturområder for fremtiden.

Jordkabel under planlagt stamvei.

Kombiner jordkabel med legging av gassrør slik at vi kan nyttiggjøre oss av denne ressursen i Norge.

Unngå bebygde områder i størst mulig grad.

De konkluderer med at det ikke er plass til en ny kraftledning gjennom Follestaddalen. De kommer ikke til å akseptere en ledning, og ber om at andre alternativ som 2.0 eller sjøkabel.

Volda/Ørsta Skogeierlag skriver i sin høringsuttalelse av xx.06.06 at skogeierlaget dekker kommunene Volda og Ørsta, bortsett fra Bjørkedalen i Volda kommune. Begge alternative kraftledningstraseer vil gjøre ubotelig skade i det til dels høyproduktive skogsområde.

Kraftledningen vil bli visuelt dominerende i landskapet, og de vil støtte kravet om en kabling av kraftledningen. For båndleggingen av skog- og utmarksareal en slik ledning medfører, samt forringelse av driftssituasjon, vil dette være helt ødeleggende for skogbruket i kommunene. De ber om at traseene blir flyttet i langt større grad utenfor de produktive skogsarealene. Dette gjelder traseen mellom Aldalen/Vatnedalen, Vatne/Hovdnakken, og ikke minst den store båndleggingen av høyproduktiv skog på Moene/Follestaddalen. Den alternative traseen over Vadsteindalen/Rotevassetra/Krøvelen/Haugen vil også båndlegge store skogsareal.

For skogeierne ligger det store verdier i potensiell bruk av skog- og utmarksareal til fritidsformål. Et stort inngrep som det her er snakk om vil forringe slik aktivitet. De ber om en nær dialog med Statnett om linjevalg (trasévalg?) om det blir luftspenn i deres kommuner. Dette er viktig for å unngå ubøtelig skade for skogbruks- og utmarksinteressene. En må forsøke å legge traseene på uproduktiv mark, og utenfor areal som har stor interesse for friluftsliv, seterdrift og hytteutbygging.

Follestad Bygdekvinnelag fortviler i brev av 15.06.06 over trasévalget, hvor ledningen skal gå gjennom bebyggelse og flott natur. For Follestaddalen vil dette medføre store negative konsekvenser for skogbruk og for eksisterende og planlagte hyttefelt på Myrane, Myklebustsetra og Standaleidet. De påpeker at de allerede har to ledninger, og at den nye vil vises gjennom hele dalen og medføre en stor

og visuell forsøpling. De er redde for hva en slik ledning vil medføre av helse og stråleskader. Pga fonnfare kan en ikke bygge hus hvor som helst i dalen, og kraftledningen er lagt på den tryggeste siden. De stiller derfor spørsmål ved hvor de unge skal få bygge. De vil ha en kabelløsning i sjø og fjell for å unngå skjemmende naturinngrep og bekymringer.

Follestaddal Hornmusikk går i brev av 15.06.06 sterkt imot planene om ny 420kV kraftledning gjennom Follestaddalen. En stor kraftledning vil være med på å hindre oppføring av nye hus i hele dalen, og dette vil på sikt være med på å utarme bosetningen i dalen. Follestad Hornmusikk har eksistert i over 60 år, og venter stadig nyrekruttering til korpset. Dersom ledningen kommer vil færre flytte dit og bygge hus og grunnlaget for korpset og andre frivillige lag og organisasjoner vil forsvinne. De helsemessige konsekvensene er fryktet, spesielt siden de har flere kraftledninger gjennom den trange dalen. De krever at kraftledningen legges et annet sted enn gjennom Follestaddalen.

Vatne Fordyringslag skriver i brev av 13.06.06 at de er berørt av alternativ 1.3 gjennom Vatnedalen og forbi boligene på Vatne. Kraftledningen vil føre til store ulemper med tanke på driften av jord og skog, og vil være visuelt skjemmende i en uberørt natur. Det er mange usikre momenter når det gjelder helsemessige konsekvenser, og de ser med uro på å skulle bo og arbeide i nærheten av en slik ledning. En linjeføring vil rasere naturen, skape varige sår og i neste omgang være et hinder for utvikling av området. Laget protesterer mot planene og traséalternativ 1.3. De mener man må ta sikte på å legge sjøkabel eller ta i bruk andre alternative energikilder.

Ivar Bjørkedal (12 underskrifter) uttaler i brev av 16.06.06 at Åmdalen er et belastet område når det gjelder ledningstraseer. Han mener det visuelle metningspunktet er nådd. Alt. 1.0 gjennom Åmbakkene er planlagt gjennom en "liten" åpning på ca 90 – 100 meter i boligområdet. Med en slik plassering vil det bli stilt krav om innløsning av 8 – 10 eiendommer pga magnetfelt fra kraftledningen. Isolert sett ville kabelføring av kraftledningen vært et alternativ under forutsetning av at også eksisterende 132kV ledningen kables, slik at de blir de kvitt litt av den visuelle forsøplingen.

Ørsta Senterparti skriver i høringsuttalelse av 16.06.06 at ledningen vil berøre Åmdalen, Follestaddalen, Romedalen, Barstadvik, Hjørundfjorden, Standaleidet og Myklebustsetra. Boliger i 14 områder vil bli utsatt for nærføring. De mener det er uaktuelt med luftledning gjennom Ørsta og Volda, og krever kabel. Legging av sjøkabel vil gi en kortere prosess, og dermed en mulighet til at forbindelsen kan stå ferdig til det ventede kraftunderskuddet. De mener det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å legge kabel fordi da man unngår hindringer for husbygging på bygdene, ødeleggelse av hytteområder, hindringer for næringsutvikling og ødeleggelse av naturen.

Ørsta – Volda Venstre mener i brev av 07.06.06 ledningens store dimensjoner, både for fysiske mål og overføring av elektrisk energi, fører til svært uheldige virkninger på en rekke områder i Ørsta og Volda. Dette gjelder for bomiljø, natur- og kulturlandskap, næringsvirksomhet, visuelt inntrykk og mulige helseskader. På bakgrunn av dette ber de om en sjøkabel mellom Ørskog og Fardal.

Ørsta Reiselivslag er i e-post av 18.06.06 urolige over planene og mener dette kommer i stor konflikt med deres satsning på reiseliv. De mener ledningen vil føre til visuell forsøpling og vil være det mest katastrofale naturinngrepet i nyere historie. De mener planene kommer i konflikt med Innovasjon Norge Reiselivs strategier på nasjonalt plan. Innovasjon Norge har gjennomført et omfattende arbeid med å revidere merkevarestrategien for Norge som turistmål, og turistmerkevaren er "Friskhet". Norge skal bli "the land of freshness", og i det landet har de ikke kraftledninger av denne størrelsen.

Hjørundfjorden Bygdemobilisering har i brev av 07.06.06 merknader til alternativ 1.0 og 1.2 ved kryssing av Hjørundfjorden og føringen mot Kolåsen i Ørsta kommune. De vil rette søkelyset på

Hjørundfjorden som et verdifullt landskapsrom, et begrep de vil definere som et spesielt utredningstema. Et landskapsrom er en avgrenset del av et landskap, en utsikt, en opplevelse av en landskapsdel. Hjørundfjorden har stor verdi som inntektsgrunnlag for turisme/reiseliv, og er også et rekreasjonsområde. De mener alternativ 1.2 med fjordkryssing og linjeføring langs vestsiden av fjorden, vil være et stort inngrep. Alternativet 1.0 vil også være et stort inngrep, da det går i nesten urørte fjellområder forbi Molladalen og ned Romedalen. De håper at disse verdiene blir dekket av tema i en helhetsvurdering innenfor begrepet "landskapsrom". De håper at det lykkes å veie fordeler og ulemper slik at den minst uheldige traseen blir valgt.

Anne Kongsgaarden Vartdal og Andreas Vartdal skriver i brev av 09.06.06 at de er kjent med verdiene i Romedalen, og vet hva som blir ødelagt med en kraftledning (alt. 1.0) gjennom området.

- Storslått natur på et begrenset område.
- Lett, gjestmildt terreng og alpint, storslått, vilt, forrevet tindelandskap.
- Høydeforskjellene gjør terrenget avskjermet og "sivilisasjonsfjernt".
- Nasjonalt (og internasjonalt) kjente naturperler: Molladalen, Kolåstinden, Ramoen (Jønshorn) og Lisjedalen (Ekkodalen til Dei Nynorske Festspela)
- Mer uoppdagede perler: Romedalen, Barstaddalen, Klovetinden, Barstadfossen, Vollefjellet og Skarbødalen.
- Området er tilnærmet urørt av menneskelige inngrep.

Vedlagt uttalelsen følger flere bilder som viser områdets kvaliteter.

Øyvind Myklebust skriver i e-post av 30.04.06 at det ikke er rett at folk som bor i disse områdene skal ofres for at det er behov for kraft nord i fylket. Et godt alternativ, som vil gi null inngrep, er en kabel i jord eller sjø og prisen det vil koste er mye lavere enn prisen samfunnet må betale for en kraftledning.

Anette Katrin og Jan-Ludvig Myklebust uttaler i brev av 14.06.06 at de allerede har to ledninger gjennom dalen, som ikke er bred. Det er i hovedsak ovenfor dagens boliger i Follestadalen det kan være aktuelt å bygge hus, da andre siden av dalen er rasutsatt. De har planer om å bygge hus på gården, men planlagt ledningstrasé vil ødelegge for nybygging av boliger på østsiden fordi de vil komme innenfor 70 meters grensen (0,4 mikrot Tesla). De mener dalen vil bli avfolket på sikt og at en trasé lenger opp i skogen eller på fjellet medfører store miljøødeleggelser. Området er verdifullt i både lokal, nasjonal og etter hvert internasjonal sammenheng. De mener Sunnmørsalpene vil bli rasert ledningen og at alternativ gjennom Hornindal og Stranda eller kabel forbi Ørsta og Volda må velges.

Advokatene Skaar og Hatlebrekke v/ Børge Hatlebrekke, fremsetter i brev av 14.06.06 merknader på vegne av grunneierlag i Follestad (Follestaddal, Grendalag, Romedalsvegen, Øy Gardslag, Fyldal og Langstøyl Gardslag).

En 420 kV ledning over Kolåshalvøya vil etter deres oppfatning medføre til dels stor skade for helse- og miljø- og næringslivsmessige forhold. Kraftledningen vil berøre planlagte og regulerte planer for utbygging av næringsinteresser og hyttefelt for salg. Ledningen vil redusere den miljømessige opplevelsen for friluftsliv og rekreasjon. De påpeker at det ikke er satt en pris på miljøulempene ved anlegget, og at disse antas å ville kunne bli særdeles høye pga rekreasjons- og friluftslivsinteresser for innbyggere i Ørsta kommune og Sunnmørsregionen. Området kan tilby unike opplevelser i tilnærmet uberørt natur. Nasjonale og internasjonale tilreisende har de siste årene anvendt halvøya til ferie og opplevelsesturer noe den sterke vekst med besøkende til Standalhytta underbygger. Aalesunds Skiklub

opplyser at mer enn 4000 mennesker besøker hytta årlig. Det anmodes på det sterkeste at alternative traseløsninger vurderes. Foreslått trase gjennom dalen vil klart ha negative virkninger på både landskap, kulturminner og miljø, friluftsliv og naturmiljø samt landbruket, da det fra før er to kraftlinjer der. En bevaring av Romedalen som et inngreps fritt naturområde er ikke bare et nasjonalt satsingsområde. Statsnetts trasé vil redusere et allerede utbygd område gjennom eksisterende 132 kV linje. Eksisterende og fremtidig bebyggelse vil kunne bli kraftig redusert. Usikkerhetsmomentet mht elektromagnetiske felt rundt eksisterende og planlagt linje bør vektlegges. En utbygging gjennom Follestadalen vil ytterligere redusere muligheten for senere trygg helsemessig utbygging til boligformål. En utbygging av ledningen gjennom Follestadalen vil være svært uheldig og ikke ønskelig.

De ber om utredning av helse- og miljømessige forhold, og peker spesielt på støy og elektromagnetiske felt. De anmoder om å få utredet hva som kan bli det maksimale elektromagnetiske felt som kan oppstå i dalen, og at en da inkluderer felt fra eksisterende ledninger. De mener kraftkrisa må løses med alternative energikilder og sjøkabel fra Sogn til Sunnmøre. Om ikke må alternativ gjennom Stranda vurderes, og de mener en trasé over Langfjella, Velledalen og mellom Holetindane og Tuvegga og over Strandadalen medfører mindre inngrep. De mener kostnader tilknyttet miljø, reiseliv og erstatning til grunneiere og brukere må utredes.

116 personer har i april/mai 2006 skrevet under på følgende:

”Vi protesterer mot at 420kV - ledning Ørskog – Fardal blir lagt gjennom viktige friluftsområder og satsingsområder for turisme i bygdene, fjellområda og fjordane våre.

Dersom Alt. 1 blir gjennomført vil det få store øydeleggande konsekvensar, som til dømes:

Innfallsporten til Molladalen, ein av dei villaste og vakraste fjelldalane i Norge, blir øydelagd.

Andre viktige og til nå urørde rekreasjonsområde, t.d. Romedalen, Barstaddalen og Standaleidet blir utskjemde.

Hjørundfjorden, eit satsingsområde for turisme i vårt distrikt, vil bli ubrukeleg som turismål med denne skjemmaende kraftlina langs fjorden.

Fleire vakre sætrar, hyttefelt og fine kulturområde vil få linetraséen gjennom, eller like ved seg, og vil difor bli sterkt forringa. Dette gjeld Melbøsætra, Barstadsætra, Gamlestøylen m.fl.

Vi går sterkt imot gjennomføringa av alt. 1 gjennom Ørsta kommune, i planane for kraftline Ørskog – Leivdal!”

4 Vurdering

På bakgrunn av meldingen med forslag til utredningsprogram, innkomne merknader og egne vurderinger, har NVE utformet et utredningsprogram for den planlagte 420 kV kraftledningen mellom Fardal transformatorstasjon og Ørskog transformatorstasjon.

Et utredningsprogram skal inneholde de punkter som er listet opp i vedlegg II i forskriften, men skal avgrenses til forhold som er vesentlige i forhold til miljø, naturressurser og samfunn. Konsekvensutredningen skal fokusere på det som er beslutningsrelevant. I stedet for kolonne B i vedlegg II som omtaler konsekvenser for natur, miljø og samfunn, spesifiserer NVE nærmere hva som skal utredes. Utredningskravene i vedlegg II vil variere mellom ulike tiltak, og NVE avgjør hvilke temaer som er beslutningsrelevante for de anleggene som planlegges.

Utredningsprogrammet er tematisk oppdelt, og omtaler både problemstillinger som skal belyses og fremgangsmåte. NVE mener at konsekvensutredningen vil gi et godt grunnlag for å ta beslutning om anlegget skal bygges eller ikke, og eventuelt hvilken trasé som samlet gir minst negative virkninger for natur, miljø og samfunn.

Utkast til endelig utredningsprogram er forelagt Miljøverndepartementet i tråd med forskriften. Departementet ber i brev av 26.09.06 om at det gjøres noen presiseringer av kravene i utredningsprogrammet. Det gjelder tilknytning av eventuell sjøkabel ut Hyenfjorden og standplasser for visualisering. Utkastet er også sendt til alle berørte kommuner slik at de skulle få en mulighet til å sjekke at deres synspunkter er ivaretatt i utredningsprogrammet.

4.1 Anmodning om å ta ut traséer

Statnett SF la i meldingen frem en rekke alternative traséer for fremføring av den omsøkte ledningen. I forbindelse med høringen av meldingen, oppfordret NVE høringspartene til å komme med innspill på eventuelle traséer som ikke var tatt med, men som burde vurderes, og på traséer som kan fjernes fordi det finnes bedre traséløsninger. NVE har mottatt en rekke slike innspill. Når det gjelder traséer som bør vurderes i tillegg til de foreslåtte traséene i meldingen, se neste avsnitt.

På bakgrunn av skriftlige innspill, innspill på møter med de berørte kommunene og befarings av området, vil NVE allerede nå anmode Statnett SF om å frafalle noen av de traséene som ble lagt frem i meldingen. Hovedbegrunnelsen for dette er at det åpenbart finnes bedre traséalternativer på samme strekning. Vi ber om at følgende traséer tas ut av planene og ikke utredes videre:

Flora og Bremanger kommuner: NVE ber om at alternativ 1.12 som krysser Norddal tas ut av planene. Bremanger kommune mener at konsekvensene ved denne løsningen er uakseptable. Dette alternativet planlegges gjennom viktige rekreasjons- og friluftsområder.

Gloppen kommune: Vi ber også om at alternativ 3.10 langs Gloppenfjorden med kryssing av Hyenfjorden, legges bort. Denne traséen vil være eksponert i et tett befolket område rundt Sandane, krysse fjorden to ganger og det finnes åpenbart traséer hvor konfliktnivået vil være lavere. NVE vil også be Statnett om å frafalle alternativ 2.0 ved passering av Eimhjellen da denne traséen vil være visuelt eksponert både fra bebyggelsen og i det åpne landskapsrommet ved Storfjorden.

Naustdal og Gloppen kommuner: NVE anmoder om at alternativ 3.0 gjennom foreslått Naustdal-Gjengedal landskapsvernområde frafalles. Dette er et stort inngrepsfritt område med dokumenterte vernekvaliteter som ligger til sluttbehandling i Miljøverndepartementet. NVE legger i denne sammenheng vekt på at kryssing av foreslåtte Naustdal-Gjengedal landskapsvernområde er planlagt midt gjennom verneområdet, mens kryssing av foreslåtte Ålfoten landskapsvernområde i mindre grad vil berøre det foreslåtte verneområdet. Synligheten av ledningen vil være vesentlig større ved kryssing av landskapet i Naustdal-Gjengedal området enn Ålfotbreområdet.

Jølste kommune: Alternativ 4.0 på sørsiden av Jølstravatnet. NVE mener at passeringen av Skei og videreføring mot Klagegg er mindre gunstig i forhold til bebyggelse og landskapsestetikk, enn å holde traseen på nordsiden hele veien.

Jølster, Gloppen og Eid kommuner: NVE vil også anmode om at alternativ 4.10 gjennom Votedalen og forbi Byrkjelo bortfaller da ledningen antas å ha stor visuell effekt i Votedalen og vil passere nær bebyggelsen ved Egge.

Eid kommune: NVE ber om at alternativ 1.5 på østsiden av Fladalen tas ut av planene etter kommunens ønske. Eid kommune begrunner dette med at alternativet krysser over eksisterende hytter

uten å gi en bedre linjeføring inn mot Leivdal enn alternativet. Alternativ 1.5 berører viktige friluftsområder.

Hornindal kommune: NVE anmoder om at alternativ 2.2 frafalles. Dette alternativet vil komme i direkte konflikt med byggeområder for fritidsbebyggelse i reguleringsplan for Hornindal skisenter. Alternativ 2.2 ligger nærmere bebyggelsen og vil også bli mer synlig fra tettstedet Grodås enn alternativ 2.0. Statnett skriver i brev av 19.05.06 til Hornindal kommune, at alternativ 2.0 vil kunne la seg tilpasse skianlegget slik planene nå foreligger.

Volda kommune: NVE anmoder om at alternativ 1.0 Leivdal – Neshornet tas ut av planene. Volda kommune mener alternativet vil medføre uakseptable konsekvenser, og krever at alternativet tas ut. NVE har vektlagt at alternativ 1.4 gir parallellføring med eksisterende ledning, mens alternativ 1.0 vil gå i et område som delvis er uberørt av denne type tiltak. Ledningen vil krysse flere viktige områder for biologisk mangfold, berører verdifull produktiv furuskog og berører friluftsinnteresser.

Volda og Ørsta kommuner: NVE ber om at alternativ 1.0 på strekningen Neshornet – Haugen – Follestaddalen (til det punktet hvor alternativ 1.0 og 1.3 møtes) utelates. Statnett har i møte med NVE den 29. august 2006 orientert om at det ikke er tilstrekkelig plass til et nytt fjordspenn parallelt med eksisterende ved passering Austefjorden. Ved Haugen vil ledningen bli visuelt eksponert i landskapet og komme nært opp til bebyggelsen.

4.2 Supplering og presisering av utredningskrav til Statnetts foreslåtte utredningsprogram

NVE har tatt utgangspunkt i forslag til utredningsprogram som Statnett SF la frem i sin melding. Temaer/spesifiseringer som ikke er omfattet av forslaget i meldingen, men som NVE vil kreve vurderinger av, omtales under.

Traséalternativ

Det er satt frem ønsker om at Statnett ser på trasejusteringer og alternative traséer i flere områder. NVE mener det er hensiktsmessig at flere av disse vurderes og vil ta med krav om dette som en del av utredningsprogrammet.

Det er kun tre helt nye traséer som NVE ber Statnett om å utrede. Den ene er ett alternativ til 1.0 gjennom Gaular kommune som går lenger vest i kommunen enn foreslått i meldingen og krysser Viksdalsvatnet. Den andre er å ta inn en kombinasjonsløsning av alternativ 1.0 og alternativ 2.0 på strekningen fra Naustdal til Straumsbotn i Gloppen kommune. Det tredje er et alternativ til 2.0 på strekningen fra Synnylven til Emdalen i Stranda kommune. I tillegg ber vi om en rekke mindre justeringer av traséen utredes slik at NVE og berørte instanser kan vurdere konsekvensene av de ulike løsningene. De traséjusteringene/alternativene som er aktuelle, må utredes på linje med de traséene som er lagt frem i meldingen. Vurderte løsninger som ikke er aktuelle, skal beskrives slik at det tydelig kommer frem hvorfor man har valgt å ikke utrede alternativet/alternativene videre.

NVE ber om følgende trasejusteringer/trasealternativer utredes på lik linje med de traséer som ble lagt frem i meldingen:

Balestrand kommune: Grunneierne på Ese har lagt frem et forslag til trasejustering ved kryssing av Esefjorden og passering av Ese og opp på fjellet. Denne traseen skal vurderes. Kryssingen av Fjærlandsfjorden lenger nord skal vurderes for å komme i større avstand til bebyggelsen på Dragseid.

Gaular kommune: Det skal utredes en alternativ trasé lenger vest i kommunen som krysser over Viksdalsvatnet omtrent midt på. Dette skal utredes som et alternativ til fremlagte alternativ 1.0 i

meldingen på strekningen fra kommunegrensen Høyanger/Gaular til Moskog. Det skal også vurderes justeringer av 1.0 og 1.21 gjennom kommunen for å komme lenger unna bebyggelse. På strekningen Eldalen-Oppedal skal det vurderes muligheter for bedre terrengtilpasning med en mellomløsning av alternativ 1.0 og 1.21.

Førde kommune: Kommunen har bedt om at man vurderer et alternativ som krysser Holsavatnet lenger sør. NVE ber om at dette vurderes. **NVE ber om at Statnett spesielt vurderer tilpasning av 1.20 forbi eksisterende og planlagt bebyggelse på Vettreidene.**

Gloppen kommune: Justering ved Romsbergvatnet skal vurderes for å øke avstanden til vannet. Muligheten for å kombinere alternativ 1.0 og alternativ 2.0 med strekningen Holtheia-Sagefossen kraftverk-Straumsbotn skal vurderes. **Det skal spesielt sees på terrengtilpasning ved passering av Skilbreidvatnet.** Muligheten for å finne en trase ned til Hyen for så å strekke en sjøkabel ut Hyenfjorden, skal kort vurderes. Alternativ 4.0 er planlagt vest for Ryssdalshornet, men flere turlag ber om at en trasé øst for Ryssdalshornet vurderes. NVE ber om at dette vurderes.

Jølster kommune: Grunneiere m. fl. har bedt om at det vurderes en trasejustering av alternativ 2.0 på strekningen Østenstad-Hjellbrekka slik at ledningen legges høyere i overkant av skoggrensen. NVE ber om at dette vurderes. Vi vil også be om at Statnett vurderer justeringer av alternativ 4.11 slik at ledningstraséen trekkes lenger bort fra Jølstravatnet.

Naustdal kommune: NVE ber om at Statnett vurderer traséjusteringer ved kryssing av Naustdal etter alternativ 1.0 for å redusere den visuelle virkningen i landskapsrommet.

Bremanger kommune: Det går en eksisterende ledning på nordsiden av Ålfoten i dag. Parallellføring med denne skal kort vurderes som et alternativ til 1.0 på sørsiden. Det må sees på muligheter for å legge om eksisterende nett slik at de samlede konsekvensene av kraftledningsnett i området blir redusert. **Det skal spesielt vurderes muligheter for å redusere de visuelle virkningene for Myklebustsetra.**

Eid kommune: Flere høringsparter har bedt om å få utredet et trasealternativ lenger vekk fra bebyggelsen på Nor og Vedvik enn traséalternativ 1.0. Traseen de ønsker å få utredet går fra Stigedal mot Åsebøyane, sørover øst for Hestefjellet og Jursteinane med kryssing av Hornindalsvatnet lenger vest enn alternativ 4.0, retning Maragjøl. Dette innebærer en mye lengre trasé, og vi kan ikke se at det er grunnlag for å utrede denne nærmere. NVE ber imidlertid Statnett vurdere en justering av alternativ 1.0 for å øke avstanden til bebyggelsen på Nor og Vedvik.

Ørsta kommune: I Follestadalen er alternativ 1.0 lagt i overkant av bebyggelsen på østsiden av dalen. Flere høringsparter har her fokusert på nærføring til bebyggelse, og at planlagt trasé reduserer muligheten for ny bebyggelse i dalen. NVE ber Statnett vurdere et nytt alternativ gjennom dalen med økt avstand til bebyggelsen.

Sykkylven kommune: Ørsta kommune har i tilrådingen til kommunestyret bedt om at parallellføring av alternativ 1.0 med eksisterende 132 kV ledning vurderes på strekningen mellom Hundeidvik og Riksem i Sykkylven vurderes. NVE ber Statnett vurdere dette alternativet. Alternativ 1.1 krysser Velledalen. NVE ber Statnett vurdere en traséløsning lenger øst for å øke avstanden til bebyggelsen på Drotningshaug.

Hornindal kommune: Det har kommet inn innspill på en trasé nord for Otterdalsskaret – Kviven – Høgenibba – Blåbredhornet. Topografien i foreslått trasé er preget av store høydeforskjeller med flere høye topper. NVE kan ikke se at dette er en bedre trasé enn den meldte alternativ 2.0. NVE ber

imidlertid om en vurdering av en trase nord for alternativ 2.0 ved passering av Otterdalen, men sør for Kviven og Høgenibba med økt avstand til bl.a. Otterdalssætra.

Stranda kommune: NVE har fått innspill om å få vurdert en trase på nordsiden av Langedalen forbi Karbø/ Langeland. Foreslått trasé legges på nordsiden av dalen fra Hornindal, videre nord for Tryggestad og holder høyden mot Ringdalen. Ledningen kan da komme langt opp og vekk fra riksveg 60, og en får høyde til å spenne seg over mot fjellet nord for Ringdal. NVE ber om at denne traséen vurderes. NVE har fått innspill om at søndre del av Strandadalen er rasutsatt med mange skred på østsiden av dalen fra Gjerde og til Herdal, og at størstedelen av vestsiden er trygg. Fra Overvoll og sørover til og med Herdal er vestsiden beskrevet som minst like rasutsatt som østsiden. NVE ber om at et traséalternativ på vestsiden av Strandadalen vurderes fra Gjerde til Overvoll.

NVE har fått innspill om å få undersøkt følgende to traséalternativ: 1. Nordsiden av Langedalen forbi Kjellstadli, Trondstad, Tryggestad inn gjennom Sunnylv- og Strandamoldskreddalen med bruk av skredmaster på utsatte steder. Videre over Samfunnsskaret bak Storhornet, deretter etter meldt trase forbi Tuvegga - men så på sørsiden av Nysærvatnet og ut gjennom Fasteindalen. Alternativ 2: Mellom Tryggestad og Tuvegga: Inn Sunnylvsmoldskreddalen og videre inn gjennom Littlemoldskreddalen mot Brevatnet. Ut gjennom Emdalsdalen oppe i siden på Kviteggja bak Heimste Nyken og over Samfunnsskaret og videre som alternativ 1. Statnett har i meldingen (s. 97) beskrevet Strandamoldskreddalen som sterkt utsatt for skred. Av hensyn til forsyningssikkerheten og Helse, Miljø og Sikkerhet under bygging og drift har de ikke meldt alternativ gjennom denne dalen. NVE ser derfor ikke grunnlag for å få utredet alternativ. 1. NVE ber imidlertid om en kort vurdering av alternativ. 2, men med tilkøpling til alternativ. 2.0 ved utløpet av Emdalsdalen.

Stordal og Sykkylven kommuner: Storfjordens venner krever at alternativ 2.1 ikke blir liggende gjennom Skotsdalen, og at traséen flyttes vest for Skotshammaren og Småhorna. NVE ber om en kort vurdering av dette.

Stordal kommune: For å øke avstanden og synligheten fra Storfjorden og Skotetgardane ber NVE om at alternativ 2.1 vurderes lagt lenger mot vest.

I tillegg til de konkrete vurderingene som må gjøres i henhold til kravene ovenfor, må Statnett vurdere alle traséer og se på mulighetene for å avbøte virkningene av ledningen. Dette gjelder spesielt i forhold til bebyggelse, men også en kontinuerlig vurdering av hvordan ledningen kan legges i landskapet for å redusere det visuelle inntrykket.

0-alternativ

Flere instanser har bedt om en beskrivelse av behovet for ledningen og en vurdering av hva som skjer hvis ledningen ikke bygges – det såkalte 0-alternativet. I forskrift om konsekvensutredninger ligger det inne ett standard krav om at 0-alternativet skal utredes.

Kabel

I de fleste høringsuttalelsene, herunder fra kommuner og fylker, fremkommer ønsker om at det skal utredes et kabelalternativ for hele eller deler av strekningen. Flere instanser krever at Statnett vurderer en løsning hvor det legges kabel ut Sognefjorden, langs kysten og inn Storfjorden. I tillegg har det kommet flere innspill om kortere kabeltraseer f.eks ut Hyenfjorden, over Nordfjorden og videre mot og utover Dalsfjorden. Ordførerne i Hornindal, Volda, Stranda, Sykkylven og varaordføreren i Ørsta har bedt om at jord- og sjøkabel utredes i området Leivdal-Ørskog.

NVE konstaterer at det er stor interesse for en utredning av sjø-/jordkabel. NVE vil derfor sette krav om at det i konsekvensutredningen legges frem en kort vurdering av mulighetene for å bruke kabel på

hele eller deler av den meldte strekningen Fardal-Ørskog. Utredningen skal beskrive tekniske, økonomiske, driftsmessige og miljømessige konsekvenser ved et slikt kraftoverføringsanlegg.

Gjeldende forvaltningsstrategi for kabel er nedfelt i St. prop. Nr. 19 (2000-2001). Denne setter rammen for NVEs konsesjonsbehandling og hvordan kabling skal vurderes på ulike spenningsnivåer. I proposisjonen står det at det kun er aktuelt med pålegg om kabling på 300/420 kV nivå i helt spesielle unntakstilfeller med særdeles sterke miljøhensyn. Hovedbegrunnelsen for denne strategien er de store investeringskostnadene knyttet til kabelanlegg på de høyeste spenningsnivåene.

Flere høringsinstanser presiserer at det er viktig at kabel utredes som et reelt alternativ og at utredningene skal være like grundige som for en luftledning. NVE vil vise til den norske kabelpolicyen referert over. NVE finner det urimelig at Statnett skal utrede flere mulige kabeltraseer fullt ut i samme detaljeringsnivå som for luftledninger, tatt i betraktning den policyen som gjelder. NVE mener at KU-programmets punkt 4 ivaretar forholdet til kabel tilstrekkelig på dette tidspunktet, og at konsekvensutredningene vil vise hvilke verdier som kan bli berørt av en eventuell luftledning. Basert på dette, kan NVE på et senere tidspunkt vurdere å komme med ytterligere krav til Statnett om utredninger av delstrekninger og detaljeringsnivå for kabelløsninger.

Sanering og rydding av eksisterende ledninger

I flere uttalelser forutsettes det at eksisterende ledninger saneres hvis den nye 420 kV ledningen kommer. Dette gjelder først og fremst eksisterende 300 kV ledning fra Fardal til Høyanger, men også andre regionalnettsledninger i blant annet Leikanger, Balestrand, Ålfotenområdet i Bremanger, Ørsta, Sykkylven og Ørskog er krevd revet hvis ny ledning bygges.

Eksisterende ledninger driftes i medhold av gyldige konsesjoner etter energiloven. NVE kan ikke gripe inn i retten til å drive en eksisterende ledning. Behovet for en enkelt overføring kan først vurderes i forbindelse med en eventuell fornyelse av konsesjonen. Statnett kan heller ikke gjøre dette dersom de ikke er eiere av aktuell ledning. Hvis sanering/rydding eventuelt skal kunne vurderes som avbøtende tiltak, må derfor Statnett inngå avtaler med regional- og lokalnetteiere.

NVE ber Statnett vurdere mulighetene for å sanere enkelte eksisterende ledninger og når det evt. kan gjennomføres. Statnett skal også vurdere effektene av å samle inngrep i områder hvor den meldte ledningen planlegges i traséer uten parallellføring med eksisterende ledninger. NVE ønsker ikke å spesifisere strekningene som skal vurderes i forhold til sanering selv om flere høringsinstanser har bedt om dette. NVE mener at det kan virke begrensende i forhold til at dette skal vurderes der det er muligheter for det.

Den eneste strekningen som er spesifisert er sanering av eksisterende 300 kV ledning fra Fardal til Høyanger på grunn av forsyningssikkerheten til Høyanger og den kraftkrevende industrien. Statnett må vurdere konsekvensene for forsyningssikkerheten i Høyanger ved eventuell sanering av eksisterende 300 kV ledning. Herunder må eventuelt behov for alternative forsyningsløsninger til Høyanger vurderes for å opprettholde tilfredsstillende forsyningssikkerhet.

Visualiseringer

Mange høringsparter er opptatt av at tiltaket skal visualiseres. I noen innspill, blant annet fra berørte kommuner, har det kommet innspill på konkrete standpunkter/miljøer/strekninger som er viktig å få visualisert. NVE mener at visualiseringer gir et godt bilde på hvordan en kraftledning vil virke i landskapet. Visualiseringene bidrar også til at berørte interesser lettere kan forstå størrelsesforholdet mellom ledningen og omgivelsene og se hvor traséen planlegges. NVE setter alltid krav om visualisering av slike tiltak, og vil også ta det inn i utredningsprogrammet for 420 kV ledningen

Ørskog-Fardal. I utredningsprogrammet vil vi spesifisere hvilke områder som skal visualiseres. Dette er i stor grad basert på de innspillene vi har fått skriftlig gjennom høringsrunden, innspill på møtene som ble arrangert i forbindelse med høringen av meldingen og egne vurderinger og erfaringer.

NVE vil be om at tiltaket visualiseres på følgende steder:

Ved kryssing av fjorder og større vann: Storfjorden, Sykkylvsfjorden, Hjørundfjorden, Austefjorden, Hornindalsvatnet, Nordfjorden, Breimsvatnet, Viksdalsvatnet, Esefjorden og Sognefjorden,

Sogndal kommune: Fardal transformatorstasjon-Øvstedalen, kryssing øverst i Øvstedalen.

Leikanger kommune: Kryssing av Njøsadal, Henjadalen, Grindsdalen og fjordspennsmastene ved Rudsstølen.

Balestrand kommune: Ved passering av Ese.

Gaular kommune: 1.0 Kryssing av Fyllingsvatnet, kryssing av Lauvavatnet etter alternativ 1.0 og 1.21.

Førde kommune: Passering av Huldefossen (hvis ledningen er synlig fra naturlig utkikspunkter til fossen), Hustuft-Vetteidene, kryssing av Åsvatnet, kryssing av Holsavatnet nordøst for Høgset, kryssing av Angedalen.

Jølster kommune: Inn og utføring Moskog transformatorstasjon, kryssing av Ålhusdalen, kryssing av Årdalsdalen, kryssing av dalen ned til Førde ved Breimsvatnet.

Gloppen kommune: 4.0 kryssing sør for Sandane, føring øst for Ryssdalshornet langs Breimsvatnet, kryssing av fv 615 vest for Solheim, 2.10 passering sør for Røyrvika, 2.0 passering av Skilbreidvatnet

Naustdal kommune: Kryssing av i Naustdal ved alternativ 1.0 og 2.0.

Flora kommune: Passering av Eikefjord, kryssing ved Storebru, kryssing av Norddalsfjorden, føring langs vei ved Haukånipa.

Bremanger kommune: 1.0 Yksnelvane-Åskåra sett fra Ålfoten, passering av Myklebustsætra, parallellføring forbi Svelgen og videreføring nordover mot Søralsvatnet, føring langs fv 614 over Myklebustfjellet.

Eid kommune: Alternativ. 1.0 sett fra Nordfjordeid, alternativ. 1.4 passering Movatnet, Alternativ. 2.0 og 4.0 ved Frislid, inn og utføring av Leivdal transformatorstasjon

Hornindal kommune: 2.0 Kryssing av rv 60 mellom Muldsvor og Raftevollen. 2.0 Kryssing av Grendadalen nord for Hjellbakkane/Engane.

Stranda kommune: 2.0 Kryssing av Fausadalen øst for Nysætervatnet, Skuravatnet-Ringstadsætra, kryssing av Strandadalen ved Øye/Myklebust, ved bebyggelsen på Furuset/Engeset, Fjørstad/Otervoll, Røyr og i Langedalen, Den Trondhjemske postvei over Ljøbrekka, passering fra Hellesylt til Strandadalen sett fra Synnylvsfjorden, Geirangerfjorden og andre viktige utsiktspunkter innenfor UNESCOs verdensarvområde, kryssing av rv 60 mot Kårbø.

Stordal kommune: 2.0 og 2.1 sett fra Stordal sentrum, Dyrkorn sentrum og Kokarsteinen.

Volda kommune: 1.3 Passering Ullalandsvatnet, 1.4 sett fra bebyggelsen i Langedalen

Ørsta kommune: 1.0 Kryssing av Barstaddalen og alt. 1.0 sett fra Molladalen, 1.0 Romedalen, 1.0 Follestaddalen, 1.2 sett fra Hjørundfjorden, 1.2 Standaldalen passering Myklebustsetra og Standaleidet.

Sykkylven kommune: 1.1 Sunndal, 1.1 kryssing av Velledalen

Ørskog kommune: 1.0/2.0 Innføring til Ørskog transformatorstasjon, 1.0 Vallbø/Nedrevollområdet, 1.0 over Gausneset sett fra Sjøholt, 2.0 Vagsvika (passering bebyggelsen på Sæter).

Synlighetskart

Det som de aller fleste er opptatt av, er den estetiske effekten kraftledningen vil ha på landskapet og i nærområdene der de bor. NVE vil derfor ta inn et krav om at det utarbeides et synlighetskart i tillegg til visualiseringer av delstrekninger. Synlighetskartet skal utformes på en slik måte at det er lett å forstå hvor ledningen er synlig fra og i hvilken grad. Analysen bør også inkludere en skriftlig del som forklarer hvordan kartet skal forstås.

Kamuflerende tiltak

Mange ønsker at Statnett SF ser på effekten av å kamuflere master/ledninger gjennom bruk av spesielle materialer og farger. NVE vil be Statnett SF om å vurdere kostnader og effekten av kamufleringstiltak generelt for denne type ledning og master. I tillegg bør det pekes på delstrekninger hvor kamuflering vil ha en god effekt.

Kulturminner

Sogn og Fjordane fylkeskommune ved Kulturminneavdelingen ber om at også forholdet til vedtaksfredede kulturminner og kulturmiljø inkluderes i utredningsprogrammet. Kulturavdelinga ber om at det gjøres en verddivurdering av kulturminnene/kulturmiljøene. Møre og Romsdal fylke ber om at avbøtende tiltak vurderes som en del av utredningen. NVE vil ta disse kravene inn i utredningsprogrammet.

Naturmiljø

Sogn og Fjordane fylkeskommune og Møre og Romsdal Fylke mener at det ikke er tilstrekkelig å basere utredningen på eksisterende informasjon, selv om det foreligger kartlegginger fra kommunene. NVE legger til grunn at Statnett i samråd med fagutredere, kritisk vurderer behovet for feltbefaringer osv på bakgrunn av eksisterende dokumentasjon. NVE tar i utredningsprogrammet høyde for at det kan være aktuelt med arbeid i felt.

Fugl

I flere uttalelser er det påpekt at ledningen kan medføre negative konsekvenser for fugl, bl.a overvintrende svaner ved vestsiden av Hornidalsvannet. NVE vil i utredningsprogrammet sette krav ang. sjeldne, sårbare eller truede arter. Det skal gjøres en vurdering av hvordan ledningen kan påvirke disse. Mulige avbøtende tiltak som kan redusere konflikter mellom tiltaket og fugl skal også vurderes.

Turisme og reiseliv

Flere høringsinstanser mener at turisme og reiseliv bør utredes som et eget tema. Flere peker også på at en slik utredning bør se på mulige økonomiske virkninger for reiselivet. NVE er enig at i det er viktig å ha fokus på reiseliv og mulige virkninger for reiselivet. NVE vil derfor at det skal gjøres en egen utredning der det spesielt ses på virkninger for reiselivet. I en slik utredning bør det vurderes om det er mulig å gjøre noen økonomiske betraktninger av virkninger for reiselivet av at det etableres en 420 kV kraftledning fra Fardal til Ørskog. Flere høringsinstanser peker på at utredninger knyttet til reiseliv må ta høyde for potensialet for næringen og ikke bare dagens situasjon. NVE finner det ikke rimelig at Statnett skal vurdere alle mulige utnyttelser av området til fremtidig naturbasert næring og reiseliv. Vi ber om at Statnett bruker eksisterende reiselivsprosjekter og eksisterende planer for

vurdering av konsekvensene. Planer eller synspunkter utover dette forutsetter vi vil bli synliggjort gjennom høring av søknad og konsekvensutredning.

NVE mener ikke at det er rimelig at Statnett skal gjennomføre taksering av alle berørte hytteområder, for å komme frem til økonomiske konsekvenser for den enkelte hytteeier. Spørsmål om eventuell kompensasjon, vurderes ikke i konsesjonsprosessen og er en prosess mellom tiltakshaver og grunneiere/rettighetshavere, etter at det eventuelt er gitt konsesjon.

Verdensarvområdet

Flere høringsparter er opptatt av konsekvenser for verdensarvområdet "Vestnorsk fjordlandskap". NVE har bedt om at konsekvenser for dette området og andre områder som er vernet eller planlagt vernet etter naturvernloven og/eller plan- og bygningsloven og vernede vassdrag skal beskrives. Det skal vurderes hvordan tiltaket eventuelt vil kunne påvirke verneformålet.

Sunnmørsalpene som eget utredningstema

Ørsta kommune mener kraftledningstrasé gjennom Sunnmørsalpane og hvilke virkninger dette vil kunne få for landskap, friluftsliv og andre miljøinteresser, samt konsekvensene for turismebasert reiselivssatsing og bosetting må bli ett eget utredningstema. NVE har satt krav om utredninger i forhold til landskap, friluftsliv, reiseliv og bebyggelse. Dette vil gi et godt utgangspunkt for å få en oversikt over konsekvensene for Sunnmørsalpene. NVE ber Statnett lage en samlet fremstilling over konsekvenser for Sunnmørsalpene på lik linje med andre områder som kan være aktuelt å vurdere under ett som for eksempel Fosseheimen.

Transformeringsstasjoner

I nærområdene rundt større transformeringsstasjoner, kan nivået av tekniske installasjoner bli vesentlig høyere enn i andre områder. Mange kraftledninger med ulikt spenningsnivå føres inn og ut av stasjonen og dette krever mye areal. NVE vil be om at nærområdene rundt aktuelle transformeringsstasjoner vurderes spesielt nøye med hensyn på arealbeslag, mulige fremtidige utvidelser, visuell effekt og nærføring. Herunder må eventuelle avbøtende tiltak beskrives.

Flere høringsparter har bedt om en utredning av alternative transformeringspunkter, og følgende punkter er nevnt: Høyanger, Åskåra, Haugenområdet. NVE ber Statnett om en vurdering av alternative transformeringspunkter.

Støy

Flere har bedt om at støy fra en 420 kV ledning utredes. NVE vil be Statnett SF om beskrive dette. Herunder bør det sees på ulike driftsforhold, vær med mer som kan påvirke støyemisjon fra ledningen. Støvvurderingene skal også gjøres for transformatorstasjonene Fardal og Ørskog og de aktuelle transformeringspunktene på strekningen.

Helse og friluftsliv

NVE har mottatt krav om utredning av evt. helsemessige konsekvenser av aktiviteter nær kraftledningen og av mulige helsemessige konsekvensene av at Hornindal mister sentrale kvaliteter ved det viktigste utfartsområdet for innbyggerne. NVE ber Statnett oppsummere eksisterende kunnskap om kraftledninger og helse, og inkludert i dette ligger også evt. helsemessige konsekvenser av aktivitet nær en kraftledning. NVE har også satt krav om en vurdering av hvordan tiltaket vil påvirke dagens bruk av bl.a. friluftsområder.

Det er også satt fram krav om at Statnett må inkludere magnetfelt fra eksisterende ledninger der den meldte ledningen parallellføres med eksisterende ledninger. Dersom et magnetfelt fra en eksisterende ledning kan påvirke nivået på det magnetiske feltet fra den meldte ledningen må Statnett ta hensyn til dette i kartleggingen.

Fellesføring

Fellesføring av ledninger betyr at to ledninger med samme eller forskjellig spenningsnivå, føres frem på samme masterekke. Flere kommuner og andre instanser har bedt Statnett SF om å vurdere fellesføring av den nye ledningen og eksisterende 132 kV nett. Fellesføring av ledninger er blant annet regulert gjennom Forskrift om elektriske forsyningsanlegg administrert av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og må bl.a. vurderes i forhold til driftssikkerhet. NVE vil be om at Statnett SF vurderer muligheten for å benytte seg av fellesføring for 420 kV og 132 kV generelt i forhold til driftssikkerhet, kostnader og estetiske konsekvenser. NVE ber Statnett om å peke på strekninger hvor dette eventuelt kan være aktuelt og konsekvensene av dette.

Transportbehov

NVE vil be Statnett SF redegjøre for transportbehovet for å realisere tiltaket. Herunder må type transport og behov for ny infrastruktur beskrives generelt. I en eventuell konsesjon vil NVE stille krav til at Statnett SF utarbeider en transportplan, men det er ikke behov for alle detaljer i konsekvensutredningen.

Retningslinjer for vedlikehold av kraftledningstraséer

Eid kommune har bedt om at NVE utarbeider nye retningslinjer for vedlikehold av kraftledningstraséer. Vedlikehold, ryddemetoder og omfang kan ha betydning både i forhold til skogsdrift, visuell virkning og fauna. NVE kan sette vilkår knyttet til drift og vedlikehold i en eventuell konsesjon, og vil eventuelt komme tilbake til denne problemstillingen på et senere tidspunkt i prosessen. Vi vil imidlertid be Statnett SF om å si noe generelt om hva slags muligheter man har når driftsplaner for ledningene skal utarbeides. Herunder må det vurderes muligheter for begrenset rydding osv.

Nett-tariffer

NVE vil be Statnett kort redegjøre for hvordan utbygging av sentralnettet generelt påvirker sentralnettstariffen og hva dette igjen betyr for den totale nettstariffen som den vanlige forbruker betaler.

Samordning av utredninger

NVE mener at er hensiktsmessig å se flere delutredninger i sammenheng. Det gjelder for eksempel utredninger om landskap, kulturmiljø og friluftsliv/reiseliv. Vi har erfaring med at det gjøres og at det gir et bedre beslutningsunderlag for de avgjørelser som skal tas. Vi forutsetter derfor at Statnett i forbindelse med utarbeidelse av konsekvensutredningen foretar den nødvendige samordning mellom ulike fagutredninger som gjensidig påvirker hverandre eller som til sammen gir den nødvendige informasjonen for å kunne danne seg et bilde av konsekvensene.

4.3 Utredningskrav som ikke er tatt med i utredningsprogrammet

En del høringsparter har fremmet krav om utredninger som NVE mener ikke er beslutningsrelevante for å avgjøre konsesjonssaken. Disse kravene vil ikke bli tatt inn i utredningsprogrammet.

Traséforslag

Gløppen kommune ber om vurdering av mulige justeringer av 2.0 på strekningen Eimhjellen-Skilbreidvatnet hvor traseen legges opp på Bleikeggi og krysser Storfjorden i stedet for å gå inn til Skogheim. NVE vil ikke be om justeringer av strekningen, men anmoder i stedet Statnett om å frafalle hele alternativet på denne strekningen.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane ber om at kabling vurderes gjennom Sjørdalen naturreservat i Bremanger, gjennom Jølstravatnet og ut Hyenfjorden. NVE vil sette krav om at Statnett kort vurderer muligheten av å kable ut Hyenfjorden og evt føringer ned til Hyenfjorden og inn til Leivdal ved en slik løsning. NVE vil ikke i møtekomme kravet om å vurdere kabling gjennom Sjørdalen naturreservat. Kabling er et stort naturinngrep i seg selv, og kan medføre kabelgrøfter på opp til 10 meters bredde. NVE er av den formening at nytten av å kable gjennom Sjørdalen naturreservat åpenbart ikke er større enn ulempene ved å kable. Kabling over eller langs de store vannene Jølstravatnet, Breimsvatnet og Hornindalsvatnet har også blitt foreslått som mulige løsninger. NVE har bedt om at Statnett vurderer jord/sjøkabeløsninger på et generelt grunnlag ut i fra kostnadmessige, tekniske og miljømessige forhold. NVE vil eventuelt senere i prosessen be om mer detaljerte opplysninger om kostnader og muligheter knyttet til kabel over de nevnte vannene.

Sogndal og Leikanger kommuner har bedt om at alternativ 1.0 over Skriki tas ut av planene allerede nå. NVE ønsker at denne løsningen blir utredet, da det er begrenset areal for å komme fremme med en ny 420 kV ledning via Øvstedalen. For at en fremføring via Øvstedalen skal være mulig, må det forutsettes at en av de eksisterende ledningene kan saneres eller eventuelt legges som kabel ved utføring fra Fardal transformatorstasjon. NVE ønsker ikke å ta stilling til de ulike alternativene på dette tidspunktet i prosessen, og vil derfor be om at både alternativ 1.0 og 1.23 ut fra Fardal transformatorstasjon utredes videre.

Volda kommune har bedt om å få utredet et nytt alternativ for kryssing av Austefjorden for å unngå kryssing av fjorden på flere steder. Kommunen foreslår følgende trasé: Fra Neshornet til Hjartåbygda følges alternativ 1.0. Fra Gnausen er ledningen tenkt i ny trasé over til Vatnedalen og alternativ 1.3. I møte 29. august 2006 orienterte Statnett om at det ikke er tilstrekkelig plass til et nytt fjordspenn parallelt med eksisterende spenn, og NVE kan derfor ikke se at det er grunnlag for å utrede dette nærmere.

Kvantifisering av miljøkonsekvenser

Flere natur- og miljøvernorganisasjoner og andre interessegrupper ber om at de økonomiske konsekvensene for miljøet estimeres. Herunder bes det bl.a. om et fullstendig areal- og miljøregnskap, estimering av miljøkostnadene og estimering av de økonomiske konsekvenser for ødelagte verdier som lå til grunn for vern av Nausta.

Det finnes i liten grad kostnadstall knyttet til miljøkonsekvenser. Det er gjort en del undersøkelser de siste tiårene i forhold til betalingsvillighet og transportkostnader knyttet til friluftsliv, naturopplevelser med mer, men det er knyttet stor usikkerhet til resultatene. Resultatene er vanskelig å overføre fra en spesifikk undersøkelse og konsekvens til å gjelde generelt. Dette skyldes blant annet usikkerhet knyttet til den enkelte metode og at forutsetningene som ligger til grunn for den enkelte undersøkelsen, vil variere fra en problemstilling til en annen. Gjennomføring av slike undersøkelser i et slikt omfang at man får et fullstendig miljøregnskap hvor alle konsekvenser er verdsatt i kroner og ører, er både kostnadskreven og tidkreven. NVE vurderer kostnadene ved gjennomføring av slike undersøkelser som større enn nytten.

NVE mener at det vil være en bedre tilnærming å fokusere på hvilke direkte og indirekte virkninger som vil kunne oppstå for samfunnet ved å etablere en kraftledning, fremfor å undersøke betalingsvillighet eller lignende. NVE vil ikke sette krav om at det skal utføres slike undersøkelser, men legger til grunn at de kravene som stilles til utredninger innenfor blant annet landskap, friluftsliv, fauna og reiseliv vil gi opplysninger om verdier og konsekvenser for lokalbefolkning og reiselivet av at det etableres en kraftledning fra Fardal til Ørskog.

Videreføring sørover fra Fardal transformatorstasjon

Sogndal kommune ber om at konsekvensene av videreføring sørover fra Fardal utredes frem til Fimreite. Et utredningsprogram skal begrenses til utredninger som er beslutningsrelevant for det meldte prosjektet. Konsekvensene av en eventuell videreføring, er ikke knyttet til 420 kV kraftledningen mellom Fardal og Ørskog og slike utredninger er derfor ikke beslutningsrelevante for det meldte prosjektet. NVE vil imidlertid be Statnett beskrive mulige fremtidige utvidelse og arealbehov i Fardal transformatorstasjon se egen omtale.

Animasjon

Hornindal kommune ber om en animasjon som visualiserer inngrep og båndlegging, på alle strekninger der ledningen går gjennom dalfører med bebyggelse og viktige friluftsområder. Dette kan være et informativt og illustrerende verktøy. NVE har ikke satt krav om dette tidligere da kostnadene har vært vurdert som høye i forhold til den ekstra nytten en animasjon gir utover en fotoillustrasjon. Statnett må selv vurdere om det i denne saken er forhold som gjør det hensiktsmessig å bruke animasjon/3D bilder i enkelte områder.

Helsemessige konsekvenser

Volda kommune peker i sin uttalelse på at det ikke er tilstrekkelig å vise til eksisterende kunnskap når det gjelder eventuelle helseeffekter og magnetfelt fra kraftledninger. NVE er uenig i dette da fremskaffing av ny kunnskap vil kreve ett større forskningsprosjekt som ikke inngår som en del av konsekvensutredningsinstituttet. Fra slutten av 1970-tallet, er det gjennomført mer enn 100 undersøkelser for å se på mulige sammenhenger mellom folks helse og eksponering fra magnetfelt rundt kraftledninger.

Statens Strålevern er ansvarlig myndighet for problemstillinger knyttet til magnetfelt, og NVE vil forholde seg til gjeldende retningslinjer ved vurdering av omsøkte tiltak. NVE forventer også at Statnett SF som tiltakshaver holder seg oppdatert om dette og at kunnskap og retningslinjer gjengis på en korrekt måte.

Alternativ bruk av arealer

Flere har fremsatt krav om at alternativ anvendelse av området må vurderes som en del av utredningsarbeidet. Herunder også fremtidig tap for lokalsamfunnet, næringslivet og reiselivet. Utover en kort vurdering som en del av beskrivelsen av 0-alternativet, vil NVE ikke sette krav til tiltakshaver om en slik utredning. Slike vurderinger faller etter NVEs syn utenfor det arbeidet tiltakshaver kan pålegges. NVE forventer at høringspartene kommer med innspill til eventuell alternativ anvendelse av området. Når det gjelder konsekvenser knyttet til reiseliv, se også egen omtale.

Visualisering av hele ledningen.

Sykkylven kommune ønsker å få kraftledningen visualisert på hele strekningen. NVE vil, som påpekt tidligere, legge stor vekt på at tiltaket skal visualiseres. NVE mener imidlertid at det er helt uaktuelt at 250-300 kilometer med kraftledning skal visualiseres i sin fulle lengde for alle traséalternativer. Det

anses ikke beslutningsrelevant. Det har i tidligere gjennomførte konsekvensutredninger vært lagt vekt på å visualisere tilsvarende kraftledninger fra viktige områder der ledningen kan få store visuelle konsekvenser. Mange av kommunene har fremsatt konkrete og relevante ønsker om standpunkter for fotovisualiseringer. NVE har imøtekommet dette gjennom de krav som er fastsatt i utredningsprogrammet.

Virkninger for grunneiere

Sykkylven kommune ber om å få utredet i detalj hvilke virkninger ledningen får for de grunneierne som blir berørt, både for nåværende arealbruk og mulig framtidig bruk. Hva som er mulig framtidig bruk er vanskelig å si noe om utover de planer som foreligger. NVE mener at virkningene for grunneierne vil bli tilstrekkelig belyst gjennom de krav som er satt i utredningsprogrammet knyttet til konsekvenser for jord- og skogbruk, forholdet til eksisterende planer og krav knyttet til reiseliv og naturbasert næring. Grunneiere har ved fremlegging av søknad om konsesjon og ekspropriasjonstillatelse, krav på å få påvist hvordan tiltaket vil berøre hans/hennes eiendom.

Kartlegging av bebyggelse

Det er satt frem krav om at bebyggelse 150-500 m fra senterlinen skal kartlegges. NVE mener det er tilstrekkelig å kartlegge eksisterende og planlagt bebyggelse i et område på 100 meter fra senterlinen. NVE har en lang praksis i å sette grensen på 100 meter. Grensen må bl.a. sees i sammenheng med at utredningskravet for felt over 0,4 μ T innebærer en avstand opp til ca. 80 meter fra senterlinen. Kraftledningen vil imidlertid være synlig fra avstander mer enn 100 meter fra senterlinen, og det er interessant å få vurdert om ledningen vil være synlig fra bebyggelse f.eks 400 meter fra ledningen. NVE har derfor satt inn et krav om at det utarbeides et synlighetskart. Synlighetskartet må vise hvor ledningen er synlig fra og vil etter vår vurdering være et bedre verktøy enn å kartlegge antall hus inntil 500 meter fra senterlinen. I tillegg vil visualisering av tiltaket gi et godt bilde av situasjonen i områder der ledningen eventuelt kommer nær bebyggelse.

Elektrifisering av oljeinstallasjoner, sjøkabel gjennom Stad skipstunnel og gasskraftverk på Nordmøre

Volda kommune krever en vurdering av ulike sjø- og jordkabeløsninger mellom Fardal og Ørskog. Som del av denne utredningen mener de en også må vurdere elektrifisering av oljeinstallasjoner langs kysten, og hvordan en ved hjelp av Stad skipstunnel kan redusere kostnaden ved en sjøkabel. Stad skipstunnel er omtalt i Nasjonal transportplan 2006 – 2015. Tunnelen er planlagt der Stad-halvøya er smalest. Tiltaket er konsekvensutredet. Regjeringen vil ikke avvise prosjektet selv om det ikke framstår som samfunnsøkonomisk lønnsomt. I St. prp nr. 1(2004 – 2005) fremgår det at Regjeringen på egnet måte vil komme tilbake til saken. Det er med andre ord usikkert når og om en slik tunnel kommer. NVE vil sette krav om at det i konsekvensutredningen legges frem en kort vurdering av mulighetene for å bruke kabel på hele eller deler av den strekningen Fardal-Ørskog. Utredningen skal beskrive tekniske, økonomiske, driftsmessige og miljømessige konsekvenser ved et slikt kraftoverføringsanlegg. NVE vil utover dette ikke pålegge Statnett å utrede detaljerte sjø- og jordkabeltraséer. Når tekniske, økonomiske, driftsmessige og miljømessige konsekvenser av slike kraftoverføringsanlegg er utredet må vi med utgangspunkt i dette ta stilling til om det er behov for mer detaljerte utredninger av jord- og sjøkabelalternativ(er). NVE kan videre ikke se at vi har grunnlag for å kunne pålegge Statnett å utrede elektrifisering av oljeinstallasjoner på land eller alternative løsninger som gasskraftverk på Nordmøre. Statnett må imidlertid si noe om konsekvensene for eksisterende kraftnett og eventuelt behov for den planlagte ledningen hvis gasskraftverk i Midt-Norge realiseres.

Konsekvenser for underliggende nett

Flere netteiere har kommet med detaljerte krav angående den meldte ledningens betydning for underliggende nett. Det er her nødvendig med en avveining mellom hva vi kan pålegge Statnett å utrede og hva som må være den enkelte netteiers eget ansvar å vurdere. NVE kan ikke se at det er grunnlag for pålegg om utredninger utover det som er inkludert i utredningsprogrammet.

Nye prinsipper for erstatning

Eid kommune og Eid bondelag mener NVE må gjennomføre helt nye prinsipper og rettspraksis på betaling for grunn og båndlegging av områder til grunneiere og kommuner. NVE skal i første runde fastsette et utredningsprogram, og deretter ta stilling til om Statnett skal få evt. konsesjon og ekspropriasjonstillatelse. For å kunne meddele ekspropriasjon må de samfunnsmessige fordeler som vinnes ved anlegget utvilsomt antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre, jf. oreigningslova § 2 siste ledd. NVE oppfordrer Statnett til å inngå minnelige avtaler med berørte grunneiere om erstatning, men det ligger utenfor NVEs ansvarsområde å fastsette nivået på erstatningene. Dette avklares gjennom privatrettslige avtaler mellom grunneierne og Statnett, og blir ikke partene enige må rettsystemet ta stilling til spørsmålet. NVE vil oppfordre Statnett til kort å beskrive de vurderinger og prinsipper som ligger til grunn når erstatning for verdireduksjoner og andre permanente ulemper beregnes. Vi vil også oppfordre Statnett til å redegjøre for hva som er en normal prosedyre for erstatning for mastefester, klausulert areal i impediment, dyrka mark og skog m.m.

4.4 Annet

Fagutredere

Hornindal kommune peker på at alle utredninger som legges frem, må kvalitetssikres av uavhengige fagmiljøer. Statnett SF er ansvarlig for at utredningene som pålegges gjennom utredningsprogrammet gjøres og at de er gode nok. Statnett SF må leie inn ekstern kompetanse der de har behov for dette. Når konsekvensutredningen foreligger, vil denne bli sendt på høring sammen med en søknad etter energiloven. Gjennom høringen vil alle som ønsker det ha mulighet til å komme med innspill til både prosjektet og utredningene som er utført.